

a. 2833.

AZ ALSÓBORSODI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1943. ÉVI JÚNIUS HÓ 16-ÁN MISKOLCON TARTOTT
EGYHÁZMEGYEI TANÁCSÁNAK ÉS 1943. ÉVI OKTÓBER HÓ
13-ÁN MISKOLCON TARTOTT RENDES KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE:
NÁDHÁZY BERTALAN
LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

51 — 1944.

STANDHAFT JÓZSEF KÖNYVNYOMDAI MŰINTÉZETE MISKOLCON.

a. 2833.

AZ ALSÓBORSODI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1943. ÉVI JÚNIUS HÓ 16-ÁN MISKOLCON TARTOTT
EGYHÁZMEGYEI TANÁCSÁNAK ÉS 1943. ÉVI OKTÓBER HÓ
13-ÁN MISKOLCON TARTOTT RENDES KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE:
NÁDHÁZY BERTALAN
LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

51 — 1944.

STANDHAFT JÓZSEF KÖNYVNYOMDAI MŰINTÉZETE MISKOLCON.

A. 565-1951/52.

Az alsóborsodi református egyházmegye 1943. évi
június hó 16-án délelőtt fél 12 órakor Miskolcon tartott
egyházmegyei tanácsának
jegyzőkönyve.

1. Énekeltük a 200-adik dicséret 1. versét, Román Ernő esperes felolvasta a bibliából az I. Thessalonika 5:14—23. verseit és vele imádkoztunk.

Jelen voltak: Román Ernő esperes és dr. Kérészy Barna elnöklete alatt Arday Janka László, dr. Dienes István, Eröss Gyula, dr. Jégh Gyula, Kérészy István, Komjáthy József, Nádházy Bertalan tanácsstagok.

Báró Bottlik István em. gondnok, dr. Fekete Gyula, dr. gróf Haller István, vitéz dr. Mikuleczky Gyula és Szabó Dániel igazolták távolmaradásukat.

2. Az esperes megállapította, hogy az egyházmegyei tanács szabályszerűen megalakult.

3. Nádházy Bertalan em. főjegyző előterjesztette az egyházmegyei Számvevőszék jegyzőkönyvét:

„Az alsóborsodi református egyházmegye Számvevőszékének jegyzőkönyve.

Felvettük Miskolcon, 1943. évi június hó 16-án tartott ülésről:

Jelen voltak: Román Ernő esperes elnöklete alatt Kiss Albert, Szabó József, Komjáthy József számvevők, Nádházy Bertalan em. főjegyző, Román Ernő pénztáros számadó és Benke József megválasztott egyházmegyei pénztáros.

Az esperes Isten segítségének kérésével nyitotta meg az ülést, üdvözölte a Számvevőszék tagjait.

Ezután átadta az elnöklést Nádházy Bertalannak, mivel az 1942. évben és a f. évben a mai napig az esperes látta el a pénztárosi teendőket is.

Nádházy Bertalan elnök felkérte a Számvevőszék tagjait az egyházmegyei pénztáros által kezelt összes pénztári anyagnak a megvizsgálására.

A)

1. Számvevőszék megvizsgálja az egyházmegye közpénztárának naplóit, nyugtáit, ellennyugtáit és megállapítja, hogy 1942. évi december hó 31-én az egyházmegyei pénztár összes forgalma a következő volt:

Bevétel	58.527 P 73 f
Kiadás	54.131 P 79 f
<hr/>	
Pénztári maradvány	4.395 P 94 f

2. Számvevőszék megvizsgálta a Baldácsy-alap számadásait részletesen és megállapította, hogy 1942. évi december hó 31-én a

Bevétel	1.461 P 28 f
Kiadás	1.436 P 60 f
<hr/>	
Maradvány	24 P 68 f

3. Számvevőszék a közalapi pénzkezelésnél megállapította, hogy a

Kirovás	11.534 P 02 f
Befizetés	6.178 P 44 f
<hr/>	
Be nem fizetett hátralék	5 355 P 58 f

4. Számvevőszék megvizsgálta a Lelkészi Nyugdíjintézetre vonatkozó számadásokat és megállapította, hogy a

Kirovás	89 611 P 67 f
Befizetés a levonásokkal	40.183 P 86 f
<hr/>	
Hátralék	49 427 P 81 f
Túlfizetés	113 P 57 f

Számvevőszék Román Ernő egyházmegyei pénztári számadását a megvizsgálta 1942. évi számadásokra vonatkozólag, a szokásos óvások fenntartása mellett, elfogadja és a felmentvény megadását javasolja az egyházmegyei tanácsnak. Köszönetet mond a pénztáros gondos munkálkodásáért és javasolja, hogy az egész számadás az egyházmegye határozatával terjesztessék az egyházkerület elé.

B)

5. Román Ernő bemutatja az egyházmegye 1943. évi költségvetését. Tételről tételre megvizsgálatván, megállapítja a Számvevőszék, hogy a bevétel és kiadás a következő végösszeget mutatja:

Bevétel	6.614 P 04 f
Kiadás	6.614 P 04 f
<hr/>	
Maradvány vagy hiány	0.000 P 00 f

Számvevőszék számszerűség szempontjából a költségvetést helyesnek találja, azonban a fokozódó áremelkedések figyelembe vétele mellett, azt javasolja az egyházmegyei tanácsnak, hogy az egyházmegyei közigazgatási kivetést f. évi január 1-től kezdődőleg 25 %-kal emelje fel, mert a költségvetés realitása legfeljebb ha így biztosítható.

Javasolja továbbá, hogy a Segély-alapra az eddigi évi 1 P helyett 2–2 pengőt fizessenek az egyházak, lelkészek és tanítók, mert csak ilyen módon lehetséges valamilyes számbajöhető segélyt nyújtani.

C)

Számvevőszék megvizsgálta az egyházmegyei pénztár f. évi bevételeit és kiadásait.

Megállapította, hogy 1943. évi június hó 15-ig a

Bevétel	27.686 P 51 f
Kiadás	9.125 P 47 f
<hr/>	
Készpénz	18.561 P 04 f

Megállapította, hogy ez az összeg nagyrészen takaréki betétben, kisebb részben készpénzben megvan.

Megállapította, hogy 45 000 aranykorona hadikölcsön papírja van az egyházmegyének, továbbá néhai Pósa Péter esperes özvegyénél az esperes által őrzött leltárban szereplő 6 (hat) Miskolci Takarékpénztári részvény fekszik.

Mindezeket az értékeket Román Ernő átadta Benke József megválasztott egyházmegyei pénztárosnak, aki átvette. Erről külön átvételi jegyzőkönyvet írtak alá.

Megállapította továbbá a Számvevőszék, hogy az összes naplót és iratokat átvette az új pénztáros.

Végül megállapította a Számvevőszék, hogy a hejőpapi egyházközség által az egyházmegyei tanács engedélyével haszonbérlet egyházmegyei páncélszekerény, 1943. évi június hó 15-től, mint Benke

József egyházmegyei pénztáros használatára adott tárgy szerepel a leltárban s természetesen ettől kezdve az egyházközség haszonbért nem fizet.

Míndezek után f. évi június hó 15-i dátummal az új pénztáros átvette az egyházmegyei pénztár kezelését.

Román Ernő esperes ezekután meleg szavakkal köszönte meg a Számvizsgáló Bizottság tagjainak a pénztárosi munkájában való jóindulatú segítségét. Ő 20 éven keresztül szolgált ebben a minőségben s a Bizottság némely tagja az egész 20 esztendő alatt szintén számvevői szolgálatot teljesített. A jóakaratot és támogatást kéri utódja Benke József számára is.

Kiss Albert számvevő a Számvevőszék nevében búcsúzik a pénztárostól, köszönetet mondva jó szolgálataiért és az új pénztáros részére ígéri a testvéri támogatást.

Román Ernő esperes átveszi a számvevőszéken az elnöklést.

D)

1. A Számvevőszék az előadók jelentései alapján tárgyalta az egyházmegye egyházközségeinek 1942. évi gondnoki számadásait.

Komjáthy József előterjesztése alapján egyes egyházközségek számadásaival kapcsolatban a következő határozatokat hozta:

Egerlövő az utasítások figyelembe vételével szeptember 15-ig terjessze a számvevőhöz számadásait.

Böcs ugyancsak szeptember 15-i határidővel terjessze számadását a számvevőhöz.

Miskolc felhívandó, hogy ezután utasítás szerint készítse számadását.

Martintelep szeptember 15-ig terjessze a számvevőhöz számadását.

Áróktyó intézze el a függő kérdéseket és úgy terjessze be szeptember 15-ig számadását.

Szabó József előadásában:

Mezőkövesd szeptember 15-ig küldje be a számvevőhöz a számadást.

Noszvaj számadásai felülvizsgálást igényelnek.

Kiss Albert előadásában:

Ujlőrincfalva szeptember 15-ig terjessze be számadását.

Tiszakeszi felhívandó, hogy egyházi járandóság hátralékait törlessze. Tűzbiztosítását emelje fel.

Az egyházközségek 1943. évi költségvetéseinek tárgyalása során.

Komjáthy József előadásában:

Egerlövő presbitériuma újra tárgyalja le a költségvetést és szeptember 15-ig terjessze számvevőhöz.

Miskolc felhívandó, vegye figyelembe az utasításokat.

Szabó József előadásában:

Noszvaj rendezettebb költségvetést küldjön ezután.

Mezőkövesd szeptember 15-ig küldje be költségvetését.

A többi egyházközségek számadásait és költségvetéseit megerősítésre ajánlja a Számvevőszék.

Ezekután az esperes megköszönve a Számvevőszék szolgálatát az ülést bezárta.

Kmft.

Román Ernő
pénztáros.

Benke József
pénztáros.

Nádházy Bertalan
elnök, em. főjegyző.*

Egyházmegyei tanács a bemutatott jegyzőkönyvvel kapcsolatban az alábbi határozatokat hozta:

I. A) pont alatt lévő 1942. évi közpénztári számadásokat a maga részéről is helyesnek fogadja el. A szokásos óvások fenntartása mellett, számadó Román Ernő pénztárosnak a felmentvényt megadja. Szolgálatait megköszöni. A számadást, végső jóváhagyás céljából az egyházkerület elé terjeszti.

II. B) pont alatt bemutatott 1943. évi költségvetést elfogadja. Jóváhagyás végett az egyházkerülethez terjeszti fel.

A fokozódó áremelkedésekre való tekintettel határozattá teszi a Számvevőszék ama javaslatát, hogy az egyházmegyei közigazgatási kivetést f. évi január hó 1-től kezdődőleg 25 %-kal a dologi kiadások fedezetére felemeli.

Elhatározza, hogy a Segélyalapra az eddigi évi 1 P helyett 2—2 P-t fizessenek az egyházközségek, lelkészek és tanítók.

III. C) Tudomásul veszi, hogy f. évi június hó 15-iki kelettel Román Ernő volt pénztáros az egyházmegyei pénztár összes értékeit a Számvevőszék közbenjöttével átadta Benke József hejőpapi lelkipásztor, megválasztott egyházmegyei pénztárosnak.

Megállapítja, hogy a hejőpapi egyházközség által haszonbérlet egyházmegyei páncélszekrény június 15-től, mint pénztárkezelési tárgy tartatik nyilván és a haszonbérleti viszony megszűnik.

Megköszöni Román Ernő esperesnek 20 esztendőn keresztül lelkiismeretesen végzett pénztárosi munkálkodását és szolgálataiért elismerését nyilvánítja.

A pénztári ügyek továbbvételét, áldáskívánással, a maga részéről is átadja Benke József új pénztárosnak.

IV. D) pont alatt bemutatott s az egyházközségek 1942. évi gondnoki számadásaira vonatkozó számvevőszéki javaslatokat határozati erőre emeli, nemkülönben az egyházközségek 1943. évi költségvetéseivel kapcsolatos javaslatokat is magáévá teszi.

Noszvaj anyagi ügyeinek rendezése kapcsán felkéri Szabó József számvevőt és Pónus Lajos eker. pénztárost, szálljanak ki ebbe az egyházközségbe.

Az észrevétel nélküli egyházközségi számadásokat és költségvetéseket megerősíti.

4. A sárospataki theologia igazgatója megkereste az esperesi hivatalt a theologiai kar május 22-én tartott gyűléséből. Örömmel értesítette, hogy a jövő iskolai évre az elsőéves hittanhallgatók száma, jelentések szerint, biztosítva van. Felkérte, hogy a lelkipásztoroknál hasson oda, hogy a középiskolát végző diákokat buzdítsák a lelkipásztori pályára való lépésre. Főképpen a magyar gazdaregény fiait, mert ezeknél kikapcsolódás tapasztalható. Kérte továbbá ennek az ügynek egyházmegyei gyűlésen s egyéb alkalmakkor való megemléztését is.

Egyházmegyei tanács magáévá teszi ezt a kérést és igen alkalmasnak találná, ha a legközelebbi lelkészegyesületi gyűlésen esperesünk ilyen irányba felhívna a lelkészek figyelmét. (N. B.)

5. Tárgyaltuk a noszvaji református egyházközség 20 kat. hold erdő vételi ügyét, melyhez egyházmegyei tanácsunk 1942 május 27-én tartott ülésében elvileg már hozzájárult.

Egyházmegyei tanácsunk megállapítja, hogy a vételi jogügylet keresztülvételére vonatkozó 1942 december 9-én tartott presbiteri gyűlésen és ugyanez évi december 13-án tartott közgyűlésen az erre vonatkozó határozat meghozatala nem az E. T. I. tc. 70. §-a rendelkezésének megfelelően, névszerinti szavazás útján történt és a jóváhagyásra szoruló szerződést sem terjesztették fel egyház-

megyei tanácsunkhoz, ezért felhívjuk a noszvaji református egyházközség elnökségét, hogy mielőbb névszerinti szavazás útján döntson a szerződés megkötése ügyében, a szerződést pedig jóváhagyásra terjessze fel.

Egyházmegyei tanácsunk elnökségét feljogosítjuk ennek jóváhagyására, mert a kedvező vétel mielőbbi lebonyolítása az egyházközségnek érdekében áll. (Dr. D. I.)

6. Tárgyalta egyházmegyei tanácsunk a noszvaji református egyházközség erdővételi ügyében a vételár fedezése miatt kivetendő rendkívüli adójának ügyét.

Egyházmegyei tanácsunk megállapítja, hogy a vételár fedezetére szolgáló rendkívüli adó kivetése tárgyában 1942 december hó 9-én tartott presbiteri és ugyanez évi december 13-án megtartott közgyűlés vonatkozó határozatának meghozatalánál az E. T. I. tc. 70. §-ában foglalt rendelkezést nem tartották meg, mert a határozatok nem névszerinti szavazás útján hozattak. Ezért felhívja egyházmegyei tanácsunk a noszvaji református egyházközség elnökségét, hogy névszerinti szavazással döntson a rendkívüli adó kivetése tárgyában és az erre vonatkozó határozatokat mielőbb terjessze fel jóváhagyásra.

Az egyházmegyei tanács az esperest pedig feljogosítja ennek jóváhagyására, mert a rendkívüli adó kivetése az egyházközségre nézve előnyös erdővétel lehetőségét szolgálja. (Dr. D. I.)

7. A tiszavalki református egyházközség megfelelő képviselő útján haszonbérbe adta Szondy Lajos oltani lelképásztornak az egyházközség tulajdonában álló úgynevezett második tanítói javadalmi rétet 6 (hat) esztendei időtartamra és a vonatkozó haszonbérleti szerződés jóváhagyását kéri.

Az egyházmegyei tanács a haszonbérleti szerződést jóváhagyja, mert azt szabályszerűen kötötték meg és a szerződés az egyházközség érdekeire nem sérelmes.

(Dr. D. I.)

8. A tiszatarjáni egyházközség presbitériuma folyó évi április hó 11-én, közgyűlése pedig május hó 16-án törvényesen elhatározta, hogy a harangozó terményjárandóságának fizetésére adókulcsát módosítja úgy, hogy az állami egyenes adó 1 pengője után, 1'80 kg. gabona helyett 2'20 kg.-ot vet ki, a személyi adókulcsot érintetlenül hagyván. Ez a kivetés folyó évi január 1-től lép életbe.

Egyházmegyei tanácsunk ezt a határozatot az I. tc. 77. § a) pontja alapján jóváhagyja. (N. B.)

9. A tiszatarijáni egyházközség presbitériuma folyó évi április hó 11-én, közgyűlése pedig május hó 16-án törvényesen elhatározta, hogy mivel az eddigi 1500 P közmunkaváltság nem fedezi a szükségletet, jelenlegi adókulcsához minden egész párra 250 P, félpárra pedig 125 P vettessék ki.

Egyházmegyei tanács az l. tc. 77. § a) pontja alapján ezt a határozatot jóváhagyja. (N. B.)

10. Tárgyaltuk a ládházai református egyházközség lelkészi javadalmi földje Pósa Dezső ottani lelképásztor által Beregi István nyékládházai lakos részére történt bérbeadásának ügyét.

Az egyházmegyei tanács a szerződést tudomásul veszi, mert abban a lelkészi javadalmi föld megfelelő karbantartása és kielégítő művelése biztosított. (Dr. D. I.)

11. Egyházmegyei tanácsunk tárgyalta az ónodi református egyházközség lelkészi javadalmi szőlő megmunkálására Virágh József ottani lelképásztor és Pocsai Lajos nyékládházai lakos között 1943. évi április 24-én 5 (öt) évi időtartamra kötött szerződés ügyét.

Ezt a szerződést egyházmegyei tanácsunk tudomásul veszi, mert abban a lelkészi javadalmi szőlő felújítása, megmunkálása kielégítő módon nyert biztosítást. (Dr. D. I.)

12. Tárgyaltuk Szabó József egyházmegyei számvevő, tanácsbíró előterjesztésében az ónodi egyházközség földeladási ügyét, melyben az egyházkerület elrendelte egyfelől annak a helyszínen való megállapítását, hogy a vételárát hová fordította az egyházközség, másfelől a jövődre vonatkozó helyes egyházi gazdálkodás tervezetének az elkészítését.

Az előadó bejelentette, hogy nem tartotta szükségesnek a kiszállást, mert az ónodi lelképásztor 1942 augusztus 19-én kelt jelentésében pontosan elszámolt a vételár hovatordításáról.

A jövőre helyes egyházi gazdálkodásra nézve pedig, véleménye szerint, a mai viszonyok között csak úgy lehet irányt szabni, hogy a canonica vizitáció évről-évre kapjon utasítást, amíg szükséges, a tervezet elkészítésére.

Bejelenti, hogy átvizsgálta az ónodi egyházközség 10 évre visszamenő számadását. Megállapította, hogy a jelenlegi lelképásztor nagy buzgalommal igyekszik az előd mulasztásait rendezni. De ez hosszabb időt vesz igénybe.

Javasolja, hogy előterjesztését határozatilag fogadja el az egyházmegyei tanács, terjessze fel az egyházkerület elé és kérje az ügy ilyen módon való lezárását.

Egyházmegyei tanács az előterjesztést magáévá teszi, felterjeszti az egyházkerület elé, esperesünk figyelmét pedig felkéri arra, hogy az ónodi egyházközség gazdasági ügyeit fokozott mértékben tartsa számon és a szükséges útbaigazításokat és intézkedéseket szíveskedjék megtenni. (Sz. I.)

13. A tiszaszederkényi egyház beterjeszti megerősítés végett az Ordasi György nevére négy példányban kiállított ref. kántortanítói díjlevelet. A régi díjlevél nincs mellékelve, valamint nincs egyházközségi közgyűlési határozat sem. Községi bizonyítvánnyal nincs igazolva, hogy a díjlevélben átváltoztatni kívánt három öl kemény tűzifa és rőzse illetmény egyenlő értékű-e az átadni szándékozott morotva-füzes évi jövedelmével. Így nem állapítható meg, hogy a díjlevél módosítása nem jelent-e jövedelemcsökkentést. Végül a megerősítés, illetőleg jóváhagyás végett beterjesztett díjleveleket nem kell névre kiállítani, legfőljebb egy példányát.

Egyházmegyei tanács a tiszaszederkényi ref. kántortanítói díjlevél módosításához nem járul hozzá, hanem utasítja a tiszaszederkényi egyházközséget, miszerint Ordasi György részére a régi díjlevél fizetési tételeivel állítsa ki a díjlevelet és szolgáltassa ki azokat, mivel egyházmegyénk az egyházkerületi szabályrendelet alapján is ragaszkodik a díjlevél fizetési tételei fenntartásához. (Dr. F. G.)

14. A mezőkövesdi fiók-egyház presbitériuma folyó évi május hó 22-én elhatározta, hogy a múlt évben épített lelkészlakás költségeinek részben való fedezetére a Miskolci Takarékpénztár mezőkövesdi fiókjától, ingatlanaira való bekebelezés mellett, 5.000 pengő kölcsönt vesz fel. A váltók aláírására az ottani mindenkorai lelkészt és gondnokot felhatalmazza.

Egyházmegyei tanácsunk ehhez a határozathoz a jóváhagyást nem adja meg a következő indokok alapján: 1. Az E. T. I. tc. 70. §. rendelkezése szerint névszerinti szavazásnál a szavazók nevét jegyzőkönyvbe kell foglalni. Ez a presbitéri jegyzőkönyvi kivonat tanúsága szerint nem történt meg. — 2. Az I. tc. 80. § a) pontja úgy rendelkezik, hogy ingatlanvagyon megterhelése esetén az egyházközségi közgyűlés hozzájárulása is szükséges. Erről nincs jegyzőkönyvi kivonat.

Hogy azonban az egyház ügyvitelében nehézségek ne merüljenek fel, felhatalmazza az egyházmegyei tanács az elnökséget, hogyha a törvényes formák között létrejött határozat beterjesztetik, azt jóváhagyassa és az I. tc. 76. §. e) pontja alapján az egyházkerület elé, végső jóváhagyásra felterjeszthesse. (N. B.)

15. A borsodgészti egyházközség presbitériuma folyó évi június hó 6-án elhatározta, hogy a tanítói istálló felépítésére a Borsod-Miskolci Hitelbank mezőkövesdi fiókjától 6.000 P átmeneti váltókölcsonnt vesz föl. A presbiteri határozat törvényesen jött létre.

Egyházmegyei tanács a kölcsön felvételéhez nem adhat jóváhagyást az E. T. I. tc. 77. § f) pont alapján sem, mert az I. tc. 80. § b) pontja szerint az egyházközségi közgyűlés hozzájárulása is szükséges az ilyen kölcsön felvételéhez. Felhatalmazza azonban az elnökséget, hogy a törvényes pótlás után a jóváhagyást megadhassa. (N. B.)

16. Több tárgy nem volt. Énekeltünk és esperesünk a tanács ülését 13 órakor bezárta.

Kmf.

Ezt a jegyzőkönyvet hitelesítjük:

Dr. Dienes István s. k.
em. ügyész, tanácsstag.

Román Ernő s. k.
esperes.

Nádházy Bertalan s. k.
em. főjegyző, tanácsstag.

Jegyzet. Az egyes számokat jegyezték és előadták: N. B. — Nádházy Bertalan, lelkesí főjegyző. Sz. J. — Szabó József, tanácsbíró. Dr. F. G. — Dr. Filep Gusztáv, tanácsbíró. Dr. D. I. — Dr. Dienes István, egyházmegyei ügyész.

II.

Az alsóborsodi református egyházmegye Miskolcon,
a Palóczy-utcai gyülekezeti teremben 1943 október hó
13-án tartott rendes közgyűlésének

jegyzőkönyve.

1. Reggel 8 óra 55 perckor kezdjük meg közgyűlésünket. A 263. dics. 1 versének eléneklése után Román Ernő esperes a Lukács evangéliuma 11. rész 21—28. verseit olvasta fel, majd buzgó imában kérte Isten áldását tanácskozásunkra. Ezután megállapította, hogy az elnökség szabályszerűen hirdette meg és hívta egybe jelen közgyűlésünket.

Nagy József és Arday Janka László jegyző vette számba a megjelenteket.

Jelen voltak: Román Ernő esperes és báró Bottlik István elnöklete alatt Benke József, dr. Filep Gusztáv, Gyarmathy Béla, Kérészy István, dr. Komjáthy Aladár, Komjáthy József, Szabó József, Szakács Pál, Várady Pál lelkészi tanácsbírák, bábai Bay Bertalan, Barsy Lajos, dr. Fekete Gyula, dr. Jégh Gyula, dr. Korom Lajos, Kun András, vitéz dr. Mikuleczky Gyula világi tanácsbírák, Nádházy Bertalan lelkészi, dr. gróf Haller István világi főjegyző, Nagy József, Arday Janka László lelkészi, dr. Román Zoltán világi jegyző, dr. Dienes István és dr. Tolnay Ferenc ügyész.

Az egyházközségeket a felsoroltakon kívül még a következő lelképászorok és világi kiküldöttek képviselték:

Ároktó: Kiss Albert, Atány: Szilva Sándor, Belsőbölcs: Kalmár András, Munk András, Borsodgeszt: Zarándy Bertalan, Bükkaranyos: Derencsényi István, Bükkzsérc: Molnár Gyula, Cserépfalu: Kósik Lajos, Diósgyőr: Eröss Gyula, Kigyóssy Dezső, Kolumbán György, Szűcs János, Palcsó Sándor, Eger: Paulik Béla, Egerlövő: Nagy Lóránd, Emőd: Demeter Béla, Felsőábrány: Nagy Elek, Gelej: Nagy Sándor, Harsány: Súlyom Gyula, Hejőbába: Szendrey László, Hejő-

csaba: Szabó Dániel és T. Nagy Kálmán, Hejőszalonta: Takács Mihály, Heves: Joó Imre, Kisgyőr: Kiss Elek, Maklár: Kőrösi József, Mezőcsát: Simon Béla, Mezőkeresztes: Fekete László, Olajos Lajos, Miskolc: dr. Envedy Andor, Illyés Bertalan, Császárszegy: József, Fodor Lajos, Mikes Géza, Szilágyi István, Tóth Lajos, Martintelep: Illosvay Ferenc, Szép Benő, Nemesbikk: Perjessy László, Noszvaj: Szabó Imre, Ónod: Virágh József, Sajókeresztur: Berecz József és Tóth László, Sály: Sipos István, Szirma: Mauritz Gyula, Tiszadorogma: Técsy Béla, Tiszakeszi: Horváth József, Tiszapalkonya: Turáni T. Ferenc, Tiszatarján: Molnár Béla, Tiszavalk: Szondy Lajos, Ujlőrincfalva: Szigethy Gyula, Vatta: Falucska Benjámin.

Tanárképviselő: Zsupán László.

Vallástanár: Balázs Győző.

Tanítóképviselők: Mizer Lajos, Molnár Béla, Nagy Dezső, Nagy János, Szabó András, Várhegyi Lajos.

Elmaradásukat igazolták: vitéz Lukács Béla, Tóth Kálmán, Cseh József, Lovász Pál.

Elnökség megállapította a közgyűlés határozatképességét. A távolmaradtak igazolását ellogadta a közgyűlés.

2. Báró Bottlik István egyházmegyei gondnokunk a következő nagy figyelemmel hallgatott megnyitó beszédet mondotta:

„A legutóbbi egyházmegyei közgyűlés óta a világháború borzalmái fokozódtak és természetesen fokozódtak a belső front nehézségei is. A jövőt még mindig sűrű köd borítja, de történjék bármi, a magyar kálvinizmust meg nem rendítheti, mert a krisztusi igazságon épült fel, mely változatlan és örök, alapja az Istenbe vetett hit, a szeretet, a lelkiismereti szabadság és az a szociális igazság, mely gyökerével a krisztusi gondolatból táplálkozik.

A református egyház alkotmánya a demokrácia és a szabadság szeretetén épült fel, de azt a demokratikus gondolatot, mely végigvonul egyházunk önkormányzatán, meg kell óvni attól, hogy elfajuljon, mert annak helytelen értelmezése ép a demokratikus gondolat felépült fegyelmét ásná alá.

A szabadságszeretet egyike az emberi lélek legnemesebb érzéseinek. Én a szabadságszeretetet távolról sem akarom a kálvinizmus számára kisajátítani, de kétségtelen, hogy a reformáció küzdelmei mindenkor egyek voltak a magyar szabadságért való küzdelemmel és ez korántsem véletlen, hanem a kálvini vallás sajátosságából folyó következetesség. A református vallás szervezete az autonómián épülvén fel, csak a politikai szabadság légkörében fejlődhetik és érvényesülhet. Azért volt a mi jelszavunk mindig: „Szabad egyház a szabad államban.” Az emberi lélek alaphangulatát a vallásos meggyőződés adja meg, már pedig, ha a vallásos meggyőződés

alapja a lelkiismereti szabadság, úgy minden egyéb érzés is ebből az alaphangulatból — a szabadság szeretetéből sarjadzik ki.

Most megint olyan idöket élünk, amikor gondolatkörünk tengelye a szabadság szeretete kell legyen. De ebben a világégésben nem bukhatik el se a magyarság, se a keresztyénség, ha a szó igaz értelmében keresztyének és magyarok vagyunk. Sajnos ezt még ma sem látjuk, se gazdasági, se szociális életünkben, mert vannak, akik a keresztyénség magasztos fogalmát belerántják a gazdasági élet sarába és önző céljaik elérésére ugródeszkanak használják fel, a vallást pedig sokan társadalmi konvencióvá szüllyesztik. Ha kissé gondolkodunk, éreznünk kell, hogy hasonló válság előtt a magyar nemzet sohasem állott és mégis az önzés és gyűlölködés nem csökkent, hanem fokozódott, mintha sokan még azt sem akarnák tudomásul venni, hogy — sajnos — háborúban vagyunk, nemhogy őszintén és fenntartás nélkül fogna kezét a magyarral a magyar és minden kicsinyes és egyéni szemponton felülemelkedve egy tökéletes szolidaritás hatná át a lelkeket.

Nem hivatásom ezen a helyen politikai kérdésekkel behatóbban foglalkozni, de bizonyára együttérez velem az egyházmegyei közgyűlés minden tagja, amikor azt mondom, hogy amennyire feltétlenül ragaszkodunk vallásunkhoz, ép úgy életünk árán is ragaszkodunk a magyar alkotmányhoz, mely legfőbb biztosítéka a nemzet és az egyén szabadságának.

Isten áldását kérem közgyűlésünkre és annak minden tagját szeretettel kérem, hogy Hazánk és vele együtt Egyházunk válságos helyzetében a közös hit és a közös hazának szeretete némítson el minden ellentétet és ez az Egyházmegye ismét példaadó legyen az egységben, s ha a sors úgy kívánja az elszántságban és tette-rekészségben!

Közgyűlésünk a távlatokat átfogó megnyitót megköszönve, jegyzőkönyvébe iktatja. (N. B.)

3. Közgyűlésünk két lelkeszi tanácsbírói állásra szavazást rendelt el április 6-án. A bemutatott szavazatlábontó bizottsági jegyzőkönyv szerint az ároktői szavazat határidő után adatott postára, ezért a bizottság nem fogadta el és 10 P pénzbírság kirovását javasolta. Kisgyőr lelkeszi pecséttel látta el a szavazólapot, jelentve, hogy az egyházközségi pecsét eltűnt. Bizottság ezt a szavazatot sem fogadta el.

A Bizottság által megállapított 101 érvényes szavazatból: Dr. Komjáthy Aladár miskolci lelképásztor 66 szavazatot, Gyarmathy Béla tiszaszlári lelképásztor 54 szavazatot kapott. Ezekon túl még 11 lelképásztor kapott több-kevesebb szavazatot.

Közgyűlésünk dr. Komjáthy Aladárt és Gyarmathy

Bélát megválasztott egyházi tanácsbíráknak jelenti ki. Megbízatástuk a legközelebbi általános tisztújításig tart.

Az ároktői lelképásztort 10 pengő pénzbírságban elmarasztalja a lelkészözvegyek javára.

Az új tanácsbírák leteszik az esküt. Esperesünk üdvözli őket. Dr. Komjáthy Aladár mindkettőjük nevében felajánlja szolgálatát és megköszöni a megbízatást. (N. B.)

4. Előterjesztetett dr. Fekete Gyula egyházmegyei tanácsbíró, diósgyőri egyházközségi főgondnokhelyettes esperesünkhöz benyújtott alábbi tartalmú irata:

Lemond tanácsbírói tisztségéről azzal az „egyedüli” indokkal, hogy Komjáthy József lelkési tanácsbíró a folyó évi április 6-iki egyházmegyei közgyűlésen azzal a váddal illette, mint a diósgyőri presbitérium világi elnökét, mintha „valamilyen bolsevista rendszer meghonosításán közreműködött, vagy talán ilyen rendszert meghonosított volna.” Ezt a kijelentést nevezett lelképásztor a világi elnök figyelmeztetése után többször is megismételte. Dr. Fekete Gyula a méltatlan támadás ellen védelmet kért a közgyűlésen, azonban „sem védelmet nem kapott, sem elégtélszerzésnek a kiérletéről nincs tudomása, miért is úgy tűnik fel előtte a helyzet, mintha az egyházmegye, vagy annak számottevő része osztaná a Komjáthy József felfogását.” Ez a fájó és sajnálatos esemény felvetette előtte azt a kérdést, hogy alkalmas-e a tanácsbírói szolgálatra és ennek konzekvenciáit úgy vonja le, hogy tanácsbírói tiszteéről lemond.

Egyházmegyei gondnokunk a következő előterjesztést teszi:

„Az egyházmegyei közgyűlés állapítsa meg, hogy az április 6-iki jegyzőkönyv tanusága szerint az egyházmegye gondnoka a sértő kitétel ellen, annak elhangzása után nyomban szót emelt és ismételten elítélőleg nyilatkozott Komjáthy József lelképásztor kijelentéseivel szemben. A közgyűlést akkor uraló forró hangulatban Dr. Fekete Gyula tanácsbíró és a gyűlésen jelenlévő tagok közül többen bizonyára nem hallották ezeket a kijelentéseket, miért is indítványozom, hogy az egyházmegyei közgyűlés mondja ki, hogy Komjáthy József lelkész alaptalan, sértő kifejezéseit a maga részéről is elítéli és Dr. Fekete Gyula tanácsbíró legteljesebb bizalmáról biztosítja és reméli és elvárja, hogy e teljes elégtétel-nyújtás viszonzásaként Dr. Fekete Gyula, mint világi tanácsbíró, nagyrabecsült és értékes szolgálatait továbbra is egyházmegyéink szolgálatába állítja és lemondó nyilatkozatát visszavonja.”

Komjáthy József felszólalásában azt hangoztatja, hogy ő Dr. Fekete Gyula „kedves barátját” nem akarta megbántani.

Közgyűlésünk tüntető melegséggel fogadta el az egyházmegye gondnokának javaslatát, Dr. Fekete Gyula

tanácsbírót legteljesebb bizalmáról és szeretetéről biztosította, kérvén a tanácsbírói tisztségben való továbbsholgálatra.

A Komjáthy József április 6-iki közgyűlésünkön 9. számú jegyzőkönyvi pont alatt feljegyzett, Dr. Fekete Gyula tanácsbírót alaptalanul sértő kifejezéseit pedig elítéli.

Dr. Fekete Gyula megilletődött szavakkal ajánlja fel továbbra is készséges szolgálataát az egyházmegye közösségének. (Dr. gr. H. I.)

5. Esperesünk bejelenti, hogy a bíróság ma délután 3 órakor fog ülést tartani. (N. B.)

6. „Az Alsóborsodi Református Egyházmegye esperesi jelentése az 1942. évről.

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Első esperesi jelentésem még nem teljesen a saját megfigyeléseimnek az eredménye, mert tulajdonképpen az 1942. évi életmeneléről kell beszámolnom az egyházmegyének s akkor még nem voltam esperes s az egyházmegye életfolyamatába kevésbé folytam bele. lórészben tehát az egyházlátogatói jelentésekre vagyok utalva az egyházközségekről adott kép megrajzolásánál, amely kép rövidre fogva a következő:

1. **Alsózsolca.** Csendes mederben folyt az élete. Változás anyyi, hogy a templom villanyvilágítással szereltetett fel s ezzel kapcsolatban minden csütörtökön este, nyáron reggel, predikációs istentisztelet tartatott.

2. **Ároktőről** borús képet rajzolt a vízítáció, mely szerint nagyon háborús hangulatú a helyzet. A presbitériumot egyedül a gondnok képviselte, a tanítók bevonulása miatt minden belmissziói munka szünetel, még a köznapi istentisztelet is. A születések száma 11, a halálozásé 14. Magas az egyházmegyei hátrálék. Egyéb adósság is van, de semmi készség nincs a fizetésre. Az egyházi épületek is rosszak.

3. **Átány.** Veress Jenő kántortanító kényszernyugdíjazási ügyének huzamossága miatt, úgy a presbitérium, mint a gyülekezet körében keserűség és nyugtalanóság tapasztalható a törvény vagy a hatóságok látszólagos tehetetlensége miatt. Az ügy azonban a legközelebbi időben már szerencsés befejezést nyert, sőt az utód is megválasztatott. 30.288 P adósságának rendkívüli adóként való kivetését két évre vállalták az egyházttagok, de amint a jelek mutatják, már ez éven ki is fizetik. 7.000 P-n felüli közegyházi hátrálékait már be is fizette az egyházmegyei pénztárba.

4. **Borsodgeszt.** Rendezett, nyugodt életet élő gyülekezet. Föld és szőlőművelés miatt sokat dolgozó emberek lakják s a sok sürgős munka miatt löbbízben is megtörtént, hogy nagyon kevesen vettek részt a vasárnapi istentiszteleten. A község és egyház vezetői között fennálló jóviszony minden tekintetben áldásos hatással van a gyülekezetre is. Tanító istállója leégett, építése most van folyamatban. Mint hátrányos jelenséget említi meg a látogatói jelentés, hogy egy gyermek nem kereszteltetett meg.

5. **Bócs** Adóssága sok. Ezzel szemben az adakozás is bő mértékű. Házasságát nem áldatta meg egy tiszta református házaspár.

6. **Bükkaranyoson** intenzív a belmissziói élet. Második tanítói lakást vettek szerencsés vétellel 6.000 P-ért. Sok az egyházi adó hátrálék: 6234 P. Feltűnően nagy az úrvacsorával élők száma. 829 lélekszám mellett 1474. Ugyanígy a templomlátogatók száma ünnepnapon 350—400-ig, vasárnapokon 200—250-ig. Csak ezek a számok nem akarnak stímmelni egymással.

7. **Bükkzsérc.** Harmadik tanterem befejezését végezte, ami 1.000 körüli lélekszám mellett örvendetes jelenség, mert bőséges gyermekáldásról és gyermekszereletről tanuskodik.

8. **Cserépfalu.** Rendezett eklézsia. Nincs benne semmi újonnan történt nevezetes változás. Róla is el lehet mondani, mint a jóhírű asszonyról: „A jó asszonyról az a legjobb hír, ha nincs semmi híre“.

9. **Diósgyőr.** Annál többet foglalkoztatja a közvéleményt, úgyhogy maholnap az ország szemé rajta fog függeni. A körükből beadott egyik fellebbezés szerint az ő két egyházrészök házastárs egymással. Ami igaz is, de veszekedő házastárs, akiket összebékíteni ha és amennyiben a pástorai prudentia nem képes, akkor a bölcs szigornak kell azt az áldatlan viszonyt szanálni. Többet ez egyház állapotáról nem mondok, mert jelen gyűlésünk tárgyalási anyagát képezi az ügy. Vajha az egyházmegye bölcsessége megtalálná a helyes megoldást.

10. **Eger.** Templomlátogatók arányszáma erősen kiemelkedő. Ünnepekben 500, vasárnap 3 400. Templomrenoválásra költött közel 6.000 P-t. Azonban az adóssága is 23.000 P-n felül van. Kifizetetlen állami adó tartozása pedig 2.198 P. A presbitérium a szörványgondozás megoldását úgy látná helyesnek, ha az egyetemes egyház venné azt kezelésbe, mert az egeri egyházközség nem képes rá. Ennélfogva kéri, hogy ez a teher az ő vállairól vétesse le. Ugyanígy az egyházlátogatóság utasította a presbitériumot arra, hogy azokat a kölcsönöket, melyeket eddig jóváhagyás nélkül vett fel, szabályszerűen tárgyalassa le és hagyassa jóvá.

11. **Egerlövő.** Adóssága 10.071 P. Hátrálékos állami adótartozása 13.000 P. Ennek rendezésére egyházlátogatóság által utasított, valamint az emlékharangozás megszüntetésére, mint hitelvé-

inkkel ellenkező szokásra. Meglevő vagyonleltára az egyházlátogatóság jelentése szerint értelmetlen és érthetetlen.

12. **Emőd.** Hátrálékos egyházi adó 12.000 P. Adóssága 6.850 P. Adók, járulékok nincsenek kifizetve.

13. **Felsőábrány.** Templomrenoválást végzett készséggel vállalt rendkívüli egyházi adóból. Jelenlegi nagy baja, hogy tanítók nélkül áll. A férfi katonai szolgálatra vonult be, a nő szeptemberben, tehát törvényes határidőn túl másüvé választatott meg s az egyház emiatt nem akarja elbocsátani. Ugyancsak aggodalommal teszi szövé a presbitérium, hogy Alsó- és Felsőábrány politikai községek egyesítése köztöbön áll s mivel Alsóábrányban a római katolikus plébániát a politikai község tartja fenn, félnek, hogy az egyesítés után a felsőábrányi reformátusok is községi pótdadó címen meg fognak terheltetni a római katolikus egyház számára fizetendő adóval.

14. **Gelej.** Egy ideig viharok dúltak berkeiben, de azok a lélek fuvallatára elcsitultak, jól esik hinnünk, véglegesen. Belmissziói munka teljes hévvel folyik. 57 helyen tartott a lelkipásztor házi istentiszteletet 40-60 tag jelenlétében. Egyházi adóhátrálék nincs. Második tanítói lakást 1 szobával kiegészítette és iskoláját tatarozta 6.000 P költséggel. Adóssága 8.000 P körül mozog s épületei általában javításra szorulnak.

15. **Harsány.** Temploma javításra szorul. Az egyházi, lelkészi és tanítói földbirtok a jegyzőkönyvben nincs feltüntetve, tehát valószínűleg a vizitátori pennában maradt. Egyházi adóhátráléka is, adóssága is tetemes, 5.000 P-n felülj mindkettő.

16. **Hejőbába.** Egy lélekre 7-10 P egyházi adó esik, ami elég hősies erőfeszítést kíván. Tanítói lakása gyenge állapotban van. Arra a kérdésre, hogy milyen nevezetesebb intézkedéseket tett az egyház a múlt évben az egyházi és iskolai ügyek előbbrevitelében, ez a felelet adatott: bevonult tanítója helyett helyettest állított.

17. **Hejőcsaba.** 5 esetben gyakorolt a presbitérium egyházfegyelmi eljárást reverzális-adással kapcsolatban. Adóssága 11.000 P. Lelkészlakása tarthatatlanságig rossz. Nemcsak azért, mert ódon és rozoga, hanem mert nedves és egészségtelen, úgy hogy nem volna ártalmas hatóságilag kitelepíteni a lelkészcsaládot belőle, éppen a testvéri közösség szellemében. Ki kell jelentenem, hogy a helyzet szanalására megvolna a jóakarát úgy a presbitériumban, mint a gyülekezetben. A helyi viszonyok kedvező adottsága is meg van s mindezeket mint ezévi vizitátor tapasztalván, kötelességemnek tartottam a gyülekezet főgondnokán keresztül esperesi írásbeli felhívást intézni a presbitériumhoz az építkezés sürgős előkészítésére, azonban őszintén le kell szögezmem, hogy a lelkipásztor önmaga és szép családja egészségének kockáztatásával, sőt veszélyeztetésével sem

törődve, a gyülekezet kímélésére és az anyagbeszerzési nehézségekre való hivatkozással kerékkötője és megakadályozója az építkezés dűlőrevitelének, erőszakot pedig egyenlőre nem alkalmazhatunk vele szemben.

18. Hejőpapi. Arra a kérdésre, hogy szekták nem hódítanak-e a gyülekezetben?, ezt feleli: inkább szaporodnak a szabadkeresztyének. Aztán, hogy milyen segítő munkát végeznek a presbiterek a lelkigondozásban? Az őszinte felelet: nem sokat. Elszomorító adat, hogy 15 születéssel szemben 17 a halottak száma. Templom külseje rossz. Temető kissé elhanyagolt. Adósságai rendezésére két évi rendkívüli adókimetést vállalt.

19. Hejőszalonta. Mint köztudomású rendkívüli viharok érte az egyházat, mely tornyát lesodorta, temploma tetőzetét erősen megrongálta és cca 12.000 P kárt okozott. Pedig eddig is volt 6.880 P iskolaépítésből származó adóssága. Egy lélekre 13 P egyházi adó esett eddig is. Mindezek dacára ez a kis lélekszámú s általában szegény emberekből álló gyülekezet megindító erőfeszítéssel hozzáfogott a torony renoválásához. Buzgó lelkipásztoruk minden elképzelhető helyre benyújtotta a segélykérő írásokat. Így egyházmegyéinkhez is. Ez egyik tárgyisorozati pontul fel is van véve, de már e helyen is indítványozom, hogy az egyházmegye segélyalapjából való juttatáson kívül minden kebelbeli egyházközösség, akár perselypénzből, akár a közpénztára terhére járuljon hozzá az erőtlen kisebb testvér megsegítéséhez, de legalább 10–20 P-vel, mert tudnivaló, hogy a megszokott egy-két pengős segély ma nem jelent semmit.

20. Heves. Arra a kérdésre, hogy van-e nyilvántartás a vegyes házasokról? azt feleli, hogy nincs utasítás a felfektetésére. A paróchia itt is elég gyatra állapotban van. A jelenlegi lelkipásztorban és a gyülekezetben is megvan a készség, a jóakarát, a körültekintés, az újjal való kicserélésre. Terveznek, anyagi lehetőségek után néznek, de még csak az ONCSA-kölcsönből nyert 5.000 P kölcsön a fix bázistuk, amelyre támaszkodhatnak. A gyülekezetnek szerény a teljesítőképessége, hiszen így is 7 P egyházi adó esik egy-egy lélekre. Minden rokonszenvünk kísérni fogja nemes tervüket és vállalkozásukat, s ahol és amiben módunkban áll, készséggel igérjük segítő támogatásunkat. A presbitériumot megrovásban részesítette az egyházlátogatóság, mert 8 tagból csak kettő jelent meg a vizitációs gyűlésben.

21. Igriciről azt írja az egyházlátogatóság, hogy magán hordja a lelkészt cserélő gyülekezet képét. A lelkek nem nyugodtak. A katonai szolgálatot teljesítő két tanító helyett a tanítást lelkész és tanítónő végezte. Vallásos estéket azonban nem tartottak a kántor távolléte miatt. Ezt az egyházat is viharok érte és templomának

tornyát ennek is lesodorta. De míg a szegénységgel küzdő llejőszalonta hősies erőfeszítéssel törekszik helyreállítani az őt ért károsodást, Igriciben a „hej ráérünk arra még“ jelszóval meg akarják várni, míg az idők jobbra fordulnak. Ugyanitt a lelkészválasztás körül is elég zavaros a helyzet, de az e hó 17-re kitűzött választással majd csak be fog fejeződni.

22. **Kisgyőrben** a presbitérium nem jelent meg a vizitációkor. Házasságkötésnél az egyházi áldást mellőzte 4 tiszta ref. pár. Egyházi adóhátráléka 8.441 P, adósság iskolaépítésből 14.922 P, így eléggé sívár a helyzetkép.

23. **Kistolaj** templomi karzatát festette. Egyik iskolája rossz, sötét, csoda, hogy még az állami hatóságok túriik. Máskülönben, amikor ez év folyamán püspöklátogatásban részesült ez az egyház, a külső és belső megújhódás jelei örvendeztettek meg minden téren bennünket.

24. **Ládháza.** Presbitérium vizitáláskor nem volt. Egyházi missziói egylete működik s ez biztosítja az egyházköztség anyagi fenntartását önkéntes megajánlással. 147 egyháztag havonta megajánlott adakozása egyházfenntartási alapra 594 P és a 380 P-ös perselypénz is a jókedvű adakozókról beszélő bizonytság. Épületei javításra szorulnak. Egyházmegye segítségét kéri egy székper megoldásához, de még eddig nem érkezett az esperesi hivatalhoz ilyen irányú konkrét panasz.

25. **Mályiban** sem volt presbitérium a vizitációkor. Erről a filiáról fel kell említenem, hogy két éven át a tanító katonai szolgálatra való behívása miatt, volt is nem is iskolai tanítás. A múlt félévben Mikolai Elemér mezőnyéki segédlelkész járt át nagy buzgósággal a lehetetlen helyzeten némileg segíteni. Jelenleg a tanító visszatérével visszatért a normális állapot.

26. **Mezőnyékről** csak annyit említhetek, hogy 15 presbiter közül csak a lelkipásztor és gondnok volt jelen a vizitáláskor.

27. **Maklár.** Az a boldog gyülekezet, ahol erre a kérdésre, hogy van-e gondoskodás az elhagyott szegényekről? ez a felelet: nincs rá szükség. Paróchia és tanítói lak külső javításra szorul. Született 6, meghalt 6, tehát itt is beállt a stagnálás.

28. **Mezőnagymihályon** szintén nincs elhagyott szegény. A vasárnapi munkaszünetről szóló törvényt megtartják-e a hívek? Erre ez az őszinte felelet: miután a kormányzat sem tartja meg, így az egyháztagok sem. Tőkét gyűjtöget iskolaépítésre. De megfelelő államsegély nélkül nem hajlandó azt elvégezni, mivel az iskolai gond nagyobb részben állami gond kell, hogy legyen.

29. **Mezőcsát.** Vallásos esték fűtőanyag hiánya miatt nem voltak. Épületek javításra szorulnak. Adóssága közel 20.000 P. Házhelyek céljára igénybevett ingatlana helyett földet igényelt. Rend

van és öntudatos kálvinista élet folyik a vizitációs jelentés szerint.
 30. **Mezőkeresztes.** Templomos gyülekezet. Úgy tetszik: mernek és tudnak áldozni az anyaszentegyház előhaladásáért, minék bizonyága a megújított templom, mely 37.700 P-be került. Igaz, hogy adóssága is van 38.549 P.

31. **Mezőkövesd.** Segélyre szorult itt sincs. A kegyes adakozások összege 5266 P, amely az ily kísértszámú és vagyontalan egyénekből álló filiában valóban felemelő látvány. Egy lélekre 16 P esik belőle. Épített lelkészlakást és melléképületet is 18 504 P költséggel. Sajnos adóssága is van 11.800 P.

32. **Miskolcon** szegénygondozásra 8642 P fordítottatott. Sok az egyháziadóhátrálék 92.442 P. Adóssága is van 70.000 P. Épületein sok a javítani való, de végezteti is rendszeren. Az egyházlátogatóság a vagyonteltár gondos átdolgozására adott utasítást. Lehangelő tünet, hogy házasságkötésnél az egyházi megáldást mellőzte 18 tiszta református pár. Pedig az ellenőrzés elég éber, a pásztori vigyázás gondos, de a nagyvárosi könnyű felfogással úgy látszik nem tud megbirkózni. A lelkészválasztásokkal járt hullámok elcsendesültek, Dr. Komjáthy Aladár beiktatását szép gyülekezet hallgatta és fogadta.

33. **Martin-telepnek** a gondnoki számadás megerősítése körül van vitája az illetékes számvevővel. S e vitában a végső szót az egyházmegyei közgyűlésnek kell kimondani.

34. **Nemesbikken** épületeket javítottak. Lelkipásztora harctéri szolgálatából hazatérve folytatja lelkes munkálkodását.

35. **Noszvajról** azt jelentik, hogy szórványgondozás nincs, mert a lelkész nincs itthon. A „nincs itthon” az fájdalomosan igaz, de a szükséges lelkészi szolgálatnak el kell látva lenni a helyettes lelkész által. Az egyház 20 kat. hold erdőt szerzett nagyon kedvezményes áron s e vételár kifizetését az egyháztalagok rendkívüli adóként vállalták. A számadások, vagyonteltárak, általában a vagyonteljesítés terén az egyházlátogatóság sok hiányosságot állapított meg s azoknak megvizsgálására s lehető rendbehozására Komjáthy József tanácsbíró-egyházlátogató indítványára egyházmegyei tanács egy vizsgáló bizottság kiküldetését határozta el, amelynek folyamánként Szabó József és Pónus Lajos bizottsági tagok ki is szálltak s a helyszíni vizsgálat eredménye a tárgysorozat megfelelő helyén fog tárgyalásra kerülni.

36. **Ónodon** vallásos esték nincsenek. Konfirmációi oktatás két éven át egész éven folyik. Születések száma 11. Igen kevés. Építkezésre fordított 2172 P-t. Állami út céljára kisajátított földje helyett földet igényel.

37. **Poroszló.** Az úrvacsorával élők száma 1665, ami 3200 gyülekezeti lélekszámhoz viszonyítva nagyon kevés. Van vagy 30 bablista, szombatista és millénista a gyülekezetben. Egyházi adó az állami egyenes adó 50 százaléka. Az egyház épületei rosszak. Születések száma 45, halálozásé 50. Házasságkötésnél a házasság megáldását mellőzte egy tiszta reformálus és 2 vegyes házaspár. Lelkészi ingatlan vizitatori jegyzőkönyv szerint 63 kat. hold és 945 —-öl, ellenben a lelkeszi állásra való pályázati hirdetés szerint 54 kat. hold, de valóságban még az sincs meg. Lelkészeválasztáson némi huzavona után átesett s az ellen sem fellebbezés adatván be, sem hivatalból figyelembe veendő szabálytalanság nem fordulván elő a választási jegyzőkönyvből kitűnőleg, Szendrey Károly megválasztott lelképásztor részére a concessát kiadtam és kérem őt egyházmegyei beerősítésben részesíteni.

38. **Sajókeresztur.** Kegyes adományok összege 1566 P aránylag jelentős, szép összeg. Építkezéssel bajlódik. Született 10, meghalt 12.

39. **Sály.** Konfirmáció még a nyári vizsgát követő napon tartatik helytelenül. Egyházi adóhátráléka 14.000 P, minek folyománnyaként az állami adók nincsenek kifizetve, mert nem folynak be az egyházi adók. Temploma renoválásra szorul. Házasságkötésnél az egyházi áldást nem vette igénybe egy vegyespár. Megoldatlan problémája a fürdőévadban a kácsi fürdőn tartandó istentisztelet kérdése, hol templomhely céljára már telek is adományoztatott az egyháznak s az ott üdülő reformátusság nevében vasárnapi istentisztelet tartása iránt kérdés intéztetett a Főtiszteletű Püspök Urhoz, ki a kérést további intézkedés végett hozzám juttatva, én a lelkeszhez fordultam, aki azt jelentette, hogy anyaegyháza elhanyagolása nélkül ő nem képes a fürdőtelep lelkeszi szolgálatának ellátására. Én úgy gondolom, hogy a jövő évadban, ha a fürdőtelep részéről az ellátás s részint a fürdőző közönség, részint esetleg az egyházkerületi missziói alap részéről az utazási költség előállítható lenne, egyházmegyénk rendes és segédlelkészei felváltva készséggel ellátnák a fürdőszезon alatt a fürdőző közönség lelki igényeinek kielégítését.

40. **Tibolddarócon** a templom javításra szorul, pedig így is 6.000 P adóssága van. Egyházi adója pedig 75 százalékos.

41. **Szirmának** van 10,800 P adóssága s van 1118 P kihelyezett tőkéje is 25 adósnál, de minden biztosíték nélkül. Utasított e levőgőben lógó tőkének a visszaállítására. Anyagi tekintetben különben szépen halad a kellő rendezés felé.

42. **Tiszadorogmán** sincs segélyre szoruló szegény. 1100 lélekszáma mellett örvendetes jelenség, hogy majdnem annyi az úrvacsorával élők száma, — 1543 — mint pl. Poroszlón 3200-as

lélekszám mellett. Adóssága 6 000 P, kerítése és tanítólakása javításra szorulnak.

43. **Tiszakesziben** nem vette igénybe az egyházi áldást egy vegyespár. Adóssága is, egyházi adóhátraléka is tetemes. Konfirmációt az iskolai vizsga után tartanak, szintén helytelenül. Született 28, 768 lélekszám mellett, meghalt 31. Elszomorító jelenség.

44. **Tiszanánán** áldozatos adóemeléssel rendben folynak a dolgok.

45. **Tiszaoszláron** is a születések száma ó, a 8 halálozással szemben. Elköltözés folytán is fogyott a gyülekezet lélekszáma 26-tal. Tanítói lakása javításra szorul.

46. **Tiszapalkonya.** Gondozásra szoruló szegény itt sincs. Adóssága sincs, csak a tanítói nyugdíj.

47. **Tiszaszederkény.** Vasárnapi templomlátogatók száma kevés. 1400 lélekszámból 130. Szezták fogynak. Egyike azon egyházközségeknek, ahol legkisebb az egyházi adóteher. Évi 1200 P, melyből egy lélekre 88 fillér esik. Mégis a hátraléka e címen 2600 P. Új iskolát és tanítói lakást épít. 14.000 P-s adósságát rendezte, igaz, hogy közalapi kölcsönből. Épületei általában rosszak. Arra a kérdésre, hogy teljesítik-e a presbiterek törvényben megszabott kötelességüket: amikor lehet: igen, de olyan is van, aki az egyházi adóját sem fizeti. Sok visszavonás, egyenlenség folyik már több mint egy éve a tanítók és az egyház között, meg a két tanító között, amely még ma sincs teljesen befejezve, amíg az egyházkerületi bíróság is nem fog ítéletet mondani benne. Egy és más visszás ügye mai gyűlésünket is foglalkoztatni fogja.

48. **Tiszatarján.** Úrvacsorázók száma nagyon jó: 1563. Hiteelveinkkel ellenkező szokásként az egyke van bejelentve, amit sajnós igazol az is, hogy a születések száma 14, a halálozásoké 15. Egy tiszta református házaspár nem áldatván meg házasságát, ezért az úrvacsorától presbitérium által eltiltott. Tanítói lakást renováltatta, 6339 P-t fordítván rá. Lelkészi lakása lakhatatlan, nem is lakik benne a lelkész. Új főgondnokot választott kövecsesi Lukács Endre úr személyében, kinek a Püspök Úr által végzett beiktatásán egyházmegyei gondnok úrral együtt résztvettünk. Én ígét hirdettem, gondnokunk pedig az új főgondnokot egyházmegyénk nevében köszöntötte, akit egyházmegyénk életébe való bekapcsolódása alkalmából e helyről is tisztelettel és szeretettel köszöntünk és működése elé teljes bizalommal tekintünk.

49. **Tiszavalk.** Az egyházlátogatásnál csak lelkész, tanító és gondnok volt jelen. Konfirmándusokat a tanító oktatja, konfirmált azonban nem volt. Egyházi adó egy évre 3200 P. Ezzel szemben a hátralék 6352 P. Adóssága 17.700 P. Állami adótartozása 2.000 P, illetékegyenértéki adóba 1.000 P. Konfirmáltakról, áttértekről és ki-

tértekről anyakönyv nincs. Az egyházlátogatóság megállapítása az, hogy úgy a presbitériumban, mint az egyháztagnoknál az egyházzal szemben teljes közömbösség tapasztalható. Az egyház adóhátrálékai állandóan növekednek, ezzel párhuzamosan adósságai is. Minden pusztul és züllik. Lelkész szerint az egyháztagnok azt mondják, hogy tanítóra van szüksége az egyháznak, de papra nincs. A veszedelemmel fenyegető bajok megoldását lelkész és egyházlátogatók csak abban látják, ha agilis, hozzáértő más lelkész próbálja a hajót a zátonyról kivezetni. Alapok és alapítványok rendesen kezelendők. Hangya-részvényt rendezni kell.

50. Ujlőrincfalván is szomorú jelenség, hogy 3 születéssel 4 halálozás áll szemben. Egyházlátogatók szerint progresszív egyházi adó vezetendő be. Iskolahiány miatt sok zavar van. Most az iskola visszaállításával próbálkozik a lelképásztor. Lelképásztor ellen fegyelmi panasz adatott be, de mivel az ügy bírósági eljárás alatt áll, arról itt nem nyilatkozom.

51. Vatta. 578-as lélekszám mellett templomlátogatók arányszáma ünnepeken 200—250. Vasárnap 100—150. Urvacsorával élők száma 1.050. Egyházi adóból egy lélekre 15 P esik, de van is hátráléka 14.000 P. Templomot renováltatott 17.000 P költséggel, adóssága is van 14.745 P, mit azonban rendesen törleszt.

Ezekben kívántam az egyházközségek állapotának néhány vonással rajzolt képét az egyházmegyei közgyűlés elé vetíteni. Ehhez hozzacsatolom még az egyházközségekből a vizitátorok részéről beszolgáltatott statisztikai összesítést a következőkben:

Kimutatás az alsóborsodi református egyházmegye 1942. évi statisztikájáról.

I. Népmozgalmi adatok:

1. Lélekszám: 79.245.
2. Született: fi 853, nő 879; törvényes fi 803, nő 823; törvénytelen fi 50, nő 56. Összesen 1732.
3. Meghalt: fi 635, nő 600. Összesen 1.235.
4. Házasság: tiszta 401, vegyes 247. Összesen 648.
5. Reverzális: javunkra 135, kárunkra 95. — 40.
6. Kitért: fi 10, nő 33. Összesen 43.
7. Áttért: fi 40, nő 35. Összesen 75.
8. Konfirmált: fi 243, nő 246. Összesen 489.
9. Urvacsorázott: fi 30.175, nő 41.199. Összesen 71.374.

II. Anyagi ügyek:

1. Adakozás: 99.342 51 P.
2. Építkezés: 147.458 10 P.
3. Bevétel: 947.565 28 P.

4. Kiadás: 884.453'81 P.
5. Maradvány: 63.111'47 P.

III. Vagyonösszesítés:

1. Föld értéke: 3.358.665'29 P.
2. Épületek értéke: 6.207.928'34 P.
3. Ingóságok értéke: 817.442'84 P.
4. Tőkéik értéke: 24.080'63 P.
5. Alapok értéke: 139.686'11 P.
6. Hasznos jogok: 46.638'32 P.
7. Alapítványok: 85.892'19 P.
8. Összes vagyon: 10.660.333'72 P.
9. Teher: 475.235'62 P.
10. Tiszta vagyon: 10.195.098.10 P.

Alsózsolca, 1943 szeptember 22.

Az egyházközségekről rajzolt képből és a statisztikai adatokból a következő általános benyomás szűrhető le: (a zárjel közt levő szám a múlt évi adat)

1. Az összlélekszám 79.245, a múlt évi 79.278-cal szemben. A két szám között bár 33 fogyás mutatkozik s ez bizony nem biztató jelenség, de valószínű, hogy nem is igaz. Mert 1940-ben 80.504 volt a lélekszám s ez már a mostanival szembeállítva 1.259 fogyás volna, ami két év alatt lehetetlen. Majd a megjelenendő új népszámlálási statisztika megmondja az igazat.

2. Született fi 853 (865). Nő 879 (789) Összesen 1.732 (1.654). Így ha nem biztató is a születések arányszáma, de az ez évi születési szám 78-cal több a múlt évinél.

3. Meghalt fi 635 (508), nő 600 (530). Összesen 1.235 (1.100). Itt tehát az ezévi halálozás 125-tel több a múlt évinél. Ennélfogva hiába több az ezévi születés 78-cal. A végeredmény az, hogy természetes úton 47 a fogyás. E ponton tehát nem vigasztaló a helyzet.

4. Házasságkötés száma volt ez éven 701 (570). Itt a javulás 131.

5. Reverzális javunkra 135 (159), kárunkra 95 (107). Nyereség 40 (52). Még ezek is jóleső számok.

6. Házasságát nem áldatta meg 28 (83). A lehangoló tény mellett, hogy egyáltalán vannak ilyenek, örvendetes, hogy a tavalyihoz viszonyítva erősen lepadt a számuk.

7. Áttért fi 40 (30), nő 35 (33). Összesen 75 (63).

8. Kitért fi 10 (16), nő 33 (54). Összesen 43 (70). E téren tehát a nyereségünk 32, a tavalyi 7 veszteséggel szemben.

9. Konfirmált fi 391 (564), nő 394 (567). Összesen 795 (1.131). Az itt mutatkozó 336 fogyásnak az eredője az lehet, hogy sok helyen nem volt ez éven konfirmálás a 14 éves életkorra való áttétel miatt, a hetedik osztály bevezetésével kapcsolatban.

10. Úrvacsorával élt 71.374 (64.369). A 7.005 emelkedést öröndetes jelenségként könyvelhetjük el.

11. Adakozások összege 99 342'51 P (62.722'88 P). Itt több mint 50%-os az emelkedés, ami azonban minden valószínűség szerint inkább a pénzbőségben, mint az adakozási jókedv emelkedésében leli magyarázatát.

12. Építkezésekre 147.458'10 P fordított, a tavalyi 104 869'40 P-vel szemben. Ám amilyen mérvben emelkedtek az anyagárak és a munkabérek, a két szám közötti emelkedés jelentéktelen.

13. Az adósságok összege 475 235'62 P, a tavalyi 557.266 88 pengővel szemben. Eszerint a teherpadás 62.031'26 pengő. Ám még mindig jelentős az adósság, pedig fel kellene használni ezt a konjunkturális időszakot a teherből való menekülésre, mert nem tudjuk, hogy meddig tart az e szempontból kedvező időszak. Alig van kivételesen is egyházközségünk, amelyik nem adós. És én még e kimutatott terhet sem tartom reálisnak, mert például a tanítói nyugdíjhátralékot a legtöbb helyen ki sem mutatják, nem is tartják adósságnak, sőt még nyilván sem tartják és azt sem tudják, hogy mennyi az összege. Ugyanígy a saját alapjaiból, tőkéiből kölcsönzött összeget sem, pedig ezek is adósságok. Lehet, hogy jobb most, hogy valamire felhasználták, mintha állandóan zsugorodnék a vásárló értéke, de azért egyszer vissza kell azokat állítani.

Im a számok is beszélnek, csak meg kell értenünk és leszűr-nünk a tanulságot belőlük. Ezekután jegyzem meg, hogy feltűnő lehet, hogy jelentésem eddigi részében kevésbé foglalkoztam a lelki élet részleteivel és jóval többet az anyagiakkal. Ezt azonban szándékosan cselekedtem, amennyiben amazokkal a belmissziói jelentés foglalkozik tüzetesen és részletesen s nem volna helyes itt is ugyanazokat ismételni.

Egyházmegyénk munkásai, egyben közelebbi hivatalosai közül két jó lelket hívott haza a jó Isten akarata. Ugymint a tiszánánai egyházközség kiváló kántortanítóját, Trencsényi Pált, egyházmegyei gyűlési tanítóképviselőt. Továbbá Soós Mihályt, a miskolci Léva György gimnázium neves tanárát, egyházmegyei tanárképviselőjét. Kegyelettel jegyezzük fel jegyzőkönyvünkben anyaszentegyházunk oltárára áldozatul tett hű szolgálataikat s jó emléküket szívünkbe zárjuk. Mindkét eltávozott munkásunk egyházmegyei tanári és tanítói képviselői helye megüresedvén, s azok betöltése az egyházközségek presbitériumainak hatáskörébe tartozván, méltóztassék ezekre a szavazást december 1-i határidővel elrendelni.

Mély meghatalomtsággal teszek jelentést a közgyűlésnek arról, hogy e múlt évben eltervezett és az egyházmegyei gyűlés által is szankcionált lelkészözeveg és árvasegítő akciónk sikerrel járt. Amennyiben az 1942. évben 7118'22 P segélyt tudtunk az arra szorultaknak juttatni

s még 1943-ra is átlépte 1460 P kintlevőség. Sajnos még ma is kint van ebből egy pár renitens vagy hanyag lelkészársznál 500 P. Amely azonban nem lesz se leengedve, se elfelejtve, csak közösségi eszme ellen vétkeznek az illetők, amikor kisebb vásárló erejű pénzben fogják kötelezettségüket leróni. Pedig jó lesz el nem felejtene senkinek, hogy ma nekem, holnap neked. A mában nem szabad elbizakodni senkinek, mert én már láttam lelkészözvegyet, akinek férje a legmódsabb és leggavallérabb lelkészársunk volt s idők fordultával özvegye hálás szívvel vette segélyezésünket. Egyik jó emlékü lelkészársunk özvegye pedig ezt írta, mikor a segélyt megkapta: „egész életemben nem volt ilyen örömteljes karácsonyom”. El se tudják képzelni a rideg szívűek, micsoda jelentős összeg egy özvegy részére az a párszáz pengő segély is. Azt is örömmel jelentem, hogy a lelkészi kar jelentős többsége erre az évre is segítő készséggel vállalta az áldozathozatalt, sőt felemelte a kivétési alapot 55%-kal.

Nem hallgatom el azt a kedvezőtlen jelenséget, hogy egyházmegyéinkben még mindig sok a bírósági ügy. Áldatlan állapot, de hát a perlekedők élnek törvényadta jogukkal, ahelyett, hogy magukévá tennék az arany ábécé bölcs mondását: inkább légy kész jussodból engedni, sem mint mással perlekedni. Ugy látszik, még akiknek példamutatással kellene lenni a szeretet, megértés és kölcsönös megbecsülés tekintetében, a lelképásztorok, tanítók sem értik meg az idők jeleit s a békesség útja helyett a szeretetlenség s gyűlölség útjait járják.

Következő helyekre szálltam ki és hirdettem az Ur ígését: Kistokaj, Szirma, Martintelep, Átány, Tiszatarján és Miskolcon, Dr. Komjáthy Aladárt lelképásztori beiktatása alkalmából az egyházmegye nevében szeretettel köszöntöttem.

Az ügyek sürgősségére való tekintettel elnökségi jóváhagyást adtunk a következő ügyekben: 1. Hevesi egyháznak ONCSA kölcsön felvételére. 2. Borsodgesztnek 10.000 P-s közalapi kölcsön felvételére. 3. Hejőszalontának 9.000 P kölcsön felvételére. 4. Önodnak egyházi földek kisajátítási szerződéséhez. Esperesi megerősítést adtam: 1. Horváth Erzsébet noszvaji, 2. Király Károly ároktói, 3. Lippai Elek tiszapalkonyai, 4. Bodnár Elemér tiszadorogmai tanítók illetve tanítónő megválasztásához. Továbbá jóváhagyó záradékkal láttam el a hevesi egyházi földek haszonbérszerződését, Emőd 20%-kal emelt iskolaadó kivétését, Martintelep lelkészének karácsonyi segély adására vonatkozó határozatát, Poroszló 50%-kal emelt iskolai adó kivétését és a szirmai egyházközség tatarozási munkálatait. Tisztelettel kérek ezekhez utólagos jegyzőkönyvi hozzájárulást, mint olyanokhoz, amelyek mind törvényes formaságok betartása mellett hoztak.

Az esperesi hivatal forgalma jelentősen nagy. Iktatószám a mai napon 768, postakönyvi száma 1323. Istennek hála restanciával

semmi ügyben nem vagyok, a legjelentéktelenebbekre is válaszoltam. El is lehetne mindent jó rendben s a közérdekű ügyek még nagyobb kimunkálásával végezni, ha a rengeteg bírósági akta nem volna, amelyek a kelleténél több időt és fáradságot igényelnek minden más ügghöz viszonyítva s a vége mégis csak az, hogy szídják az embert érte, mert a két fél közül csak egynek lehet igazat adni. Azlán egyesek türelmetlenkednek, nem ismervén a peres eljárás szabályait, alig adják be a panaszt, kiadom a panaszlottnak nyilatkozattételre, még le sem telik a befelelési határidő, már a panaszosok a Püspök Urhoz folyamodnak, hogy tárgyalassa le már az ő ügyüket mentől sürgősebben.

Még egy jelentős ügyben kérem a Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés rendelkezését. Amint körülbelül minden egyházmegyei gyűlési tag tud róla, a Főtiszteletű Egyházkerületi Elnökség felhívta az egyházközségeket, hogy a belhivatalnokok készpénzjárandóságát az állami tisztviselőkéhez hasonló arányban emeljék fel a háború okozta drágulási folyamattal kapcsolatban. Továbbá, hogy ahol lehetőség és mód van rá, a párbért terményben szolgáltatassák be. E kérdésekkel foglalkozván a szeptemberben tartott esperesi értekezlet, ott az lett a megállapodás, hogy lehetőleg egységesen járjanak el az egyházmegyék e kérdésben s azért minden egyházmegye közgyűlése elé indítvány terjesztessék az egyház belhivatalnokai készpénzjárandóságának 60%-os emelése iránt 1943 január 1-től számítva és pedig azért, mert az egyházi tisztviselők kevés kivétellel az állami tisztviselők első 30%-os fizetésemelésében nem részesültek. Ennek rekompenzációjaképp kapják 1943 január 1-től a 60%-os emelést. Szükséges pedig ez az egyházmegyei egységes rendelkezés azért is, hogy ne minden egyházi tisztviselőnek külön kelljen kérnie ezt a segítséget, hanem felsőbb rendelkezés alapján kapja meg valamennyi. A rendelkezés nem terjed ki a párbérváltságra az esetben, ha az különben is folyó árban van megállapítva. Ugyanígy nem vonatkozik a prémiumos árra sem, mert hogy fizessen az az adóalany prémiumos terményárat, akinek nincs mit beszolgáltatnia prémiumos áron, vagy pedig ő maga is kenyérjegyben él. A terményben való szolgáltatást sem mondja ki a közgyűlés rendelkezéssel, csak ajánlja a tehető gyülekezeti tagok megértő jóindulatába.

Ehhez hasonlóan véleményt kell nyilvánítani az egyházkerületi közgyűlés elé a stólakérdés ügyében is. Erre nézve az esperesi értekezleten az a vélemény alakult ki, hogy a legkívánatosabb megoldás a stóla eltörlésével kapcsolatos stólaváltság behozatala lenne, mert anomálisztikus dolog, hogy van egy fizetési egyházi tisztviselő, ki azonban bizonyos szolgálatait fejében még külön fizetés felvételére is jogosítva van. Tekintettel azonban arra, hogy éppen a mai ingadozó pénzügyi viszonyok között nem alkalmas az idő a stólaváltság

fixírozására: tolassék ki e kérdés végleges megoldása nyugodtabb időkre, ellenben a mai megszűnyenítően alacsony stóladíjak emel-
tessenek fel 150 %-kal, hiszen még akkor sem fogják túlhaladni egy
napszamos napidíját.

E helyről kérnem kell még az egyházközségek vezetőit az
egyházmegyei gyűlés tárgyalására beadandó ügyek beadási határ-
idejének betartására. Mert amikor az szeptember 30-ra szól, jólőre
másfél hónappal meghirdetve, és még október 5., 6., 7. napjain is
mindig jönnek ügyek: nincs fizikai idő az ügyeknek referenshez való
eljuttatására és azoknak a feldolgozására. Nem szemrehányás kíván
ez lenni senkivel szemben, de azt mindenkinek be kell látnia, hogy
lehetetlen helyzet elé állítják az esperest is, még inkább a referenst,
mert komoly ügyeket nem lehet ad hoc, kapásból jól elintézni.

Ezekben kívántam és tudtam tájékoztatni a Nagytiszteletű
Közgyűlést az egyházmegye életének a folyásáról.

Ezek után úgy magamat, mint szerény kezdő jelentésemet mély
tisztelettel ajánlva a Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés jóindu-
latú elbírálásába, vagyok alázatos szolgáluk:

Román Ernő
esperes."

Közgyűlésünk a nyomtatásban is megjelent és szétoztott espe-
resi jelentést felolvasottnak tekintí, megköszöni, elfogadja és azzal
kapcsolatban a következő határozatokat hozza:

Közgyűlésünk megsomorodott, kegyeletes szívvel
értesült arról, hogy Trencsényi Pál tiszánáni kántor-tanító,
közgyűlési tanítóképviselő, az Ur szavára hazatért. Emlékét
részvétellel őrszi meg és hozzátartozóinak vigasztalást kér.

Fájó szívvel jegyzi fel Soós Mihály miskolci Léva
József gimnáziumi tanár, közgyűlési képviselő elhunytát.
Legyen csöndes pihenése a pornak a feltámadásig. Az
Isten vigasztalja a fájó szíveket.

A lelkészi főjegyző közgyűlésünk részvétéről küldje el
az értesítést.

A megüresedett helyek betöltésére elrendeli közgyű-
lésünk a szavazást. Határidő: folyó évi december 1.

a) felsőábránnal kapcsolatban felkéri az esperest,
hogy a két község egyesítése esetében különös figyelemmel
kísérje az ügyet és vegye védelmébe a felsőábrányiak
érdekeit.

b) Hejőcsaba lelkészalakásának felépítését erőteljesen
ajánlja a presbitérium figyelmébe.

c) A hejőszalontai viharkársújtotta szegény egyház-
község segélyezéséhez minden jobb viszonyok közt lévő

egyházköztség legalább 10—20 pengővel járuljon, még ebben az esztendőben. A gyülekezet áldozatkészségét clismeréssel veszi tudomásul.

d) Az igrici presbitériumot szeretettel, de felelőssége felidézésével hívja fel templomának rendbehozatalára.

e) Noszvaj szórványainak viselje gondját.

f) Sály a kácsi üdülő vendégek lelkigondozását igyekezzék megfelelő eljárással biztosítani.

g) Tiszatarján presbitériumának nagy figyelmébe ajánlja a lelkészlakás ügyét.

h) Tiszavalkon elnökségünk szeretettel, de erélyes eljárással kísérelje meg a rendezetlen ügyek rendezését.

i) A lelkipásztorokat felhívja, hogy missziói lélekkel hassanak oda, hogy az egyházlátogatáskor a presbiterek érdeklődjenek ez iránt a szolgálat iránt és egyházközségük ügyei felől.

j) Megdöbbenéssel veszi tudomásul, hogy a lelkész-özvegyek és árvák segítése során még mindig vannak „renitens vagy hanyag lelkipásztorok”. Utoljára hívja fel ezeket, hogy tizenöt nap alatt tegyenek eleget elhanyagolt kötelességüknek és fizessék be a segítő összeget.

k) Az „áldatlan” perlekedéseknek úgy vessen véget az elnökség, hogy kemény evangéliumi szigorral és a nagyon kívánatos fegyelem helyreállításával ébressze komoly kötelességteljesítésre az egyeseket, minden előforduló esetben.

l) Jónéhagyja a maga részéről is az időközi elnökségi megerősítéseket. Ugymint Heves ONCsA kölcsönét; Borsodgész 10 000 pengős közalapi kölcsönét; Ónod egyházi föld kisajátítási szerződését; Hejőszalonta 9000 pengős diósgyőri egyházközségtől felvett toronyfelépítési kölcsönét; Heves egyházi földek haszonbérszerződését; Emőd 20 %-kal emelt iskolai adó kivetését; Martintelep lelkési karácsonyi segélyét; Poroszló 50 %-kal emelt iskolai adó kivetését és Szirma tatarozási munkálatait.

m) Elkötelezi az összes egyházközségek presbitériumait, hogy 1943. évi január hó 1-től számítva az egyház behivatalnokainak készpénzjárandóságát 60 %-kal emeljék fel. Ez a rendelkezés nem terjed ki a párbérváltságra az esetben, ha az különben is folyó árban van megállapítva. Ugyanígy nem vonatkozik a prémiumos árra sem. Tehetősebb egyházközseink presbitériumainak megértő jóindulatába ajánlja, hogy ahol terményszolgáltatásról szól

a díjlevél, legalább a tehetősebb gyülekezeti tagok terményben szolgáltatásuké ki a párbérjárandóságot.

n) felhívja az egyházlátogató küldöttségeket, hogy látogatásaikat az előírt időben végezzék el és terjesszék az iratokat az esperesi hivatalhoz.

o) A stóla-kérdés rendezése ügyében az egyházkerületi közgyűlés elé a következő javaslatot terjeszti:

Legkívánatosabbnak tartaná a stóla-váltás behozatalával a stóla eltörlését. A mostani időt azonban nem látja alkalmasnak ennek az ügynek megvalósítására.

Javasolja tehát, hogy a stóla-díjak az egyházkerületi közgyűlés által legalább 150 %-kal emeltessenek fel.

Az egyházkerület területén kialakult sokféle stóla-díj egységesítése okából azt javasolja, hogy az alapstólát állapítsa meg az egyházkerületi közgyűlés. (N. B.)

Az esperesi jelentéshez Derencsényi István bükkaranyosi lelkipásztor hozzászólván, az egyházközségéről szóló jelentés helyességét erősíti annak a látszatnak ellenére, hogy „a számok nem egyeznek egymással“.

Tudomásul szolgál.

Virágh Sándor ónodi lelkipásztor az egyházközségéről tett jelentés ügyében szintén felszólal, mondván, hogy ők a vallásos esteken már „túl vannak“.

Az esperes válaszában bejelenti, hogy ő az egyházlátogatók megállapítását közölte jelentésében.

Tudomásul szolgál.

A tiszakeszi lelkipásztor az egyházközségéről közölt adatokat téveseknek mondja.

Esperesünk ismét azt válaszolja, hogy az egyházlátogatói jegyzőkönyv adatait jelentette a közgyűlésnek.

Tudomásul szolgál.

Ezek után a közgyűlés köszönettel elfogadja az esperesi jelentést, megköszönve a szolgálatot. (N. B.)

7. Közgyűlésünk a szükséges választásokat így ejtette meg: Egyházmegyei tanács tagjai 1 évre, elnökség mellett: Nádházy Bertalan, Benke József, Dr. Komjáthy Aladár, Mikes Géza, Szendrey László, Gombos Imre lelkész, Dr. Kérészy Barna, Bábai Bay Bertalan, Dr. Fekete Gyula, Zsupán László, Barsy Lajos, Dr. Tolnay Ferenc világi képviselők.

Lelkészjelölő bizottság tagjai 1 évre, esperes elnöklete alatt: Dr. Komjáthy Aladár lelkészi, Dr. Kérészy Barna világi rendes, Cseh József lelkészi rendes, vitéz dr. Mikuleczky Gyula világi póttagok.

Egyházkerületi közgyűlési képviselők, elnökség mellett: Benke József, Cseh József és Nagy József lelkészi rendes, Várady Pál és Gyarmathy Béla póttagok, vitéz dr. Mikuleczky Gyula, Barsi Lajos, Dr. Dienes István világi rendes, Bábai Bay Bertalan, Dr. Román Zoltán póttagok.

8. Benke József felolvassa missziói jelentését:

„Isten iránti mélységes hálaadással kell emlékeznünk arra a csodálatos és kivételező kegyelemre, amelyben mindezideig megtartott minket az Úr, kegyelmi időt engedvén számunkra, melyben mindent megadott, hogy hivatásunkhoz méltóan zavartalanul végezzük munkánkat, szolgálván a ránkbízott evangyéliummal az ő ország eljövételét. Amíg körülöttünk ég a világ, vér, könny, jajszó és pusztulás mutatja az Úrtól elfordult ember gondolatainak gyümölcsét, mi békességben élhetünk kicsiny országunkban, mint örvénylő tenger békességes kis szigetén. Sőt talán nincs is még ennek a világnak olyan pontja, ahol annyi lehetőség, adottság volna a misszió végzésére, mint éppen a mi országunkban, ahol kenyerünk, életlehetőségünk biztosítva van, minden korlátozás nélkül teljes szabadsággal hirdethetjük a Krisztus evangyéliumát. A kegyelem ideje ez s minden tekintetben a legalkalmasabb idő, még ha sokan „alkalmatlan“ időről beszélnek is. Éppen ezért ennek kihasználása végtelenül fontos és sürgős, elmulasztása halálos bűn, az Úr ítélete pedig közel van, hogy megpróbálja tűz által, mjt építünk amaz egyetlen fundamentumra, mely vettett, mely az Úr Jézus Krisztus, aranyat, ezüstöt, drágakövet, vagy fát, szénát, pozdorját-e?

Tudatában annak, hogy a mi számbavételünk gyarló és emberi, éppen azért sem összefoglaló jelentésemnek, sem a missziói bizottság munkájának nem lehet egyedüli feladata, hogy csupán a végzett munkákat számbavéve, a misszió in'enzitását a statisztika tükrében felmutassa. — még mindig tökéletlen ez a sokszor felületes jelentésekből összeállított tükrör, — s hamis képet is mutathat, szükségnek látjuk bizonyos elvi kérdések tisztázása által irányítást, ösztönzést is adni a minél eredményesebb s Isten akarata szerint való missziói munkák végzéséhez. Mint másszor is, ezúttal is ennek a kettős szempontnak a szem előtt tartásával állítottam össze jelentésemet.

I. *A gyermekgondozás* vasárnapi iskola és gyermek-istentisztelet keretében történt. 6—12 éves gyermekeinknek körülbelül 52%-a járt vasárnapi iskolába. 42 gyülekezetben 101 vasárnapi iskolai tanító, illetve csoportvezető végezte a munkát. Az arányszám romlott, úgy a gyermekek múlt évi 64%-ához képest, mint a vezetőik számát illetőleg (139). A csoportos foglalkozás elve megközelítőleg sem

valósult meg, mivel átlag 45—50 gyermek tartozott egy-egy vezető keze alá, de voltak 100-as csoportok is. Sajnálattal kell megállapítani, hogy a buzgóbb egyháztagok foglalkoztatása a vasárnapi iskolai munkánál majdnem teljesen visszafejlődött, alig néhány gyülekezet van, ahol nem a lelkész vagy tanító végzi ezt a munkát. Gyermekistenliszteleket rendszeresen csak városi gyülekezetben tartottak: Gyermekesek részéről adakozás 22 gyülekezetben volt 48298 pengő értékben, gyermeket segítettek 20 gyülekezetben 4.52273 pengő értékben.

II. *Ifjúsági munka.* A fiúk közti munka arányszáma romlott, sőt elszomorítóan kedvezőtlen. 12—21 éves fiaink 12%-a tartozott valamilyen egyesületbe vagy körbe, körülbelül ennyi lehet, kikkel lelki szempontból foglalkoztunk. 26 gyülekezet számol be valamilyen formában végzett ifjúsági munkáról, 11 helyen volt saját otthonuk, 7 gyülekezet csatlakozott a KIE vagy RKIE-hez. A levante munkával kapcsolatban mind több lehetőség adatik az ifjúsághoz való közelebbjutáshoz, sőt sok helyen az az érzésünk, hogy a levantefoglalkozás van ifjúsági misszió címen elkönnyelve. Vigyázzunk, össze ne vegyítsük a kettőt. Itt misszióról van szó. A misszió lényege pedig lelkek megnyerése Krisztus számára, tehát nem hazafias, nem értelemképző munka, hanem térítés és lélekhalászat. Nagyszerű és megbecsülendő alkalom, amikor nemcsak közel engednek, hanem egyenesen hívnak az ifjúsághoz, de ne feledjük el, hogy mi mindenkor Krisztus titkainak sáfárai kell hogy legyünk. Ne higgyük azt, hogy az ifjúság missziója a legnehezebb dolog, csak látszik ez annak, az ifjú lélek forradalmi lélek, a legalkalmasabb az evangélium mindig forradalmi lelkületének befogadására. Csak viszont a hamisítatlan evangéliumot kell adni. Aki ifjúsággal foglalkozik, ne felülről kezelje őket, de szívét kinyitva, a leplezelen igazsággal kellesse magát, meglátja, hogy így nem lesz eredménytelen.

Leányoknál kedvezőbb az arány. 29 gyülekezetben a leányok 15%-a volt foglalkoztatva. A leánylevante s különböző tanfolyamok tartásával kapcsolatban itt is azt kell mondanunk és megállapítanunk, mint a fiúifjúsági munkákkal kapcsolatban.

A konfirmáció most kezd áttérni a VII—VIII. osztályok bevezetésével a 15 éves korra. Haladást jelent, bár hangsúlyozni kívánjuk, hogy nem feltétlenül az életkornak kell a mértéknek lenni, hanem a lelkiiségnek, szellemi érettségnek és önludatnak. Hiszem, elfogja hozni Isten az időt, amikor komolyabban fogjuk venni az apostol figyelmeztetését: „A kézrátételt el ne hirtelenkedd.” Adott esetekből kifolyólag is, konfirmáció előtt kívánatosnak tartjuk arról való meggyőződést, megvan-e a konfirmálandó kereszteleve is.

III. *Felnőttek közti munka,* vallásos estélyek, bibliaórák, családlátogatás és házi istenlisztelek tartásában állott. 24 gyülekezetben

volt bibliaköri munka, bár nem tudjuk mindenütt, a jelentések hiányossága miatt is, a határvonalat pontosan megállapítani a vallásos esték és bibliaköri munkák közt. Hangoztatnunk kell, hogy egy-egy összejövetel, ahol a műsor számai közt bibliamagyarázat is szerepel, még nem biblióra, nem bibliaköri munka. A biblióra nem bibliamagyarázat, hanem közös elmélyedés, együttes tanulmányozása az írásban kijelentett isteni üdvakaratoknak. Legjobb alkalom, amikor figyelhetjük a lelkek mozdulását, az ébredő és vágyakozó hit megnyilvánulását, szóval kerítő háló a lelkek halászásához. De viszont a legcsalhatatlanabb értékmérője a magunk elhivatottságának, mert a bibliórát hagyja ott leghamarább közönségünk, ha nem érzi meg ösztönösen is, amaz élő Igének az Úr Jézus Krisztusnak jelenlétét az írás betűi megett. Házi istentiszteletet 10 gyülekezetben tartott a lelkész ígehirdetéssel, több helyen nagyon áldásosnak mondván ezeket, mint jó alkalmat a templomtól elidegenedett lelkek megközelítésére. Családlátogatás, különösen a Bajtársi Szolgálat munkájával kapcsolatban — amit legtöbb helyen a lekipásztorok végeztek — növekedett.

Íratterjesztés, valamilyen formában minden gyülekezetben volt, bár újra és újra hangsúlyoznunk kell ennek a nagyon fontos missziói eszköznek jelentőségét és fokozottabb kihasználását. Nem elég bibliák és zsoltárok árusítása, vagy néhány egyházi lapelőfizetés tudomásulvétele. Szervezett íratterjesztésre van szükség minden gyülekezetben. Anyag van hála Istennek. Használjuk fel akár a „Ier velünk”, akár a „Bethánia” kiadásában megjelenő evangélizáló röplapokat. Juttassuk el ezeket a szórványokba s a templomtól térben vagy lélekben távol élő népünkhöz. Fordítsunk több gondot egyházi lapjaink terjesztésére, használjuk fel erre s általában az íratterjesztés munkájára öntudatos s missziói lélekkel bíró egyháztagjainkat, már csak abból a szempontból is, mert a szolgálat önmagában is nagy nevelő eszköz. Ha szívvel és lélekkel végezzük az íratterjesztést, nem szükséges ehhez az egyházközösség amúgy is túlerhelt költségvetését terhelni, kifizeti önmagát, sőt például a Református Híradó terjesztése — ahol helyesen végzik azt — olyan jövedelmet hoz, ami által megoldható az íratterjesztés anyagi kérdése.

V. *A szeretetmunkák, szeretetadományok gyűjtése* legnagyobb-részt sebesült katonák részére történt. Szinte kivétel nélkül minden gyülekezetben volt ilyen akció, kár, hogy összegerszerűen nem tudjuk ennek eredményét, de hozzávetőleg is megállapíthatjuk, hogy ilyen buzgóság és adakozási kedv mellett fedezve lenne pl. a hejőpapi árvaházunk egész évi szükséglete. Van szív, van a szívekben segítő készség, adakozó kedv, csak meg kell nyitni ennek forrását. Mérhetetlenül gazdag anyagi erőforrás van népünk lelkében, mégis sorvadnak, sokat nélkülöznek s állandóan a megszűnés veszélye fenyegeti egyetlen

közös szeretetintézményünket a hejőpapi árvaházakat. Hadd kérjük erről a helyről is, hogy mivel ez is magyarság-mentő munka, egyházi munka, s bizonyosan nemcsak a gyülekezetek egyharmad részében volnának, kik nem sajnálnak 1 cső kukoricát, marék lisztet, néhány krumplit Krisztus kicsinyeitől, de mindenütt volnának áldozatos lelkek, ha a lelkipásztoraink alkalmat adnának s fáradságot vennének ezek összegyűjtésére.

Egyházi énekar 12, Nőszövetség 8, Kálvin Szövetség 6, Bethánia csoport 6, nem kimondottan egyházi egyesület 2 gyülekezetben volt. Az egyesületek munkájáról, életnyilvánulásáról azonban nem sokat tudunk, kivéve a Bethánia-egyleti munkát, mely mindenütt Krisztushoz és egyházához való hűséggel végzi a missziói munkát, szolgálván tettel és bizonyágtévő életfolytatással, vagy ha mást nem is tehetnek, mint a bárkaépítő Noé, kárhoztatják a világot, nyilvánvalóan e világtól is kárhoztattatnak, miként azt Krisztus előre megmondotta övéinek.

A gyülekezetek belső segélyezésére fordított összeg csökkent, a perselypénz növekedett, bár távolról sem a pénzbőséggel arányban. Persely adakozásnál nagy eltérések vannak. Van ahol 1 P esik egy lélekre, van ahol csak 4–5 fillér, Eger—Igrici. Nem kétséges, hogy bizonyos mértékben ez is értékmérője a lelkiségnek.

Áttérő 80 volt, kitérő 43, az arány javult, reverzálisoknál azonban romlott, javunkra 144, kárunkra 104 köttetett. Templomlátogatás és úrvacsorázók száma nem mutat változást. Szekta-mozgalom 15 községben volt.

Bár nem tartozik lényegesen tárgyunkhoz, de mivel a jelentések erről is számot adnak, megemlítem, hogy a halálozások és születések arányát tekintve, gyülekezeteinkben a halálozás arányszáma jóval kedvezőbb az országos állagnál, a születések azonban alatta vannak. Kimondottan egykés vagy egyke felé haladó gyülekezetek: Ároktó, Mezőkeresztes, Mezőnagymihály, Hejőpapi, Nemesbikk, Poroszló, Sajókeresztur, Tiszánána, Tiszatarján, Ujlőrincfalva. Legkedvezőbb a szaporodási arányszám: Cserépfalun, Bükkzszeren, Noszvajon, Böcsön.

Mint öröndetes és sok ígérettel teljes eseményről számolhatunk be azokról a körzeti gyülekezeti konferenciákról, amelyeket Bükk-aranyos, Harsány, Kisgyőr, Ónod, Hejőszalonta gyülekezetekben tartottak, melyeket kicsinyes lelkek bár „református búcsúnak” neveztek el, de mi tudjuk, hogy milyen áldásosak ezek a testvéri találkozók a református öntudat és hitélet erősítésére, úgy a gyülekezeti tagok, mint a résztvevő lelkipásztorok számára. Csak ajánlhatjuk ezeknek a körzeti konferenciáknak, vagy ha úgy tetszik református búcsúknak más vidékeken való megszervezését és gyakorlatát.

Ime, egyházmegyénk missziói élete és munkája a számok tükrében. Ha van is sok hiányolni való, általában kielégítőnek, meg-

felelőnek mondható. Folyik a vetetés, hol szűkebben, hol bővebben. És az eredmény?, az aratás?... Nagy hibánk, sőt végzetes tévedésünk, ha mi úgy gondoljuk mint azt általában hangoztatják, hogy az eredményt nem kell keresnünk, mert azt Isten tartja számon. Nem ismerjük akkor a misszió lényegét, nem vagyunk tisztában annak célkitűzéseivel, ha mi megelégszünk a vetéssel és nem nézünk az aratásra. Nem csak szabad, de kell is a vetés kikelését, növekedését számontartani, az aratást igényelni. Pál apostol is abbahagyta volna misszióját, ha munkája nyomán nem születtek volna életek Kiszászia városaiban. Ha nem mondhatta volna el: „nem volt hiábavaló...“, „a mi munkánk gyümölcse és jutalma ti vagytok“ stb. Ha nem is egy évnek, de évek, évtizedek munkájának kell aratásának, látható eredményének lenni. Ha pedig nincs, akkor valahol hiba van, vagy az evangéliumban, vagy... mibennünk. Isten őrizzen meg bennünket, hogy az ítélet, vagy elítélés lelkével nézzünk egymásra, de viszont éppen olyan vétkes bűn volna a való helyzet elhallgatása, eltakarása vagy szépítése, sohasem jöhetne el akkor a bűnbánatnak s ezáltal a felüdülésnek az ideje. Oda kell tenni magunkat, lelkési karunkat, hivatalos munkásainkat az evangélium mérlegére, hadd ítéljen meg az igazság lelke.

Hol vannak a munkatársak? Nem a fizetett munkások, nem a tanítók, kik legtöbbször magukra hagyva végzik a pályázatokban divatos „belmissziói munkában segédkezés“ jogcímén a vasárnapi iskolát, ifjúsági munkákat, néha még a konfirmációi előkészítést is. Hol vannak a misszionált életek, önkéntes gyülekezeti munkások, öntudatos Krisztus-tanítványok, akik ha mást nem tudnak tenni, imádságban hordozzák a lelkipásztort, hogy adassék szó a szájukba, hogy tudjanak bizonyoságtevő erővel prédikálni s felőlről való bölcsességgel végezni sokszor igen nehéz pásztori munkájukat. Lehet-e csodálkozni, hogy a lelkipásztor belefárad, belekeseredik, azután belefásul sokoldalú munkájába egy közönyös, sokszor ellenséges tömeggel szemben való küzdelmébe, hogy azután feladva a harcot, meglankadt térddel és lecsüggesztett kezekkel elsírja: nem megy, nem lehet. Céljához érne-e az a hajó, nem jutna-e zátonyra, ahol a hajókapitánynak kellene minden munkát végezni, a kormányzástól kezdve a fűtésig és az utasok kiszolgálásáig? Szinte kiérzik a szűkszavúan kitöltött kérdőívekből a magárahagyott lélek tehetetlensége, sőt bosszankodása, ennyi mindent nem bírok végezni, közönyösek, mozdulatlanok a lelkek, nincsenek segítő munkatársaim. Nincsenek, mert eredménytelen a munkánk, mint Péter éjjeli halászata a Genézaret taván. Eredménytelen, mert felszínen eveztünk, vagy ki sem vetettük a hálót fogásra. Mert megelégedtünk, ha népünk eljár a templomba, összejövelekre, célnak tartottuk ezt, holott templom, bibliaóra csak út, de nem cél, csak vetés de nem aratás. Nagy öröm-

mel hallottam a közelmúltban tartott országos missziói értekezleten az egyetemes egyház missziói munkák reprezentálásának ajkáról az általam évek óta hangoztatott elvnek igazolását, mikor szóról-szóra ezeket mondta: „Fel kell robbantani azt a bibliáórát, amely önmagáért van, és nem pedig gyülekezeti munkásképző iskola“. Ehhez csak azt tehetem hozzá, hogy felrobbantja az a bibliakör önmagát, amely csak önmagáért van és nem a lelkek megnyeréséért.

Igaz, a misszió lényegében nem a mi munkánk, hanem az Istené, csak hogy Isten emberek által végzi és végezteti azt a munkát, mégpedig misszionált lelkeken át. Hiába minden erőfeszítés, szép szó és rábeszélés, ha életünkben, ígéhirdetésünkben és egész lényünkben nem érzik ki, hogy mi Krisztus szerelmesei vagyunk, akiknek nemcsak előírt kötelességünk, de szívügyünk, sokkal inkább mint a föld, mint a szövetkezet, mint minden más ezen a világon, Krisztus s általa a lelkek üdvösségre jutása. Ha csak prédikálunk, ha csak dolgozunk, de nem imádkozunk, hogy az ige célba találjon, ha csak örökké biztatunk, hívogatunk, de aki mozdul, ébred, nem fogjuk meg kezét, ha kell otthagyni a 100-at, a tömeget, mint Jézus Zakeus kedvéért a jerikói népet, hogy azzal a mozduló egyetlen lélekkel törődjünk, foglalkozzunk, nem lesz előhaladás.

Hogy nem mindenkinek adatik meg ehhez az adottság, a kegyelmi ajándék? Itt van a mi megítéltetésünk. Miért nem akarjuk, miért nem kérjük, miért nem vesszük meg áron is az alkalmakat, hogy azt a lelkületet megnyerjük? Nem látjuk meg, nem ismerjük fel még mindig a magunk szívének ürességét mely egyedüli akadály a misszióinak, egyedüli oka az élettelenségnek és eredménytelenségnek. Nem népünkben, nem a módszerekben van a hiba, egyedül bennünk. Mi sokszor elpredikáljuk, sokszor fejéhez verjük; templomtól, bibliáóráról elmaradó híveinknek a királyi menegző példázatát, honnan a hivatalosak különböző kifogásokkal kimentették magukat, elmaradtak, — kárhoztatjuk közönyösségüket s nem vesszük észre, hogy mi magunk is, hasonló kifogásokkal mentegeltük magunkat, mikor arról van szó, hogy mi gyűljünk össze az Úr lábai elé, egymás hite által való épülés s a testvéri közösség ápolása végett, — sőt akárcsak gyülekezeteinkben hallanánk, van aki kijelenti, hogy azért nem jön, mert ott csak farizeusok gyűlnek össze. Nincs időnk, nincs pénzünk, mikor a magunk lelki épüléséről, egymáshoz közelebbjutásról, front-alkotásról lenne szó, s közbe tele van a szánk síránkozással, hogy közönyös a népünk, nem kell a misszió, nem kell neki Krisztus. Pedig az igazság az, hogy nekünk nem kell, mert ahol csak parányi akarás, parányi áldozat, mustármagnyi hit van, ott tömegek mozdulnak meg, ott ébredés indul, ott életek születnek. Mert Isten nem hazudtolja meg önmagát. Sok mindennel kísérleteztünk már mi, próbálkoztunk konferenciákkal, mint csodaszerben

reménykedtünk az evangélizációban, a múlt évben azt hittük, majd a háború, a front poklából hazatérő fiaink megváltoztatják, megtörik népünk közönyösségét, míg eljutottunk oda, — hála Istennek, hogy eljutottunk, — legfontosabb teendő, a lelkipásztorok evangélizálása, vagy mondjuk ki nyíltan, lemondva a szégyen takargatásáról, — a lelkipásztorok megtérése és újjászületése.

Mióta a hivatalosan irányított s a törvény által kötelezett belmisszió megindult, körülbelül 2 évtized óta állandóan vitakérdésünk, lehet-e missziói munkát, lelki munkát végezni hivatalos felszólításra, parancsszóra, rendeletek alapján? Van-e jogosultsága az evangéliumi szabadság elvét valló egyházunkban a rendeletnek és a parancsónak?! Igenis van, és kell lenni. Mert nemcsak becsület, de létkérdésévé vált egyházunknak a lelkipásztorok hűséges és missziói szolgálata. Minden munkástól, aki az egyház kenyerét eszi, meg kell kívánni egy bizonyos munkát, meg kell állapítani egy minimumot, amit végezni köteles, még ha béres módra végzi is azt. Persze nem közszégi, gazdasági, szövetkezeti téren gondolom ezt, hanem lelki léren, a missziói munka terén. Ha nemzetünk léte, fennmaradása mindenkitől fokozott munkateljesítményt kíván ott ahová állíttatott, — ha kell egész inaszakadtáig — meg kell kívánni, sőt követelni ezt az egyház hivatalos munkásaitól is. Ha a gyülekezet legtöbbször helyen nem is kívánja ezt, minthogy alvó gyülekezet nem is kívánhatja, örül ha békén hagyják, a világban elmerült alvó lelkiismeretét nem nyugtalanítják, meg kell kívánni a felsőségeknek, a felügyeletre s számonkérésre hivatottaknak.

Félre kell tenni, fel kell adni azt az álhumanizmusból eredő politikát, mely szemet húnny a bajok előtt, elnézi gyülekezetek lassú szüллését, sorvadását, a pásztor hűllensége miatt farkasok garázdálkodását. Nem a gyülekezet van a lelkészért, de a lelkész a gyülekezetért, s Isten pedig az órállók kezéből fogja számonkérni nyáját.

Tisztelettel javaslom a következőket:

1. Egyházmegyei missziói előadót felelőssé teszi és elkötelezi missziói bizottság, illetve közgyűlésünk a gyülekezetek hitéletének számontartására s amennyiben bárki részéről mulasztást lát, vagy akár tehetetlenséget, jelentse azt az esperesnek, aki haladéktalanul köteles a bajokat kivizsgálni s missziói bizottság javaslata alapján azok orvoslásáról gondoskodni.

2. Lelkipásztorok vezessenek pontos nyilvántartást minden missziói szolgálatukról, bibliakörök, házi istentiszteletek tartásáról, melynek alapján missziói előadó számonveheti s irányíthatja a végzett munkákat.

3. Lelkészek fegyelmi büntetés terhe alatt köteleztessenek, hogy évenként legalább 2 alkalommal vegyenek részt lelki gyakorlatos

csendes napokon, vagy ha külön ilyen nem tartatik, a lelkészi bibliaórákon.

4. Konfirmálandóktól, — ha nem helyben születtek — konfirmáció előtt keresztlevel kívántassék be.

Nagytiszeletű Missziói Bizottság! Midőn tiszteletteljes jelentésem és javaslataim előterjesztem, tisztelettel bejelentem előadói tisztségemről való lemondásomat, illetve kérem felmentésemet. 15 éven keresztül végeztem Istentől adott csekély erőm szerint ezt a szívem szerint való munkát, illetve megbízatást. Most sem akarok sem félre állani, sem elvonulni, sem elnémulni. Nem is végeztem annyi munkát, hogy belefáradtam volna, csak érzem, fiatalabb erő kell, aki az új idők kívánalmainak, a szervezés munkájának jobban eleget tud tenni mint én, kinek ereje, ideje, munkája sokfelé forgácsolódik. Hálásan köszönöm egyházmegyém lelkipásztorainak, vezetőinek mindenkor megbecsülő szeretetét, hibáimat, gyarlóságaimat elnéző jóságát, Istennek begyelmét, utódom munkájára az Ur áldását kívánva, mély tisztelettel vagyok

Hejőpapi, 1943 október hó

alázatos szolgájuk

Benke József
lelkipásztor."

Mint eddig minden alkalommal, úgy most is nagy visszhangot kelteti a missziói jelentés javaslataival együtt. Elsőnek vitéz dr. Mikuleczky Gyula tanácsbíró szól a jelentéssel kapcsolatban. Mindig lelki gyönyörűséggel hallgatom a missziói jelentést, mondja, mert ebből ismerhető meg az egyházmegye lelki élete s ezen, mint ablakon keresztül látható az egyes egyházközségek munkája. Örülök azért, hogy az előadó nem csökkenő lelkesedéssel végezte szolgálatát annak ellenére, hogy sok olyan dolgot is kellett tapasztalnia, amik útjában állottak a missziói munka lendületének. Emlékeztetett régebbi felszólalásaira, mivel azok ma is időszerűek: a lelkipásztorok vegyék át az elemi iskolákban a vallásoktatást, hogy így több kapcsolatuk legyen az ifjúsággal és a lelkipásztorok ragadjanak meg minden alkalmat, ahol szolgálni lehet, különben elvesztegetjük azokat a kincseinket, amelyek nélkülözhetetlenek református egyházunk életében. Ha nem ragadják meg az egyházak munkásai a szolgálati alkalmakat, kisebbségben maradunk s ez az egyház dekadenciájára fog vezetni. Kiváló alkalom az ONCsA munkájában tevékenyen részt venni, itt ő is sokat tud segíteni a lelkipásztorok buzgó ügyezetén.

Dr. Enyedy Andor püspök a lelkipásztorok lelkiismeretére való hivatkozást tartja legértékesebbnek a jelentésben. Ezen a lelkiismereten fordul meg a legtöbb. Vajudó világban élünk, de hogy mi lesz az eredmény, az attól függ, milyen elemek milyen erővel vesznek

részt a vajúadásban. Ha a keresztyén egyház bekiáltja Krisztus igényét a mai szociális törekvésekbe és hűséges szolgálatával ellen-súlyozza az istenellenes tábor törekvéseit, akkor keresztyén színezetű lesz a jövő. Minél inkább veszíti el az egyház a különböző rétegeket, annál kevesebb lesz az egyház szerepe a jövő világának színezésében, kialakításában. Nem lehet eltérni, hogy legyen ma olyan egyházi munkás, aki ne törődjön lelki és szellemi fegyverzetével. Minden egyházi munkásnak tudatában kell lenni annak, hogy az egyházközösség a lelkipásztori és tanítói állások fenntartásával a legnagyobb áldozatot hozza s azért meg kell szolgálni.

Dr. Fekete Gyula tanácsbíró a missziói előadó lemondásával kapcsolatban javasolja, hogy megfelelő előkészítés után válasszon az egyházmegye missziói lelkipásztort s kérje fel a Püspök urat, hogy erre hívja fel a kerület egyházmegyéit.

Dr. Dienes István fájjalja, hogy a jelentés szerint a gyülekezetek nagy részében nincs missziói munka. Az előadó képtelen egyedül hordozni az egyházmegye missziói munkájának irányítását, ellen-őrzését, azért van a bizottság, hogy ossza meg a terheket.

Közgyűlésünk a missziói bizottság által letárgyalt és előterjesztett jelentést a javaslatokkal együtt elfogadja és határozati erőre emeli. Köszönetét fejezi ki az előadónak lelkiismeretes szolgálataért, de lemondását nem fogadja el. Ujból kifejezi teljes bizalmát és megbecsülését az előadó iránt és felhívja a missziói bizottságot, hogy minden lehető módon könnyítse az előadó munkáját. Az egyházmegyei missziói lelkipásztori állás előkészítő munkáját megkezdi s ebben az ügyben felkéri a Püspök urat, hogy hasonló eljárásra hívja fel a kerület egyházmegyéit. A felszólalásokat köszönettel örökíti meg jegyzőkönyvében s ajánlja tagjainak komoly figyelmébe.

Benke József missziói előadó lemondását visszavonja és egyelőre vállalja a szolgálatot.

Szívesen szolgál tudomásul.

(N. J.)

9. Molnár Béla tanügyi bizottsági elnök felolvassa jelentését:

„A mögöttünk lévő 2—3 év alatt, jelentéseim készítése közben mindig bizonyos szükségletet, sőt fájdalmat kellett éreznem és hordoznom annak tudatában, hogy iskolai ügyünkről egyetemes vonatkozásban nem adhattam tájékoztatást. Ennek oka pedig évről-évre a konventi jegyzőkönyv késői megjelenése volt. Ez az eset áll fenn most is. Ennek hiányában két közismert dolognak a bejelentésére szorítkozom.

Az egyik annak felelevenítése, hogy a kántori fizetésnek szétválasztásával tanítószágunk több évtizedes törekvése és jogos kívánsága valósult meg. A másik bejelentésem pedig annak ismertetése, hogy az egyházi körzeti iskolai felügyelők az elmúlt 1942—1943-ik iskolai évben immár megkezdték működésüket. Arra való tekintettel, hogy az egyházi felügyelet célkitűzése és szelleme nem a rideg ellenőrzés és számonkérés, hanem az irányítás és ennek kapcsán a folytonos javítás: az első év munkája még kevés ahhoz, hogy objektív bírálatot mondhassunk felőle, abból a szempontból, hogy mennyire volt fogantjuk a megbeszéléseknek, adott utasításoknak a tanító pedagógiai és módszertani eljárása s a tanítás eredménye tekintetében. Egyet azonban már most is leszögezhetünk és pedig annak megállapítását, hogy az iskolai felügyeletnek ez a formája anyagilag — az eddigiektől eltérően — lényegesen több. Ha pedig teljes ideális vonatkozásában állítjuk be a felügyeletet, t. i. hogy a felügyelők évente többször látogassák meg körzetbeli iskoláikat, akkor pedig számolnunk kell a jelenlegi kiadás jelentős emelkedésével. Szomorú és sajnálatra méltó jelenség, — de egyelőre nem tehetünk róla, — hogy minden ideális elgondolásunk útjába oda-szegődik ama paizsos férfiú s ha nem is meghátrálásra, de megállásra kényszerít.

Nagytisztelétű Egyházmegyei Közgyűlés! Félek és amennyire csak lehet, tartózkodom is a túlzásba eséstől, de úgy érzem, hogy történetírói érzék és ihletett lelki hajlam kell ahhoz, hogy az elmúlt iskolai év történetét kellő értékében megörökítse. Magunk tapasztalatából, de a hivatalos jelentésekből is úgy tudjuk, hogy ez az év úgy a tanítószágra, mint a fenntartó egyházközségekre nézve is a megpróbáltatások éve volt.

Tudomásom szerint egyetlen iskolát sem kímélt meg a nagy nemzeti kívánság, hogy azután erősen megcsönkített maradjon tantestülete, vagy egészen árván és a szétszéledés veszélyének örvényébe került legyen tanuló serege. Azt mondhatnám, hogy a munkavállalás- és teljesítésnek hőskora volt az elmúlt iskolai év. Hiszen nem egy helyen egy tanító végezte három ember munkáját, másutt pedig ketten dolgoztak öt helyett. Voltak egyházközségek, ahol lelkészek és lelkésznék állottak a védgátra, hogy a tehetetlenség hullámverése el ne mossa egy iskolai év ismeretszerzésre kínálkozó alkalmait.

Aggodalmak, bizonytalanságok és kétségbeesés fekete kárpitja borította nem egyszer a magyar életet. Ámde Istenünk irgalma velünk volt és kegyelmének megtartó ujjáival nem feledkezett meg kitűzdelni a reménység és élet csillagait csüggetegségünk éjszakájában. S az elhívottak és a világégés sátáni harcába odaállítottak helyébe felelősséget érző emberek léptek, hogy a felebaráti szeretet

és jóindulat sugárözönében hittel és imádságos munkával mentseék át a jelent és építsék a jövőt. Kérem a Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlést, fejezze ki elismerését és köszönetét e névtelen hősök, tanítók, lelkipásztorok és lelkipásztornék iránt, akik megértették az idők szavát. A jutalmazásnak igazi forrás, a mi gazdag Istenünk pedig áldja meg őket, hogy hadraszólitott munkatársuk nagy-nagy áldozatát így akarták, ezzel igyekeztek meghálálni.

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés! Egyházmegyéinkben van 47 anya-, 2 társ-, 2 leány- és 2 fiókegyház. Ezek közül iskolát tart fenn 48. Tanköteleseket részben befogadó iskolát 3 (Miskolc, Diósgyőr és Hejőcsaba.) Az iskolák nagyobb részben 6, illetve 7—8 osztályúak, kivéve Miskolcot, ahol úgy a leány-, mint a fiúiskolák 4 osztályúak. — Van 123 tanterem, amelyek közül megfelelő 109, meg nem felelő 14.

A mindennapi iskolák közül 1 tanerős 11; 2 tanerős 18; 3 tanerős 10; 5 tanerős 4; 6 tanerős 2 és 6-nál több tanerős 3. Az iskolák — miskolci kivételével — osztottak és vegyesek. 60-on alul volt a gyermekek száma 86; 60—80-ig 32; 80—100-ig 5 tanteremben.

Férfi tanerő működött 88, tanítónő 40. Rendes 112, segéd 16. Református mindennapi tankötelesek száma 10 087. Saját iskolánkba járt 6 759 (6 553), másfelekezetibe 31 (102); állami és községi iskolába 1 666 (1 970). Felmentetett 14 (18). Iskolakerülő 98 (41). Ennél a pontnál Noszvaj statisztikája szomorú, amennyiben 30 iskolakerülővel szerepel. A jelentés ennek okául a szegénységet, cipő- és ruhanélküliséget hozza fel, ami a mai viszonyok mellett elfogadható is. Más vallású járt a mi iskolánkba 373 (422).

Nem református iskolába járó növendékek vallásoktatására 9.483 pengő 76 fillér fordított.

A mulasztók száma egy szinten áll a tavalyival. Mulasztott fél napok száma: 87.970. Ebből az igazolt: 69.950; igazolatlan: 18.020.

A 12 éves korban konfirmáltak száma: 226; 12—14 éveseké: 291. A nagy kiesést a VII., illetve VIII. osztály bevezetése okozta.

A református népoktatásra az egyházak készpénzben 175.906 pengő 96 fillért fordítottak. Államsegély 289 012 pengő 67 fillér; községi segély 11.271 pengő 62 fillér. Ledszámítandó még az egyházaktól járó föld- és terményjárandóság.

Tanítói nyugdíjhátralék bőségesen van. Összegét azonban nem ismerem. Tanítói fizetés elmaradásáról jelentést nem kaptam.

Iskolánk vezetésével — úgy vallásos, mint hazafias és erkölcsi szempontból is — általában meg lehetünk elégedve. Általában csak az elismerés hangján nyilatkozhatom. Gyenge minőségű iskolánk a kimutatásban nem szerepel.

Iskolánk minősítése az Egyetemes Konvent 97—1939. sz. határozata értelmében nem kerül nyilvánosságra. Kérem tehát a Nagy-

tiszteletű Egyházmegyei Közgyűlést ennek szíves meghallgatására. A felsorolásból meg tudjuk, hogy egyházmegyénkben 40 kiváló; 40 jeles; 9 jó és 2 elégséges osztályzatú iskola van. Osztályozatlan maradt 37 tanító, részint betegség, részint katonai szolgálat, részint mert lelkipásztorok és lelkipásztornék helyettesítettek; részint mert a felső tagozat vizsgálja a látogatás előtt megtörtént, részint pedig csak néhány hetes tanítási időről volt szó, de amely iskolákban végzett munkáról — ha a Haladási Napló nyomán is — de meggyőződött a felügyelet.

Vasárnapi iskola — kevés kivétellel — mindenütt van. Általános viszonyok és keretek között. Iskolával kapcsolatos fiú- és leányegyesületek vannak, de ezek működéséről közelebbi adatokat nem ismerek.

Tanítói helyi módszeres értekezleteket — kevés kivétellel — már mindenütt megtartották. A hiány legtöbb helyen az évről-évre hangoztatott jegyzőkönyvek elmaradása. Így a végzett munkáról tiszta képet nyerni nem áll módunkban.

Úgy látszik évről-évre visszajáró kívánalom marad sok iskolával kapcsolatban a szép éneklés és áhítatos imádkozás hiánya.

Iskoláink — igen csekély kivétellel — még mindig feltűnően szegények a felszerelésben. Szinte hihetetlenül hangzik, hogy van iskolánk, amelyből hiányzik Magyarország térképe. És van iskola, amelynek szertárából hiányzik a legegyszerűbb kísérleti eszköz vagy szemléltető kép. Annak megállapítása mellett, hogy e szinte hihetetlen állapotnak okát csakis a Szolgálati Pragmatika 33–35. §-ok be nem tartásában találom, jó lélekkel tárom fel a helyzet kulcsát az illetékesekkel: minden tanító sok munkának az elindítója, sok anyagi forrásnak megteremtője lehet. Örömmel állapítom meg ezt az elvet Flejőpapinál, ahol immár 700 db a kölcsönkönyvtár kötetinek a száma; Borsodgesztnél, ahol a gyermekek által rendezett ünnepélyek jövedelméből 2 darab értékes falí órát vásároltak az iskola részére; Tiszatarjánál, ahol a lelkipásztor a tanítóját helyettesítő év alatt önkéntes perselyezés és gyermekdelutánok jövedelméből 150 pengőt gyűjtött.

Beszámolóm a magunk iskolájáról tartom, amelyet egzisztenciális ügyünk, hogy hitvallásos iskolává fejlesszünk. Ez az igazi cél és csúcsteljesítmény, amelyért áldozni érdemes. És a jelentésekből mégis az tűnik ki, hogy e cél elérésének első feltétele: a Biblia, mint legelső tankönyv, mint minden ismeretnek külfeje, a legtöbb iskolából hiányzik. Nagyon szomorú jelenség lenne, ha a Bibliának iskolai használata problémává nőne meg számunkra és volna időnk e felett a téma felett pro és kontra vitatkozni.

Iskolai és tanítói könyvtár állapotáról, leltár szerinti átvizsgálásáról igen szegényes jelentés érkezett.

Béíratási díjak, — bár minden évben javuló százalékban, — de még mindig nem fordítatnak teljes mértékben a törvényesen kijelölt célra.

Szüíli értekezletek igen kevés helyen tartattak. Igen kevés helyen történt meg a gyermekek rendszeres otthoni látogatása is.

Az iskolák tisztasága ellen csak Harsányban merült fel kisebb kifogás. Reméljük, hogy a vezetőség rajta lesz, hogy ez a hiány pótolva legyen.

Hejőbábán a tanítói lakás és az iskola omladozó falai erősen várják a generális javítást. Belsőböcs iskolája kívül és belől nagyobb tatarozásra szorul. Tiszadorogma és Belsőböcs iskoláinak bútorzata pedagógiai és egészségi szempontból sem kifogástalanok. Nem ritka jelenség már egy-egy színétől megkopott, veres kályha szerény meghúzódása sem, egyik-másik iskola sarkában.

Boldogan jelentem, hogy Hejőpapi a tanítói lakásügyet rendezte. Tiszatarján cca 12.000 pengő értékben befejezte az I. számú tanító lakás megépítését és 4000 pengős államsegéllyel teljesen újjáalakította iskoláját. Bükkaranyoson 6.000 pengőért a II-ik tanító részére lakást vettek telekkel.

Van iskola, amelyben nem az Egyetemes Konvent által előírt naplókát használják.

A mai idők könnyen ránevelnek arra az álláspontra, hogy tekintettel a rendkívüli viszonyokra, ez is, az is lehetetlen. Ezt a magatartást kell látnom Sajókeresztur példájában, ahol a tanító keríténél hiányzik a kerítés — s amint a jelentés mondja, nemcsak anyagi kárt jelent — mert szabadon jár a csorda rajta keresztül, hanem a gyermekek esztétikai érzékének fejlődését is veszélyezteti ez az állapot. Úgy vélem, ezt a kérdést házilag is el lehetne intézni.

Jóllehet már említettem az önkéntes munkavállalást, de úgy érzem, vissza kell mennem ehhez a tárgyhoz Sajókereszturral kapcsolatban, ahol a női kézimunkát Tóth László tanító felesége tanította díjtalanul, nagy szeretettel és hozzáértéssel. Ez nem volt kötelessége, de lelke megérezte, hogy a falu népe rászorult erre az oktatásra és fáradságot nem ismervé, olyan komoly munkát végzett e téren, hogy amint a jelentés kiemeli, minden dicséretet és elismerést megérdemel.

Amikor az iskola és annak környéke tisztaságának kérdését újra előveszem, Mezőcsáttal szemben — nem tagadom — bizonyos gátlásaim vannak. Hiszen 3 évvel ezelőtt, éppen ilyen közgyűlésen szinte személyi kérdéssé vált ez az ügy és az elfogultság vádjába is beleestem. És mégis szóvá kell tennem, most már nem a magam meglátásai és tapasztalatai, hanem a körzeti felügyelői jelentés kapcsán. „Rendkívül károsan hat nevelés szempontjából, sőt még a gyermekek egészségére is az iskola udvarán lévő nyílt szennygödör,

amely nemcsak a fertőző bacillusok millióit rejti magában, de megéltveszélyes is. Látszás, futkározás közben csak egy vigyázatlan pillanatot, a gyermek könnyen elpusztulhat. Ajánlatos lenne a szennygödöröt beton parkánnyal körülvenni s erős deszka fedőlappal ellátni... Még az iskolai W. C. kérdését is meg kell oldani. Szörnyű az a piszkosság, ami ott van. Igazgató-tanító előadása szerint azt nem az iskolás gyermekek, hanem az ifjúság, a leventék teszik ilyenné. — Bárhogy is van a dolog, ez az iskolás gyermekek nevelése szempontjából rendkívül káros s erkölcsi érzékükre rombolólag hat.“

Az egyház veteményes kertjének nyíló virágai között a lélek műhelyében fáj tudni és látni, hogy milyen göggel uralja a Sátán egyik-másik szájalomraméltó rabszolgáját. Van iskola, amelyben a tanítók csak hivatalosan érintkeznek egymással; sőt az is előfordul, hogy hivatalosan sem érintkeznek. Ezeknek a szomorú lelkeknek nincs és nem is lehet más üzenetem és figyelmeztetésem: vizsgálzának, mert a gyermeki lélek azt fényképezi, amit lát és tapasztal.

E nagyon is fájó és bántó tünetek mellett lássunk örömmel és meglepéssel eltöltő jelenséget is. Most csak Hejőcsabát emelem ki. Mindnyájunk által jól ismert intenzív vallásos életéről és iskolai kultúrájáról. Körünkön kívülálló illetékesek részéről hangzott el az itteni kimagasló nevelés és oktatás teljes elismerése. És most megszólal az egyházi felügyelet szava is. „Az vezette felügyelőt, hogy felügyelő kollegája iskolájában van. Alaposságra és tárgyilagosságra törekedett. Bár minden iskola ilyen lenne. Ez az az iskola, amelyért áldozatot hozni érdemes. Ezt az iskolát a lelkipásztor komoly megértése, a tanító komoly hivatástudata és a gyülekezet nemes áldozata tartja. Legyen rajta továbbra is Isten áldása.“

Fájdalommal jelentem a Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlésnek, hogy Nagy Károly mezőcsáti tanító a harctéren szerzett betegségében hősi halált halt; továbbá, hogy az örökké vidám és derűs tiszánánai tanító, Trencsényi Pál f. évi július hó 7-én meghalt. Betegsége dacára is hősiiesen állt a vártán és dolgozott, míg csak le nem roskadt fáradtan katedrája melletti székére, majd pedig a koporsó vánkosára. Az elhúnytaknak csendes pihenést, szeretteiknek pedig vigasztalást kívánunk Attól, aki nem a holtaknak, hanem az élőknek Istene.

A tanítóváltásokról kell még megemlékezni. Tisztelettel jelentem, hogy körünkől eltávoztak: Tiszadorogmáról: Zsíros László és neje. Dr. Szabóné Kalas Lenke lemondott; Poroszlóról: Kádárné Papp Sarolta; Bükkaranyosról: Tóth Béla. Poroszlóra Gaál Piroska és Fegyverneki Ilona; Tiszadorogmára: Bodnár Elemér és Bodnárné Balázs Piri Irén; Bükkaranyosra: G. Szabó Ferenc; Hejőpapira: Várhegyiné Baresa Klára és Kovács Ferenc; Mezőcsátra: Lengyel

Erzsébet választotta meg. Isten áldását kívánjuk az új helyen működőknek és szeretettel köszöntjük a hozzánk érkezőket.

Amikor tiszteletteljes jelentésem elfogadását kérem, újólaj megismétlem régebbi álláspontom, hogy különösebb javaslatom nincs, mint annak hangsúlyozásá és sürgetése, hogy becsüljük meg felettes hatóságaink intézkedéseit és engedelmes szívvel teljesítük végzéseiket és akkor itt az iskolai élet és munka mezején is mindenek élesen és jó renddel fognak végbemenni.

Magamat és jelentésemet a Nagyliszteleti Egyházmegyei Közgyűlés jóindulatába ajánlva, maradtam

Tiszatariján, 1943. évi október hó 10-én

mély tisztelettel alázas szolgálja:

Molnár Béla."

Közgyűlésünk meghallgatta a tanügyi bizottság következő jegyzőkönyvét: „Készült Miskolcon, 1943 október hó 12-én, az Alsóborsodi Ref. Egyházmegye Tanügyi Bizottságának ülésén.

Jelen vannak: Molnár Béla lelkipásztor tanügyi bizottsági elnök, Nagy József, Körössy József, Derencsényi István, Arday László, Horváth József, Turáni Tóth Ferenc lelkipásztorok, Ungváry Gyula, Tokaji Nagy Kálmán, Jakab Imre, Mizer Lajos, Molnár Béla, Nagy Dezső, Várhegyi Lajos körzeti iskolafelügyelők; Szabó András és Barsi Lajos bizottsági tagok.

Az ülést elnöklő lelkipásztor igeolvasása (Ézs. 40:1-8) és buzgó imája vezette be; majd a bizottsági tagok üdvözlése után elnök évi jelentését adta elő általános figyelem mellett.

Jelentésében hű képet adott egyházmegyénk népiskoláinak állapotáról. Szólott a rendkívüli idők szülte nehéz állapotokról, melyek sokszor megoldhatatlan helyzetek elé állítottak sok egyházközséget az iskolázás terén. Elismeréssel szólt jelentés a tanítók nehéz körülmények között végzett munkájáról. Elismeréssel emelte ki a lelkipásztorok és nemhivatásos nevelők odaadó munkáját, kik lelkes munkájukkal, odaadásukkal, felelősségükkel állottak az üresen álló katedrákra.

Kilért a jelentés a múlt évben bevezetett népiskolai felügyeletre. Kezdel volt ez s eredményeit a jövőben látjuk majd. Felügyelők lelkiismeretes munkát végeztek. Irányító munkájuk nyomán — hisszük — népoktatásügyünk emelkedni fog.

A jelentés kapcsán bizottság az alábbi határozati javaslatokat terjeszti a nt. Egyházmegyei Közgyűlés elé, mély tisztelettel kérve azok elfogadását és határozattá való emelését:

1. Utasítsa a nt. Egyházmegyei Közgyűlés az iskolaszékeket a tanügyi határozatok fegyelmi felelőség mellett betartására.

2. Utasíttassék Hejőbába és Tiszadorogma iskolaszéke, hogy iskoláját és tanítói lakását hozassa rendbe.

3. Utasíttassék Sajókeresztúr és Mezőcsát iskolaszéke iskolaudvarának, illetve iskolájának és tanítólakása kertjének rendbehozására.

4. Fejezze ki köszönetét és elismerését a nt. Egyházmegyei Közgyűlése Tóth Lászlóné — tanító feleségének, aki önzetlenül nemcsak vállalta a női kézimunka tanítását, hanem abban igen szép eredményt is mutatott fel.

5. Mondjon Közgyűlés köszönetet Tiszatarján, Igrici, Tiszapalkonya, Szirma, Belsőbölcs, Tiszakeszi lelkipásztorainak, kik a hadbavonult tanítók helyettesítésével végeztek elismerésre méltó munkát.

6. Fejezze ki köszönetét Hejőcsaba egyházközségének, lelkipásztorának és igazgató-tanítójának az iskola fenntartása, fejlesztése és eredményes munkájáért és kérje Isten áldását, hogy továbbra is hegyen épített város legyen.

7. Hűséges munkásságuk elismeréseként c. igazgatói kinevezésre hozza javaslatba nt. Egyházmegyei Közgyűlés a főtiszteletű Püspök Urnak: Batta József cserépfalui, Palcsó Sándor és Benkő György diósgyőri tanítókat.

8. A háborús állapotok miatt: a hadbavonult, vagy katonai szolgálatot teljesítő iskolafelügyelők helyettesítése céljából szükséges lenne póttagok megbízása. Bizottság póttagokul Zarándy Bertalan borsodszegi, Katócs Géza diósgyőri, Ács Sándor mezőcsati és Szabó András alsószolcai tanítókat ajánlja.

9. Utasítsa Közgyűlés iskolafelügyelőket, hogy látogatásaik során őrizzék ellen a községi tankötelesek törzskönyvezését, hogy megtörténik-e a ref. tankötelesek beiskolázása s keressék annak okát, miért csökken le 3—4 növendékre a VI. osztályos tanulók száma az alsóbb osztályok létszámával szemben.

10. A VIII. osztályos népiskola felső tagozatának hat hónapra terjedő szorgalmi ideje illuzórikussá teszi a komoly eredményt. Szükséges lenne a szorgalmi idő egységes megállapítása. Kéri bizottság a Nagytiszteletű Egyházmegyét, tegyen előterjesztést a Főtiszteletű Konventhez, hogy a VI. osztályú népiskola érintetlenül hagyása mellett a VII—VIII. osztály s a gyakorló év tekintessék csupán a népiskola felső tagozatának s ennek szorgalmi ideje a gyakorló év kihagyásával az összes ref. népiskolákra kötelezően nyolc hónapban állapíttassék meg.

11. Ugyancsak erősen érezteti hátrányos hatását népiskoláinkban a mulasztások késedelmes elbírálása. Kéri bizottság a nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlést, keresse meg e tárgyban a köz-

igazgatási hatóságokat az iskolai mulasztások gyors és szigorú elbírálására.

12. Utasítsa nt. Egyházmegyei Közgyűlés az iskolaszékeket, hogy mindenütt, ahol más jellegű iskolákban megszervezték a VII—VIII. osztályt, a mi iskoláinkban is megszervezendő a felső tagozat, hogy VI. osztályt végzett növendékeink ne kényszerüljenek más jellegű, főleg katolikus iskolákban, végezni a VII—VIII. osztályt.

13. Iskolafelügyelők tiszteletdíjának és készkiadásainak megállapításával kapcsolatban kéri bizottság a nt. Egyházmegyei Közgyűlést, járuljon hozzá, hogy felügyelők látogatásai során felmerült költségeiknek a meglátogatott egyházak közötti arányos elosztása, valamint a természetben szolgáltatott fuvar mellett, tanerökként és látogatásokként 4—4 pengőt szedjenek honoráriumképen az adminisztrációs költségek elkerülése végett.

Több tárgy nem lévén, bizottság köszönetet mond elnöklő lelképásztornak az alapos körütekintéssel megszerkesztett jelentésért s ezzel a bizottság ülése véget ért.

Kmf.

Várhegyi Lajos
tb. jegyző.

Molnár Béla
lelképásztor, elnök.

Közgyűlésünk elismeréssel veszi tudomásul és megköszöni a gondos jelentést, mely mindenre kiterjedő figyelemmel ismertette az egyházmegye tanügyi helyzetét.

Közgyűlésünk határozati erőre emeli a tanügyi bizottság 1—13. szám alatti határozati javaslatait. (N. I.)

10. Jelentés tétetett Cseh József vallásoktatási előadó betegségéről, mely miatt nem mutathatta be, az esperesi hivatalhoz később beterjesztett következő jelentését:

„Amikor második jelentésemet teszem egyházmegyénk nem református iskoláiban végzett egy esztendei vallásos nevelői munkájáról, őszinte tiszteletemet és hálámat fejezem ki azon vallásoktató testvéreimnek, akik nemcsak a legfelső egyházi hatóság rendelkezéseinek tettek eleget, amikor a „Vallásoktatók személyi törzskönyvi lapja”-t kitöltötték, hogy így az 1942—43. iskolai év vallásoktatásáról jelentést adjanak, mert „ezt a törzskönyvi lapot mindenkinek ki kell töltenie, aki bármilyen jellegű nem református közép- és középfokú tanintézetben, szakiskolában, iparos- és kereskedőtanonciskolában, vagy elemi népiskolában református vallású növendéket tanít, hanem az én felelősségteljes munkámat is ezzel könnyebbé igyekeztek tenni.

Jelentésemet az egyházközség lelkészi hivatala útján legkésőbb június hó 25-ig az esperesi hivatalhoz felterjesztett törzskönyvi lapok

adataiból és az iskolai év folyamán végzett személyes látogatásaim alkalmával szerzett tapasztalataimból kell készítenem. Az esperesi hivatalból 9 vallásoktató lelkész, 5 gyülekezeti lelkész, 1 vallásoktató segédlelkész és 7 gyülekezeti segédlelkész, összesen 22 személy törzskönyvi lapját kaptam kézhez. Iskolai látogatást végeztem: Diósgyőr, Diósgyőrvasgyár, Eger, Görömbölytapolca, Hejőcsaba, Mezőcsát, Miskolc, Perencesbányatelep és Újgyőrben, 24 különböző iskolában, 49 tanítási órában, s így 8 vallásoktató lelkészt, 2 gyülekezeti lelkészt, 1 vallásoktató segédlelkészt és 5 gyülekezeti segédlelkészt látogattam meg. Az önálló vallásoktató lelkészek a püspök urnak szóló jelentést mindnyájan mellékelték törzskönyvi lapjaikhoz.

A „Vallásoktatók személyi törzskönyvi lapját”-t 5 testvér nem terjesztelte fel az esperesi hivatalba, sőt sürgető kérésemre sem jutottam hozzá. Egy helyről a vallásoktatók személyi törzskönyvi lapja helyett a vallásoktató „Polgári személyi lapja”-t kaptam kézhez. A másik lelkésztestvér a vallásoktató törzskönyvi lapjának kiállítását indokolatlannak tartja, dacára annak, hogy a községi jellegű iskola „a mi iskolánkban,” tehát nem idegen községben, hanem helyben működik. A többi három sürgető kérésemet felelet nélkül hagyta. Órállók, minden lélek drága, egyetlen egy is el ne vesszen a ránk bízott kicsinyek közül. Ne legyenek egyházmegyénkben pásztornélküli báránycsordák! Az egyház életfájának friss hajtásait — a jövődőt — idejekorán oltsd Krisztusba, hogy megnövekedjenek és teremjenek sok jó gyümölcsöt.

Nagyfisztelelű Egyházmegyei Közgyűlés! Mély tisztelettel melékelem jelentésemhez egyházmegyénk területén lévő nem református közép- és középfokú iskolák és egyéb szaktanfolyamok, illetve intézetek, nem református elemi népiskolák, gazdasági továbbképző iskolák és az iparos- illetve kereskedőtanonciskolák névjegyzékét, amely szerint az 1942–43. iskolai évben 39 nem református elemi népiskolában, 2 gazdasági továbbképző iskolában és 7 iparos- illetve kereskedőtanonciskolában folyt a vallásoktatás és ezt a drága és értékes munkát 4 lelkész, 8 vallásoktató lelkész, 9 segédlelkész és 2 tanító végezte heti 211 órában. Az elemi iskolai növendékek száma 1193 fiú és 1141 leány, összesen: 2334 növendék.

A gazdasági továbbképző iskolákban 65 fiú, 63 leány, összesen: 128 növendék.

Az iparostanonciskolákban 451 fiú, 108 leány, összesen: 559.

A kereskedőtanonciskolában 38 fiú-tanonc tanult, vagyis 1747 fiú és 1312 leány, összesen: 3059 növendék.

Ugyancsak a mult iskolai esztendőben egyházmegyénkben 24 nem református közép- és középfokú iskolában és 6 szaktanfolyamon, illetve intézetben végezte a vallásoktatás áldásos munkáját 2 lelkész, 6 vallásoktató lelkész és 2 segédlelkész, heti 161 órában.

Polgári iskolában tanult 498 fiú, 405 leány, összesen: 903.

Középiskolában 319 fiú, 74 leány, összesen: 393.

Szaktanfolyamon 96 fiú, 5 leány, összesen: 101. Tehát 913 fiú, 484 leány, összesen: 1397 tanuló. Az összes nem református iskolákban tehát tanult: 2660 fiú és 1796 leány, összesen: 4456 tanuló. Az oktatást a 78 különféle nem református iskolában heti 372 órában 6 lelkész, 9 vallásoktató lelkész, 1 vallásoktató segédlelkész, 10 segédlelkész és 2 tanító végezte.

A mult iskolai évben 435 magántanuló vizsgázott vallástanból, legnagyobb részüket református vallású készítette elő, kevés kivétellel mind megfeleltek a követelményeknek.

Nagytiszeletű Egyházmegyei Közgyűlés! A rideg számok, a statisztikai adatok bizonyítják, hogy igyekeztünk eleget tenni a ránk-bízott gyermekek és ifjak lelki nevelésének, református szellemben való oktatásának. Pedig milyen nehéz volt ez a munka! Mennyi akadály állott utunkba! Hány iskolát kellett a nagy világgégés miatt katonai célokra átadni és emiatt idegen iskolák vendégszereteté igénybe venni és a tanítási órákat is megrövidíteni!

Az iskolai esztendő, tekintettel a mai háborús helyzetre, nem minden tekintetben volt zökkenésmentes. A nehéz megélhetési viszonyok, a hiányos táplálkozás, a rossz ruházkodás, a cipőhiány, bizony kihatással voltak — különösen az elemi iskolákban — a tanulásra is. A tanulási eredmény azonban mégis kielégítő általában. Növendékek és vallásoktatók lelkiismeretes hűséggel és odaadással teljesítették kötelességeiket.

Tankönyve, bibliája, énekes könyve még mindig sok elemi iskolás növendéknek nincsen.

Örömmel jelentem a Nagytiszeletű Egyházmegyei Közgyűlésnek, hogy a miskolci nem református középiskolákból kikerülő növendékeink számára május hóban konfirmációi fogadalomújtást és úrvacsoraosztást tartottunk. Egyházi életre való nevelés és bűnbánati hét előzte meg a fogadalomújtást.

Jelentésem befejezése előtt tisztelettel megemlítem, hogy az 1942—1943. iskolai esztendőben egyházmegyéinkben a vallásoktatásra

Egyház	9.196'20 P
Állam	51.135'20 P
Község	1.093'90 P
Intézetek	340'— P

Összesen . 41.765'30 P-t fizetett, 1 nő-

vendékre évi 9 pengő esik.

Nagytiszeletű Egyházmegyei Közgyűlés! Egyházmegyéink területén a nem református iskolákban a mult iskolai esztendőben végzett vallástanításról tiszteletteljes jelentésemet röviden megtettem. Mély

tisztelettel kérem, méltóztassék jelentésemet tudomásul venni és amikor magamat a Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés ismert jóindulatába ajánlom, mély tisztelettel vagyok

Miskolc, 1943 október hó 12-én

alázatos szolgálója:

Cseh József

em. vallásoktatási előadó."

Ezt a jelentést, az előadó betegsége miatt, a közgyűlés úgy fogadta el, hogy az esperest megbízta, betérés után terjessze fel a kerületre. (N. B.)

11. Olvastatott a lelkészegyesületi jegyzőkönyv:

"Felvételről 1943. év július 6-án az alsóborsodi ref. egyházmegye lelkészértekezletének Miskolcon, a gyülekezeti teremben tartott ülésén.

Jelen vannak: Román Ernő esperes, lelkészértekezlet elnöke elnökletele alatt Dr. Enyedy Andor püspök, Arday László, Benke József, Berecz József, Demeter Béla, Derencsényi István, Eötvös Ferenc, Falucskay Benjámin, Dr. Filep Gusztáv, Gyarmathy Béla, Horváth József, Illés Bertalan, Ilosvay Ferenc, Kérészy István, Kis Elek, Komjáthy Aladár, Körössy József, Mikó Sándor, Molnár Béla, Molnár Gyula, Nagy Elek, Nagy József, Nagy Lóránt, Nádházy Bertalan, Perjéssy László, Pósa Dezső, Sípos István, Sólyom Gyula, Szabó Dániel, Szakács Pál, Szendrey László, Takács Mihály, Técsy Béla, Tóth Sándor, Turáni Tóth Ferenc, Virág József lelképásztorok, Cseh József, Mikos Géza, Kolombán György hitoktató lelkészek, Istók Miklós, Kis Péter, Kovács Zoltán, Kolláth Károly, Sükös Pál, Szabó Imre segédlelkészek és Nagy Sándor mint jegyzőkönyvvezető.

1. Éneklés és imádság után ígét hirdet Dr. Komjáthy Aladár miskolci lelképásztor, egyházmegyénk új alkotó tagja.

2. Román Ernő esperes szélesvonalú és hangulatot árasztó elnöki megnyitójában a próbáló időkben is hitéletünk erősödését állapítja meg, bizonyoságul annak, hogy teher alatt nő a pálma. Örömmel üdvözlö a harcmezőről visszatért kartársakat: Perjéssy Lászlót, Simon Bélát és Nagy Lórántot. Köszönti Dr. Komjáthy Aladárt miskolci lelképásztorrá, Fodor Lajost egyházkerületi missziói lelképásztorrá és Szilágyi Istvánt miskolci hitoktató lelkésszé való választásuk alkalmával. Megemlékezik ezután egyházmegyénk veszteségeiről, ami Pósa Péter volt esperesünk elhunytával és Andrassy Ferenc noszvaji lelkésztestvérünknek a keleti fronton történt eltűnésével ért minket. Végül kéri lelkészkarunkat, hogy halálos komolysággal álljon a vártán.

Közgyűlés az elnöki megnyitó indításait átérzi és jegyzőkönyvileg megköszöni.

3. a) Emlékbeszédet tart Pósa Péter boldogult esperesünk felett Nádházy Bertalan, élethűen rajzolva meg előttünk az elköltözött lelkésztestvér közöttünk élő kedves, puritán alakját és kálvinista ötvözetű markáns egyéniségét.

b) Román Ernő esperes Mauricz Árpád ny. lelkipásztor emlékének adózott kegyeletes szavakkal, mint aki egyszerűségében is a közvetlenség és igazságkedvelő nyíltság értékeit hordozta.

Közgyűlés az emlékbeszédekben is megőrkített egykori kartársak emléke előtt néma felállással tiszteleg, gyászoló hozzátartozókkal együtttérz s emléküket híven megőrzi.

4. Dr. Enyedv Andor püspök figyelemreméltó közérdekű tájékoztatást nyújt több kérdésben. Ezek között a leventeifjúsági munkát ajánlja a lelkészi kar figyelmébe. Eszmei útmutatást is ad kimagasló, irodalmi értékű könyvek időszerű és az egyház szerepével kapcsolatos gondolatainak ismertető közlésével.

Közgyűlés — elnöke javaslatára — a kiemelkedő értékű informatív jellegű előadást nagy köszönettel fogadja és szívleli meg.

5. ORLE körkérdésről értekezik Perjéssy László: „Igehirdetés és lelki gondozás a mostani háború idején” címmel. Az igehirdetés prófétai szolgálatát megelőzi a pásztorkodás. A háború tud lenni gazdag áldások forrása s kegyelmi időszak is. A háború apokaliptikus vörös lovasa benne van Isten üdvtervében is.

Közgyűlés az intuitív és a tábori lelkészkedés közben szerzett személyes élményeivel átszőtt előadást megköszöni s az ORLE-nak felterjeszti.

6. Nagy József a „Magyar református egyház egységének külső jegyei és eszközei”-ről: a kátétanításról és az egységes istentiszteleti rendtartásról értekezik. A kátétanítás anyaga és módja adva van. Azt csak el kell fogadni. A konfirmációi tanítás ideje nem lehet 6 hét. Az egység felé haladni kell és ezt az egységet jobban kell szolgálni.

Közgyűlés az előadást megköszöni s az ORLE-nak felterjeszti.

7. Román Ernő esperes-elnök a lelkészözvegyek és árvák segélyezéséről tesz jelentést. Eszerint az 1942. évben 7100 P adatott ki lelkészözvegyeinknek. A lelkipásztoroktól még nem folyt be mind a megszavazott segély.

Közgyűlés hátrálékosokat a 15 nap alatti befizetésre

kötelezi. A mult évi segélyezési keretet fenntartja, sőt 33%-kal felemeli.

Ezzel egybevégoan Egerházy Lajos ORIÓ igazgató szólal fel a lelkészek anyagi sorsának intézményes megoldása és könnyítése érdekében. Örül annak, hogy 51 egyházmegye közül éppen a mi egyházmegyénk adja lelkészözvegyeinek a legjelentősebb mértékű támogatást. A házon kívül tanítató lelkészek megsegítésének szükségét a Konventi tanács is átlátta már. Ez is haladás. De a lelkészi sors minden ágát összefogó egyetemes megoldási módot kell megtalálni és ez nem lehet más mint az, hogy a Lelkészi Nyugdíjintézetnek minden nélkülözhető — körülbelül félmillió pengőt kitevő — tőkeösszege állíttassék be a lelkészi családvédelembe, annak szolgálatába intézményesen.

Közgyűlés Egerházy Lajos nagyjelentőségű indítványát köszönettel elfogadja s az Egyházmegye és kerület útján az Egyetemes Konventhez felterjeszteni rendeli.

8. Arday László és dr. Filep Gusztáv bírálati jelentése szerint az 1 beérkezett prédikációs pályaműnek a pályadíj nem adható ki. Kőrössy József és Paulik Béla bírálata ellenben pályadíjjal kívánja jutalmazni „A diplomok elnéptelenedésének okai” című tanulmányi pályaművet.

Közgyűlés az értekezés pályadíját, Nagy Sándor geleji lekipásztornak kiadni határozza. Új pályatételeket tűz ki a közgyűlés:

1. Egyházi beszédre: „Háborús időben mondandó prédikáció.”

2. Értekezésre: „Az orosz bolsevizmus valláslélektani háttere és a magyar külmiszió feladatai az orosz néppel kapcsolatban.”

9. Tárgyaltatik a sárospataki theologiai igazgató ama kérelme, hogy a gazdadiákokat a papi pályára igyekezzünk irányítani.

Közgyűlés a kérelmet megszívleli.

10. Gyarmathy Béla előterjesztésében indítványok tárgyaltatnak. Határozati javaslata alapján:

a) Közgyűlés felhívja az ORLE tagjai közé való belépésre azokat a lelkésztársakat, akik még nem tagjai az ORLE-nak.

b) Közgyűlés elhatározza a Kálvineumok megsegítését olyformán, hogy a lekipásztorok és egyházközségek bizonyos fokú segítségével egyházlátogatás alkalmával szedessék össze.

11. Elnökválasztásra kerülvén a sor:

Közgyűlés szívből jövő köszönetet mond a lemondó Román Ernő esperes, eddigi elnökének a 10 éves áldott elnöki irányításáért, hűséggel, buzgósággal és nagy rátermettséggel végzett teljesítményeiért és elnökévé egyhangúlag Kérészy Istvánt választja, alelnökévé pedig szótöbbséggel dr. Filep Gusztávot.

Kérészy István az egységes feleje áradó bizalom láttára az elnöki tisztséget köszönettel elfogadja s magát a lelkészi egység szolgálatára elkötelezi.

12. A CXXXIV. zoltár eléneklésével és Román Ernő esperes áhítatos könyörgésével ér véget a lelkes és gazdagító gyűlés.

Kmf.

Nagy Sándor s. k.
lelkészért. jegyző.

Román Ernő s. k.
elnök.

Közgyűlésünk a lelkészértekezleti jegyzőkönyvet azzal veszi tudomásul, hogy Román Ernő esperesünknek, aki 10 éven keresztül volt elnöke Lelekészegyesületünknek, köszönetet mond; továbbá megköszöni Nádházy Bertalan lemondott alelnöknek szintén 10 éves szolgálatát és Isten áldását kéri az újonnan választott elnökre és alelnökre.
(dr. gr. H. I.)

12. Segédlelkészeink a következőképpen vannak elhelyezve: Alsózsolca: Sükös Pál. Böcs: Kiss Barna. Átány: Ósz József. Diósgyőrvasgyár: Benyhe Imre. Diósgyőr-várirész: Kolláth Károly. Hejőcsaba: Balogh Dániel. Cserépfalu: Bartus András. Eger: Csák László. Nyékládháza: Mikolai Elemér. Mezőcsát: Kiss Péter. Mezőkeresztes: Szombathy László. Miskolc: Istók Miklós, Kóris Lajos, Csorba László, Csorba Géza. Noszvaj: Szabó Imre. Poroszló: Szendrey Károly. Tiszanána: Botos Péter.

Tudomásul szolgál.

Major Zoltán segédlelkész, aki a folyó évben szerezte meg az első lelkészképesítő vizsgát, egyházmegyénkbe való bekebelezését kéri.

Közgyűlésünk a jeles végzettségű segédlelkészt jóreménységgel és szeretetteljes köszöntéssel szolgálaton kívüli segédlelkésznek bekebelezi.
(A. J. L.)

13. A megüresedett tanítói állásokat egyházmegyénkben a következő új tanítók megválasztásával töltötték be: Bükkaranyosra: G. Szabó Ferenc. Hejőpapira: Várhegyi Lajosné sz. Barcsa Klára,

Hevesre: Varga Ferenc. Mezőcsátra: Lengyel Erzsébet. Poroszlóra: Gaál Piroska és Fegyverneki Ilona. Tiszanánára: Édes Lajos.

Nevezettek szabályszerű választása megerősítést nyert. Közgyűlésünk a jelenvoltakat számon véve megállapította, hogy beerősítésről elmaradtak: G. Szabó Ferenc, Lengyel Erzsébet, Édes Lajos, valamint a már előző gyűlésről is elmaradtak: Cs. Szabó Pál, Mészáros Erzsébet és Nagy Károly.

Közgyűlésünk a megjelenteket és az előbbi gyűlésen még be nem erősített Bodnár Elemér és neje: Bodnár Elemérné sz. Szalay Irént beerősítette. Bodnár Elemér és neje, valamint Fegyverneki Ilona az E. T. szerinti esküt letették. Egyházmegyénk elnöksége a mai idők fokozott munkájára buzdítván, Isten áldó kegyelmébe ajánlották az új munkásokat. (A. J. L.)

14. A noszvaji egyházközség beterjeszti az I. számú kántortanítói állás díjlevelét, Farkas József kántortanító részére.

Közgyűlésünk a díjlevél esperesünk által való jóvá hagyását tudomásul veszi. (A. J. L.)

15. Komjáthy József diósgyőri ref. lelkipásztor fellebbezést terjesztett elő a diósgyőri egyházközség presbitériumának 1943 június 25-én tartott gyűlésében hozott határozatok ellen és kéri az ezen gyűlésen hozott összes határozatokat megsemmisíteni, mert a presbitéri gyűlés nem a törvénynek megfelelően hívatott össze, miután az I. t.-c. 67. §-a nem tartatott be.

Előadja, hogy a presbitéri gyűlésre a vári egyházzész presbiterei 1—2 kivételével mind később kapták meg a meghívót, ő pedig csak 25-én este 7 óra után kapta azt kézhez, miután aznap Miskolcon volt és csak a 7 órás villamossal érkezett haza.

A hozott határozatokat azért is kéri megsemmisíteni, mert azok tárgyához ő hozzá kívánt szólni, mivel köztük személyét érintő ügyek is szerepeltek és a gyűlés szabálytalan összehívása folytán elesett a hozzászólás lehetőségétől.

A hozott határozatok érdemi tartalma ellen azonban fellebbezésében semmit nem ad elő.

Beszereztetett a vonatkozó presbitéri gyűlés jegyzőkönyvének kivonata, amely szerint azon az elnöklő Nádházy Bertalan lelkipásztorral együtt 15 presbiter jelent meg, köztük 4 vári egyházzészi presbiter, viszont a vári egyházzészből távolmaradását kimentette 5 presbiter részben katonai szolgálatra való bevonulással, részben lemondással. Az ülés megnyitása után lelkészelnök megállapította a gyűlés határozatképességét, valamint azt, hogy a meghívás az E. T. szerint történt.

Nádházy Bertalan, a gyűlésen elnöklő lelképásztor az ügyre vonatkozólag az esperesi hivatalhoz intézett beadványában azt adja elő, hogy ezen presbiteri gyűlésre a meghívókat 1943. évi június hó 22-én 17 órakor — tehát a gyűlés határideje előtt 73 és fél órával — adta postára, s ennek igazolására csatolta az újdíósgyőri postahivatal hivatalos igazolását arról, hogy az e tárgyban meghívók 1943. évi június 22-én 17 órakor a postahivatalban feladattak. Csatolja ugyan-csak a meghívó 1 példányát, amely szerint a meghívó 1943. évi június 21. kelettel lett kibocsátva és a gyűlés idejeként abban 1943. június hó 25. délután fél 7 órája van feltüntetve, s abban a gyűlés tárgyai fel vannak sorolva.

Előadja továbbá, hogy egyházközségünkben régi általános és soha senki által nem kifogásolt eljárás szerint a presbiteri gyűlésekre a meghívókat mindég postai úton kézbesítették postakönyvvel történt feladás szerint és a jelen esetben ezen postáraadás 73 és fél órával a gyűlés megtartása előtt megtörtént. De ezenkívül még 1943 június 22-én telefonon is közölte Komjáthy József lelképásztor társával a gyűlés határidejét és ugyanekkor említést tett neki a gyűlés tárgy-sorozataról is. Panaszos tehát ezúton is tudomással bírt a gyűlés idejéről és az írásbeli meghívót is csupán azért nem kapta kézhez a gyűlés napjának délelőttjén, mert ezen napon saját előadása szerint is Miskolcon tartózkodott és csak este 7 óra 20 perckor érkezett vissza.

De hogy a jelen gyűlés összehívása a régi állandó és a panaszos lelképásztor lelkészelnöksége idejében is gyakorlatban volt szokásnak megfelelően történt, annak igazolására csatolja még a díósgyőri presbitérium 1942 január 24-iki gyűlésének jegyzőkönyvi kivonatát, amely szerint azon gyűlésen olyan indítvány tétellett, hogy a meghívókat az esetleges postai késedelmek elkerülése végett a gyűlés előtt legalább 1 héttel kézbesítsék, amely indítványra az akkori elnök lelképásztor — éppen a jelenlegi fellebbező — azt a kijelentést tette, hogy „ő az E. T.-ben lefektetett határidőt addig is pontosan betartotta és ezentúl sem kíván attól eltérni még akkor sem, ha a presbitérium azt így határozná el.“

A beszerzett jegyzőkönyv szerint a presbiteri gyűlésen tárgyalott határozatok közül a 46–48. sz. határozat az egyházi adó leszállítására, míg a 49. sz. határozat a Dr. Fekete Gyula főgondnok-helyettes presbiteri tisztségéről való lemondására és ezzel kapcsolatban megnevezett Komjáthy József lelképásztorral szemben felmerült konfliktusára vonatkozik, míg az 51. sz. határozat a Komjáthy József lelképásztor fejelelmi ügyében lefolytatandó vizsgálathoz küld ki 3 képviselőt. A többi határozatok a gyűlés vezetésére, üdvözlésekre és jelentések tudomásul vételére vonatkoznak.

A fellebbezés azonban ezen határozatok belső tartalmára, azoknak az egyházi, avagy egyéni érdeket sértő voltára kifejezet-

ten nem terjeszkedik ki, illetve ezirányban semmiféle tényállást nem tartalmaz.

Fentiek alapján határozati javaslatom a következő:

Közgyűlésünk a fellebbezést elutasítja, mert a vonatkozó presbitéri gyűlés összehívása és annak lefolytatása az E. T. I. t.-c. 67. és 71. §-ok rendelkezéseinek megfelel. Az I. t.-c. ugyanis csupán azt írja elő, hogy a presbitéri gyűlésre a presbitérium tagjai 24 órával előbb meghívandók, de a meghívás módja tekintetében nem tartalmaz intézkedést, ezirányban tehát megfelelő egyházközségi szabályrendeleti intézkedés hiányában az állandó egyházközségi helyi szokás az irányadó. Minthogy pedig a diósgyőri egyházközségnél a presbitéri gyűlési meghívókat állandóan postai úton kézbesítették, amely módon való kézbesítésnél az a postára való szabályszerű feladással megtörténtnek tekintendő abban az esetben, ha a meghívók oly időben adtak postára, hogy azoknak a rendes postai forgalom melletti idejében való kézbesítése az általános felfogás szerint elvárható. Már pedig a jelen esetben a helyi kézbesítést igénylő meghívók 3 nappal előbb postára adtak, tehát éppen 2 nap állott kézbesítés céljából rendelkezésre, hogy a meghívók 24 órával a gyűlés kitűzött ideje előtt a meghívottak részére kikézbesítenek.

Ezen állandó szokást és jogelvet, illetve jogi álláspontot igazolja különben az iratoknál elfekvő 1942. évi január hó 24-iki presbitéri gyűlés jegyzőkönyve is, amelyből megállapíthatóan abban az időben is postai úton kézbesítették a meghívók és az esetleges postai kézbesítések eltolódásának alkalmi felmerülte mellett éppen a jelen fellebbező ragszkodott az E. T.-ben lefektetett határidőhöz.

Közgyűlésünk a határozati javaslatot teljes egészében elfogadja. (Dr. T. F.)

16. Tárgyaltatik Gulyás László diósgyőri presbiter, vári egyházi tanácsos panasza, amelyben a diósgyőri presbitérium és Komjáthy József lelkipásztor kérelmére kiküldött egyházmegyei bizottság, Dr. Filep Gusztáv tanácsbíró és Gróf Haller István egyházmegyei világi főjegyző működését kifogásolja, mivel azok a különválás gondolatát egyházellenesnek bélyegezték és az egyházi tanács jegyzőkönyvében nincs felsorolva minden felszólaló neve és nincsenek felvéve azok a panaszok, amelyeket a diósgyőri presbitérium jegyzőkönyvének hiányosságai és a lelkipásztorok mulasztásai ellen emeltek; ő éppen emiatt nem is írta alá a vonatkozó jegyzőkönyvet és új bizottság kiküldését kéri. A bizottság az inkriminált kijelentést

nem tette, sőt kinyilvánította, hogy egyformán hű tagja az egyháznak az, aki az egység fenntartása mellett szavaz, vagy pedig a külön egyházközséggé alakulás mellett van. Viszont azért nem foglalt jegyzőkönyvbe minden észrevételt, mert azok a különválás és együttmaradás szempontjából közömbös panaszok voltak.

Egyházmegyei közgyűlés Gulyás László diósgyőri presbiter, vári egyháزرészi tanácsos panaszát elutasítja, hatáskör hiánya miatt, mert egyházi törvényeink alapján az egyháزرészi tanács határozata az egyházmegyéhez nem fellebbezhető. (l. t.-c. 112. § 1.) (Dr. F. G.)

17. Előterjesztetett, hogy a diósgyőri presbitérium és külön Komjáthy József lelkipásztor egyházmegyei bizottság kiküldését kérték a két egyháزرész ügyének kivizsgálására. Esperesünk Dr. Filep Gusztáv tanácsbíró és Dr. Gróf Haller István világi főjegyzőt bízta meg a vizsgálattal, mely folyó évi szeptember 10—13. napjain folyt le a helyszínén. Ennek rendjén a bizottság tárgyalt a lelkipásztorokkal, az egyháزرészi tanácsokkal, főgondnokhelyettessel, egyes egyháztagokkal és végül a presbitériummal. Tanulmányozta a presbitéri jegyzőkönyveket, egyházi számadásokat, az egyházi felső hatóságok a diósgyőri egyházközségre vonatkozó határozatait, az egyházközség szabályrendeletét.

A presbitéri gyűlésen a bizottság ismertette a lefolyt vizsgálat eredményét s aztán névszerinti szavazást rendelt el arra nézve, hogy a két egyháزرész külön egyházközséggé való alakulását kívánatosnak tartja-e a presbitérium, vagy nem.

A szavazás eredménye: 18-an az egy egyházközségben való maradás mellett és ketten a különválás mellett szavaztak.

A nagyon részletes s az iratok mellett elfekvő előadói előterjesztés után az egyházmegye elnöksége azt az elfogadott indítványt tette, hogy a diósgyőri egyházközség tagjai tartózkodjanak a közgyűlésünkön való felszólalástól, mint érdekeltek.

Dr. Komjáthy Aladár indítványozta, hogy az egyházi munkák érdekében mondja ki a két egyházközséggé alakuláshoz való hozzájárulását az egyházmegyei közgyűlés, mert akkor nem lesz ellentét a két egyház között.

Előadó felvilágosításul közölte, hogy míg külön egyházközséget alkottak, addig is voltak ellentétek, melyek az egyházmegyei közgyűlést foglalkoztatták.

A szétválás mellett szólaltak fel: Horváth József és Nagy Sándor. Közgyűlésünk a következő határozatot hozta:

Az alsóborsodí református egyházmegye közgyűlése magáévá teszi a diósgyőri presbitérium folyó évi szept-

tember 13-án hozott ama határozatát, amelyben határozatilag kimondotta, hogy a jelen időkbén, amikor félelmetesen dübörögnek az események, amikor az egyéni élet kockán forog és menekülési aggodalmak nyomasztólag hatnak a lelkekre: a szétválás kérdésével nem foglalkozik és afelett napirendre tér.

Mikor mindenütt az összefogás jelszavát hangoztatják, a legmagyarabb egyház nem adhat példát a szétválásra, az egység megbontására.

Igy kellett határozni, mert az egyesülés óta a diósgyőri egyházközség minden tekintetben fellendült, öntudatosabb lett, megerősödött; a különválásra nincsen semmi tárgyi ok.

Mint hogy az egész sajnálatos mozgalom a két lelkipásztor közötti egyenetlenségre vezethető vissza, egyházmegyéink elvárja, hogy a lelkipásztorok minden személyi vélt vagy valóságos sérelmet félretéve, egymásnak megbocsátva, egymást szeretetben elhordozva, mindent tegyenek meg gyülekezetük felvirágoztatásáért, ezért még életüket se tarlsák drágának abban a tudatban, hogy jobb méltatlanul szenvedni, mint méltán.

Ha pedig erre nem hajlandók, az egyházmegye elnöksége tegye meg a lépéseket a mai idők parancsait meg nem értő lelkipásztornak a diósgyőri egyházközségből való eltávolítására.

(Dr. F. G.)

18. Egerlövő presbitériuma folyó évi szeptember 1-én azt határozta, hogy Kiss Balázs hadnagy eltűnt kántor-tanítójától, méltányolva katonai érdemeit, nem kívánja vissza a mintegy 400—500 P egyházi fizetési többletet, amit az illető tudtán kívül vett fel megbízottja, az egyháztól.

Egyben a kántor-tagot 1945-ig a régi bérlőnél hagyja, holdankénti 2 q haszonbérért. Ezt a határozatot H. Korpás Lajos a fizetéselengedés tekintetében az egyház adósságára hivatkozva megfellebbezte.

Közgyűlésünk bár igen méltányosnak tartja és elismeréssel fogadja a hős kántor-tanítóval szemben való presbitéri álláspontot: mégis vissza kell adnia az iratokat azzal, hogy névszerinli szavazással hozzon határozatot a presbitérium, amit terjesszen esperesünk elé és ha fellebbező álláspontját továbbra is fenntartja, felhatalmazza az esperest közgyűlésünk, a presbitéri határozat jóváhagyására.

A haszonbérre vonatkozó határozatot jóváhagyja.

(Dr. gr. H. I.)

19. Közgyűlésünk az egyházmegye területén élő lelkész-jellegű, de nem a lelkészi szolgálatban működő egyénekről

az idő rövidsége miatt jelentést tenni nem tud most az egyházkerületi közgyűléshez, hanem felkéri esperesét, hogy az adatok beszerzése után tegye meg a jelentést és a további intézkedést. (N. B.)

20. Egyetemes Konventünk 411/1943. számú határozatában felhívta az egyházmegyék espereseit, hogy a 398/1942 számú határozata utasítása szerint új díjleveles lelkészi állások felállítására tegyék meg a kezdeményező lépéseket s eljárásuk eredményéről az Egyetemes Konventnek évről-évre tegyenek jelentést.

Közgyűlésünk, az egyházkerületi közgyűlésen keresztül, jelenti, hogy ebben az esztendőben egyházmegyénk nem jutott közelebb ilyen lelkészi állás szervezésének a lehetőségéhez. (N. B.)

21. Kiss László lelkész-tanító, akit a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter a miskolci állami népiskolához nevezett ki tanítónak, ahol a felesége is tanít, lelkészi jellegének fenntartását kéri.

Nevezett kérelmének közgyűlésünk helyt ad, mivel állása a lelkészi hivatással összefér, a lelkészi képezésének megszerzése óta szolgálatát meg nem szakította. Szolgálatát, valamint erkölcsi magatartását okmányokkal igazolta. Ezért az egyházkerületi közgyűlésnek Kiss László részére a lelkészi képezés hatálybantartásának kimondását javasolja. (A. J. L.)

22. Novotny Gyula okl. lelkész, aki a görömböly-tapolcai fürdő- és bányatelep híveinek lelki gondozását és az ottani állami népiskola református növendékeinek hitoktatását végzi, azzal a kérelemmel fordul közgyűlésünkhöz, hogy lelkészi szolgálata mellé, lelkészi jellegének fenntartásával mint mellékfoglalkozást engedélyezze közgyűlésünk az újságírói működést. Kérelmét azzal indokolja meg, hogy jövedelme a maga és öreg szüleinek ellátását nem fedezi.

Közgyűlésünk a mostani nehéz idők figyelembe vételével engedélyezi Novotny Gyulának lelkészi jellegének fenntartásával az újságírói működését mindaddig, míg a lelképásztori hivatásának betöltésével jövedelme a megfelelő fizetési határt eléri és ez irányú működése a lelkészi hivatás méltóságának megfelel és a hivatalos feladatok zavartalan teljesítésének akadályát nem szolgál. (A. J. L.)

Közgyűlésünket 14 órakor az elnökség felfüggesztette és a bírósági tárgyalás utáni időre tűzte ki.

Közgyűlésünket — Román Ernő esperes és vitéz dr. Mikuleczky Gyula tanácsbíró elnök 16 óra 30 perckor újra megnyitván — folytattuk.

23. A martintelepi egyházközség 1942. évi zárszámadását 5 pontba foglalt kifogással küldte vissza Komjáthy József számvevő átdolgozás és igazolás végett. Az egyházközség elnöksége megtette ellenészrevételeit, egyes tételeket igazolt s újból kérte a megerősítésre ajánlást. Komjáthy József ezután 3 pontba foglalta kifogásait, mint amelyek felett nem lehet szemet húnyni és ezért nem ajánlhatja megerősítésre. Az egyházközség elnöksége az egyházmegyei közgyűléshez fellebbezett s kéri a zárszámadás megerősítését.

A kifogás 1. pontja szerint a gondnok nem írhat alá sem ellennyugtát sem nyugtát, mert önmagát nem igazolhatja. A fellebbezés szerint nem állhat meg ez a kifogás, mert a martintelepi egyházközségnél nem a gondnok, hanem külön pénztárnok kezeli a pénzt. A gondnok befizet, vagy felvesz pénzt, ilyen esetben senki sem írhatja helyette alá a nyugtát.

A második pontban azt kifogásolja a számvevő, hogy az egyházmegye pénztárába egy összegben befizetett járulékokról részletes számadást kell készíteni az egyházmegyei pénztárból kért kimutatás alapján. Ez így igaz. De ha valamilyen oknál fogva nem kaphatja meg valamely egyházközség ezt a kimutatást, miből igazolható, hogy a befizetett összegből mennyi ment a hátralék törlesztésére és mennyi az előírásra? Továbbmenve, ha az egyházmegye számadását elfogadta a számvevőszék, abban elfogadta az egyházközségek által egy összegben befizetett járulékokat és így igazoltnak kell venni a befizetést az egyházközségi zárszámadásban is.

A kifogás 3. pontjában ismételten az egyházmegyei tanács 1936. évi június hó 5-én tartott gyűlés 4. számú határozatának II. pontjára hivatkozik a számvevő, amely szerint a költségelőirányzatban szereplő tételnél nagyobb összeget kifizetni, felvenni pótköltségvetés nélkül nem lehet és nem szabad. Ez is igaz így, de az E. T. VII. 22. § 3. bekezdése kimondja, hogy a költségvetés kereteit mindig csak kivételesen igazolt esetekben és csak a presbitérium határozata és az esperes engedélye alapján lehet átlépni. A mai állapotokat joggal tekinthetjük kivételesen igazolt esetnek, amire pedig az idézett rendelkezés kimondásakor nem is gondolhatott a tanács. Bár senki sem igazolhatja magát azzal, hogy más egyházközség is átlépte, mert kénytelen volt átlépni az előirányzat határát anélkül, hogy pótköltségvetést készített volna, de így egyebet sem tehetne minden

presbitérium, mint pótköltségvetést készíthetne, hogy valamennyire is lépést tartson az árakkal. A martintelepi egyházközség presbitéri határozat alapján esperesi jóváhagyással lépte túl a kifogásolt keretet, mert volt rá fedezete s mert eleget tett a törvény rendelkezésének is, törlesztette az adósságot megfelelő mértékben.

Komjáthy József hangoztatja, hogy a kifogások a törvényes rendelkezésen alapulnak, bár a hibák tekinthetők alakiaknak is, de neki, mint számvevőnek nem állott módjában másként cselekedni.

Közgyűlésünk az előadottak alapján megerősíti a martintelepi egyházközség 1942. évi zárszámadását. (N. I.)

24. Szabó József számvevőszéki előadó beterjeszti a noszvaji egyházközség számadására, annak ügyvitelére vonatkozóan az egyházmegyei tanács 1943. évi vizsgálatot elrendelő végzése alapján lefolytatott vizsgálat jegyzőkönyvét. A vizsgálatot Pónus Lajos egyházkerületi pénztárnokkal folytatta le.

A jegyzőkönyv szerint Komjáthy József egyházlátogató tanácsbíró 6 pontba foglalta kifogásait, amelyeket a számvevőszéki gyűlésen terjesztett elő és vizsgálatot sürgetett. A vizsgálat megállapítja, hogy egy-két kisebb jelentőségű alaki hibának minősíthető kifogás leszámításával az egyházközség anyagi ügyeinek vezetése, könyvelése rendben van, aggodalomra tekintetben ok nincs, sőt az egyik legfontosabb kérdésben nagyjelentőségű pontosság tapasztalható, ami a helyettes lelkipásztor dícséretére válik. Küldöttség megállapította, hogy a vizsgálat szükségtelen volt s az csak felesleges költséget okozott az egyházközségnek.

Komjáthy József hangoztatja, hogy az egyházlátogatás alkalmával kifogásolt mulasztások megvoltak s a vizsgálat idejéig pótolattak, ezért nem találta a hibákat a bizottság.

Közgyűlésünk megnyugvással veszi tudomásul a vizsgálat eredményét és bizalommal tekint a fiatal lelkipásztor további szolgálatára, egyben utasítja, hogy az észrevételezett hibákat az utasítás értelmében igazítsa. (N. I.)

25. Tárgyaltuk a folyó évi egyházmegyei tanács határozata alapján a külső- és belsőböcsi társegyházközség 1942. évi zárszámadásának az ügyét.

Közgyűlésünk felhívja az egyházközséget és Komjáthy József illetékes számvevőt, hogy a szükséges igazítások a helyszínen végeztessenek el és ennek megtörténte után felhatalmazza az esperest a megerősítési záradék aláírására. (N. B.)

26. Tárgyaltuk a folyó évi egyházmegyei tanács határozata alapján a miskolci egyházközség 1942. évi számadásának az ügyét.

Közzgyűlé.ünk a számadást elvileg jóváhagyja azzal, hogy Komjáthy József számvevő közbejöttével a szükséges pótlásokat az egyházközség vigye véghez és ennek megtörténte után az esperest felhatalmazza a megerősítési záradék aláírására. (N. B.)

27. Tárgyaltuk Ároktó 1942. évi számadásának ügyét, mivel a folyó évi június 16-i egyházmegyei tanács IV. D. pont alatt azt a határozatot hozta, hogy a függőkérdések elintézése után szeptember 15-ig terjessze be számadását.

Közzgyűlésünk — mivel Komjáthy József illetékes számvevő is úgy nyilatkozott, hogy ez a számadás rendben van, csak a hozzácsatolt költségvetési melléklet hibás — a számadást megerősíti. (N. B.)

28. Tárgyaltuk a tiszakeszi egyház haszonbérleti szerződését, melyben az egyházközség hat évi időtartamra bérbe adná az egyházi földeket.

Megállapítja közzgyűlésünk, hogy a bérbeadásra vonatkozó presbitéri határozat felterjesztésre nem került és a haszonbérleti szerződés a szükséges alakí és tartalmi kellékeknek nem felel meg.

Felhívja egyházmegyei közzgyűlésünk a Tiszakeszi egyházközséget, hogy az egyházmegyei ügyész megkérdezésével alakilag és tartalmilag megfelelő szerződést kössön, azt az egyházközség presbitériumával tárgyalassa le és ezek igazolásával újból terjessze fel megerősítési céljából a bérleti szerződést. (Dr. D. I.)

29. A noszvaji egyházközség presbitériuma és közzgyűlése még 1941. évben elhatározta, hogy a község határában parcellázásra kerülő Gallassy, László-féle 625 kat. hold erdőbirtokból 20 kat. holdat megszerez, hogy ezzel az iskolafűtés és lelkészi fajarandóság kérését megoldja. A terv szerint a vételár kat. holdanként körülbelül 250 pengőt tett volna ki.

Egyházmegyei tanácsunk 1942. évi május 27-én tartott ülésében az ügyet tárgyalta és elvileg hozzájárult a vételhez, de felhívta az egyházközség figyelmét arra, hogy a szerződést az E. T. I. t.-c. 76. §-a szerinti jóváhagyásra fel kell terjesztenie.

A noszvaji egyházközség ez évi augusztus 7-én felterjesztette az 1942. december 9-én tartott presbitéri és ez évi július 11-én tartott közzgyűlésének jegyzőkönyvét, amelyből kiténik az az egybehangzó

határozat, hogy az egyházközség a Gallassy László-féle erdőbirtokból 20 kat. holdat 7180 pengőért megvásárol, a vételár fedezetéről pedig oly módon gondoskodik, hogy 2437 75 pengő rendkívüli iskolai adót vet ki, 4742 25 pengőt pedig a rendelkezésre álló templomköltségi célvagyonból felhasznál azzal az elhatározással, hogy kisebb kivetés formájában 9 esztendő alatt a templomköltségi célvagyonot visszaállítja.

Az egyházközség elnökségének bejelentéséből és a felterjesztett iratokból megállapítható, hogy a Gallassy-féle erdőbirtokból állami elővásárlás útján 625 hold erdő jutott noszvaji lakosoknak. Ebből részesedett az egyházközség osztatlan eszmei közösségben 20/625-öd részben, ami 20 holdnak megfelelő erdő használatára jogosítja az egyházközséget.

A földművelésügyi miniszter rendelkezésére Noszvajon az erdő-részszerezőknek Várhegyi Erdőbirtokosság elnevezéssel társulatot kell alakítani. Ez az erdőbirtokossági társulat alakulása még folyamatban van, de megállapítható a becsatolt községi bizonyítványból, hogy az egyházközség a teljes vételárat, 7.180 pengőt már befizette és így 20/625 osztatlan erdőrész vételárát kiegyenlítette.

Egyházmegyei közgyűlésünk a noszvaji egyházközségnek erdőrészingatlan szerzését jóváhagyólag tudomásul veszi és a vételár megszerzésére vonatkozó rendkívüli adó kivetését is megerősíti.

Felhívja a noszvaji egyházközséget arra, hogy a Várhegyi Erdőbirtokosság megalakulása után az egyházközségnek 20/625-öd osztatlan tulajdoni illetőségére vonatkozó tagsági elismerését, az erdőtársulat vonatkozó törzskönyvi kivonatát és az erdőtársulat tulajdonjogának bekebelezésére vonatkozó telekkönyvi végzést, vagy hiteles telekkönyvi szemlét egyházmegyei elnökségünkhöz terjessze be.

(Dr. D. I.)

30. Tárgyaltuk a noszvaji lelkipásztor díjlevelének a fajárandóság rendezésére vonatkozó részét az egyházmegyei kiküldöttek jelentése alapján. A kiküldöttek megállapították, hogy a lelkipásztor díjlevel szerinti fajárandóságának kérdése teljesen rendezetlen volt, de most az úgynevezett Gallassy-féle erdőbirtok részének megszerzésével a fajárandóság úgynevezhető.

Közgyűlésünk felhívja a noszvaji egyházközséget, hogy a lelkészi díjlevelet a fajárandóság rendezésével szabályszerű presbiteri határozat után terjessze fel jóváhagyásra egyházmegyéinkhez.

(Dr. D. I.)

31. A mezőnagymihályi egyházközség presbitériuma folyó évi július 9-én, közgyűlése pedig július 25-én elhatározta, hogy az idő és a nyári vihar által megrongált templomát 10 000 P költséggel rendbehozatja. Felhasználja 4000 P egyházfenntartási alapját, 1000 P-t a folyó évi bevételekből fordít erre a célra, 5000 P-t pedig úgy vet ki rendkívüli adó címén, hogy minden adózó folyó évi adóján kívül egyszerismindenkorra a folyó évi adó ötszörösét fizeti.

Ezek a határozatok nem az E. T. szerinti névszerinti szavazással hozattak.

Közgyűlésünk a mezőnagymihályi egyházközség áldozatos tehervállalását elismeréssel állítván más gyűlések elé, úgy hagyja jóvá a határozatokat, hogy az E. T. szerinti névszerinti szavazást vigye végbe és terjessze fel az esperesi hivatalhoz megerősítés végett. A késedelemből ugyanis kár érhetné az egyházközséget. (Dr. R. Z.)

32. A tiszánánai egyházközség presbitériuma folyó évi május 25-én, közgyűlése pedig július hó 4-én névszerinti szavazással elhatározta, hogy a drágaságra tekintettel, háztartása egyensúlya érdekében a folyó évre is pénzben fizetendő egyházi adóját 50%-kal, rendkívüli adó címén felemeli.

Közgyűlésünk a törvényesen hozott határozatot megerősíti. (Dr. R. Z.)

33. A mályi egyházközség presbitériuma folyó évi augusztus 4-én, közgyűlése pedig szeptember 12-én törvényesen elhatározta, hogy a gazdasági viszonyok miatt az egyházi adót egész páronként 4 pengőről 10 pengőre emeli fel folyó évi január 1-től kezdődőleg.

Közgyűlésünk ezt a határozatot megerősíti. (Dr. R. Z.)

34. A miskolci egyházközség presbitériuma folyó évi július 26-án, közgyűlése szeptember 19-én törvényesen elhatározta, hogy a kormányrendelet és a Konvent elnöki tanácsa intézkedése alapján alkalmazottai illetményét folyó évi július 1-től 30%-kal felemeli. Erre a célra, valamint a nagyon megdrágult dologi kiadások fedezetére adókulcsát a következőképpen módosítja: a föld, ház és kereseti adó után eddig fizetett 10%-os egyházi adót a házadó és az 5 kat. holdon aluli földadó után 15%-ra, a magasabb földadó és kereseti adó után pedig 20%-ra emeli fel. A tisztviselők és alkalmazottak (kivéve a vasgár alkalmazottait) illetmény emelése után az eddigi 1% megmarad, természetesen az emelkedések következtében jelentékenyen megnövekedve.

Közgyűlésünk a törvényesen létrejött határozatokat megerősíti. (Dr. R. Z.)

35. A cserépfalui egyházközség presbitériuma 1943 július 25-én, közgyűlése pedig augusztus 29-én az általános áremelkedés miatt a folyó és azt követő évekre, amíg a viszonyok megkövetelik, egyházi adókulcsát a közelkezőképpen emeli fel: fejadó: 1 pengőn felüli földadót fizetőknél 3 P, özvegyasszonyoknál, ha férfi kereső nincs, 1'50 P, vagyontalan, ha csak háza van 2 P; 1 pengőn aluli földadót fizetőknél, 2 P; 1 pengőn felüli kereseti adót fizetőknél 3 P. Ezenkívül az állami adó 40%-a.

A jegyzőkönyvi kivonatokban, a névszerinti szavazás során, nincs fellüntetve az igen-nel és nem-mel szavazók névsora.

Közgyűlésünk felhívja a cserépfalui presbitériumot, hogy az E. T. szerint rendezze a névszerinti szavazást. Az így készített jegyzőkönyvi kivonatokat terjessze az espereshez, akit felhatalmaz, hogy a hiány pótlása után a határozatokat hagyja jóvá. (Dr. R. Z.)

36. Ládháza beterjeszti a 71., 73., 101. sz. tjkv-ben foglalt 11 kat. hold 229 négyszögöl földre vonatkozó 9 bérlővel kötött szerződését. Kezdeté 1942 október 1, vége 1948 október 1. A bérösszeg 35 q 75 kgr. búza. A szerződés hiánya: nem mondja ki, hogy ez a bérösszeg egy évre szól, nem intézkedik az illeték viseléséről, hiányzik a vonatkozó presbitéri határozat.

Közgyűlésünk felhívja az egyházközséget a hiányok pótlására. Felhatalmazza az esperest, hogy ezekután erősítse meg a szerződést. Utasítja az egyházközséget, hogy a megerősítés után 15 nap alatt illeték kiszabása céljából a szerződést az adóhivatalnál mutassa be. (Dr. R. Z.)

37. Az ónodi lelkipásztor az esperesi hivatalnak jelentette, hogy a július 7-i vihar a templom épületben kárt okozott. Ezt úgy szedték rendbe, hogy a „kerítés alpból“ 700 pengőt kölcsönvéve a 814 pengős munkálatot elvégeztették. Aztán 752 pengőt gyűjtöttek erre a célra s a kölcsönt is visszafizették.

Közgyűlésünk a jelentést tudomásul veszi. (Dr. R. Z.)

38. Sály beterjeszti jóváhagyás végett azt az ajándékozási szerződést, amely a M. Kir. Postaaltisztek Országos Egyesülete nevében Kónya Balázs és Pap Árpád elnök és főtitkár és az egyházközség között a következő feltételek mellett létesült: a kácsi 240. sz. tkv-i betétben A+61.sor 1363/60. hrz-i sz. alatti 112 négyszögöl ingatlanukat a sályi református egyházközségnek ajándékozzák „kizárólag templomépítéshez szükséges telek céljára“. Csak a szerződés terjesztetett be. Hiányzik tehát: a presbitérium I. tc. 70. § és 74. §

p) pontja szerinti, valamint a Közgyűlés 80. § a) pontja szerinti határozathozatala. Hiányos a szerződés is, mert nincs felüntetve az ingatlan becsértéke.

Közgyűlésünk az iratot pótlás végett visszaadja. Ennek megtörténte után felhatalmazza az egyházmegye elnökségét az I. tc. 77. § b) pontjának figyelembe vétele mellett a jóváhagyásra, egyben az ajándékozónak szóló köszönet kifejezésére.
(Dr. gr. H. I.)

39. Az egrí egyházközség presbitériuma 1943. évi szeptember hó 6-án tartott gyűléséből felterjeszti azt a sérelmét, hogy az egyházközség tulajdonát képező régi lelkészi lakás bérlő lakóit, a bíróság, felmondás dacára nem mozdította ki az egyházi épületekből. Erre az épületre pedig a belmissziói munkák kötelező és kívánatos végzése szempontjából feltétlenül szüksége volna az egyházközségnek.

Kéri a presbitérium a közgyűlést: írjon föl az Egyetemes Konventhez, az egyházkerületen keresztül, hogy méltóztassék közbenjárni az 5.777—1941. M. E. számú rendelet módosítása tekintetében. Ez a rendelet ugyanis nem ad jogot az egyházközségeknek a tulajdonukat képező házban berbeadott lakások felmondására akkor sem, ha a lelki élet ápolása céljából van szükség a helyiségekre. Megbénul tehát az egyházközségek munkája, mert intézményeinek és egyesületeinek elhelyezéséről emiatt sokszor gondoskodni nem lehet.

Közgyűlésünk ezt az ügyet felterjeszti az egyházkerületi közgyűléshez azzal a kéréssel, méltóztassék Egyetemes Konventünk útján a Magyar Kir. Kormányt felkérni a hivatkozott rendelet revíziójára. Lehet, hogy sok egyházközség van abban a helyzetben, amiben az egrí egyházközség és nem tudja feladatait teljesíteni, mert saját egyházi épületéhez nem tud hozzájutni, hogy ott lelki munkákat folytathasson.
(Dr. gr. H. I.)

40. Hejőszalonta jelenti, hogy július hó 7-én a vihar ledöntötte temploma tornyát, megrongálván a templomot is. A presbitérium és közgyűlés elhatározta a rendbehozást, amely körülbelül 10.000 P. bekerül. Ezt az összeget rendkívüli adókövetéssel és segélyekkel kívánja fedezni, f. évi július 18-án hozott határozata szerint a presbitérium.

Amíg az adók és adományok befolyának, törvényes határozatok mellett a diósgyőri egyházközségtől, betéti bankkamattal fizetésével, 9.000 pengő kölcsönt vesz fel.

Közgyűlésünk elismeréssel veszi tudomásul a szegény egyházközség nemes áldozatkészségét s egyben: 1. A rend-

kívüli adókvivetést jóváhagyja. 2. A 9 000 pengő kölcsön felvételeit megerősíti. (Dr. gr. H. I.)

41. Mályi leányegyházközség két haszonbéri szerződést terjeszt be, jóváhagyás végett.

1. A presbitérium nyílt árverésen bérbeadja a Cékus-dűlőben lévő szőlőföldet Katona Istvánnak 1943 október 1-től 6 évre évi 150 kg. búzáért; a Ritkafa-dűlőben lévő szántóföldet pedig Kovács Józsefnek 110 kg. búzáért.

2. Tóth Ferenc kántortanító a javadalmi földjét adja bérbe Zatrok Benjámín és Vécsi Balázsnak 1943 október hó 1-től 6 évre. Zatrok évi bérösszege épúgy mint Vécsi Balázsé 4 q búza.

Hiányzik az iratok mellől: 1. a presbitéri jegyzőkönyv és az árverést igazoló jegyzőkönyv, 2. a Tóth Ferenc-féle szerződésnél pedig a terület mértéke.

Közgyűlésünk a hiányok pótlása után felhatalmazza esperesünket a szerződések jóváhagyására. (Dr. gr. H. I.)

42. Felsőábrány presbitériuma folyó évi április 11-én s közgyűlése is elhatározta törvényesen, hogy sok szükséges egyházi javítás és hátrálékos tisztviselői járandóság kifizetése céljából 7.000 pengő rendkívüli adót vet ki a folyó évre. Éspedig: a fejadó 24 pengő és minden adó pengő után 55 fillér a kivetés.

Beterjeszti esperesünk által jóváhagyott költségvetését is.

Közgyűlésünk úgy a rendkívüli adókvivetést, mint a pótköltségvetést a maga részéről is megerősíti. (Dr. gr. H. I.)

43. A Magyar Evangéliumi Munkásszövetség elnöksége azzal a kéréssel fordult esperesünkhöz, hogy tegye lehetővé a Munkásszövetség programjának ismertetését az egyházmegyei értekezleten s ennek folyamánként a csoportok megszervezését az egyházközségek területén. Megkeresésében ismerteti az eddigi munkát, mely pártpolitikától mentesen, tisztán evangéliumi szociális alapon folytatótt munka.

Közgyűlésünk készséggel ad helyt a Magyar Evangéliumi Munkásszövetség elnöksége kérésének s felkéri az elnökséget, hogy a legközelebbi lelkészértekezleten ismeresse a falusi gyülekezetben is munkálható és elérhető célokat és a munka módszereit. Szívesen támogatja az egyházmegye területén a Magyar Evangéliumi Munkásszövetség nemes törekvéseit. (N. J.)

44. Mikó Sándor volt igrici lelképásztor esperesi felhívásra jelenti, hogy a lelképásztori javadalmi földet a presbitérium 17—1943.

számú határozata alapján feles bérletbe adják ki egy évre 2 holdas parcellákban háborút járt egyháztagoknak. Sok jelentkező esetén a terület egy holdra leszállítható. A földbérleti szerződéseket nem mellékel, így nem állapítható meg, hogy az új lelképásztor javadalmi földjövédelme miként biztosított az őt illető időre, hasonlóképpen az egyházközséget illető rész sincs ilyenképpen biztosítva.

Közgyűlésünk utasítja a presbitériumot, hogy az egyházmegyei ügyész segítségét igénybe véve készítse el a haszonbérleti szerződéseket, terjessze be az esperesi hivatalhoz. Felhatalmazza az esperest, hogy a megfelelően elkészített szerződési hagyja jóvá. (N. J.)

45. A hejőszalontai presbitérium nevében fordul az egyházmegyei számvevőszékhez, mint segélyosztó bizottsághoz Takács Mihály lelképásztor azzal a kéréssel, hogy a nyári vihar által súlyosan rongált templomtorony kijavításának költségei részbeni fedezésére egyszer s mindenkorra segélyt adjon. Kérését az egyházközség nehéz anyagi helyzetével indokolja s azzal, hogy csak az egyházi hatóságoktól és a testvéregyházközségektől remél némi támogatást.

Közgyűlésünk együttérző lélekkel gondol a megpróbált hejőszalontai gyülekezetre s a tőle telhető módon siet segítségére. Felhívja a kebelbeli egyházközségeket, hogy a hivatalos lapban is közölt kérés értelmében erejükhez mérten adakozzanak, felhatalmazza az elnökséget, hogy minden körülményt gondosan mérlegelve utalványozza a kért segélyt. (N. J.)

46. Szalay László emódi ref. tanító panasszal fordult az esperesi hivatalhoz, hogy a katonai szolgálatot teljesítő kántor tíz hónapi helyettesítéséért sem a kántortól, sem az egyháztól helyettesítési díjat nem kapott.

A Szolgálati Pragmatika 186. §-a alónt intézkedik, hogy egy hónapnál hosszabb helyettesítésre a presbitérium alkalmaz helyettesít. 1943 január 1-ig a kántori és tanítói fizetések külön megállapításban nem szerepeltek, így a kántorok helyettesítésére nézve is a tanítói helyettesítési törvény vonatkozik. Folyó év január 1-től külön fizetés jár a kántori teendőért s nyilvánvaló, hogy annak helyettesítéséért is külön díjazandó a helyettes. Miért is közgyűlésünk kimondja, hogy a katonai szolgálatot, nem tényleges idejét teljesítő kántortanítónak jár minden javadalma, míg helyettesítőjének a kántori javadalom fele az egyházközségtől. Miért is felhívja az emódi presbitériumot, hogy a helyettes kántor fizetéséről gondoskodjék. (A. J. L.)

47. Az Orsz. Ref. Jóléti és Gazd. Társulat Tiszánineni Egyházkerületi Irodája kimutatásban közli egyházmegyénk területéről a taglétszámot és a kifizetett segélyek összegét. — A biztosított tagok száma: 1480; a kifizetett összeg: 23.412— pengő.

Örömmel látjuk az ORIÓ áldásos és szociális munkájának nagy eredményét és megszívlelésre ajánljuk minden lelkésztestvérünknek; különösképen ott, ahol a taglétszám nagyon alacsony, hogy e támogató munkát minél nagyobb keretekben kiegészíteni és gyűlekezeti anyagig segítségét teljes erejükkel munkálni igyekezzenek. (A. J. L.)

48. Az Országos Zsinat 209—1941. számú határozata a lelkész-özvegyi kegyeleti és csonkaévi visszaállítása tárgyában az egyházmegyéket véleményadásra hívta fel.

Közgyűlésünk a törvény ilyen irányú módosítását nem javasolja, mert az egyházközségeket káros körülmények érhetik, ha hosszú időn keresztül felelős lelkipásztor vezetése nélkül élnek.

A törvényben lefektetett szerzett jogok érvényben tartását azonban kívánja. A lelkészözvegyek és árvák sorsáról úgy kell gondoskodni, hogy az egyházközségek életét ne zavarja ez a gondoskodás. (N. B.)

49. Técsy Béla tiszadorogmai lelkipásztor betérjeszti jóváhagyás végett az egyházközség tulajdonát képező 21 kat. holdnyi „Iskolaföld” bérbeadásáról szóló haszonbérleti szerződést. A szerződés 7. pontja félreértésre adhat okot. Az egyházközség felbonthatja a szerződést, ha a bérlő nem teljesíti kötelezettségét. Hiányzik a szerződést jóváhagyó presbiteri határozatról szóló jegyzőkönyv.

Közgyűlésünk utasítja a tiszadorogmai presbitériumot, hogy az egyházmegyei ügyész tanácsa alapján készítse el a szerződést s felhatalmazza az esperest, hogy a szabályszerűen elkészített és betérjesztett szerződést erősítse meg. (N. J.)

50. A bükkaranyosi egyházközség jóváhagyás végett betérjeszti azt az adás-vételi szerződést, amelyet Debreczenyi Elemérné Kassai lakos és társaival kötött, megvásárolván a bükkaranyosi 74. sz. tkvi. betétben eladók nevén álló ingatlanból a B. I.—4. sor alatt álló jutalékot 5 667 arany pengőért.

Az 1941 december hó 14-én hozott presbiteri és 1941 december hó 28-án hozott közgyűlési határozatok, a jegyzőkönyvi kivonatok tanúsága szerint nem az E. T. I. t.-c. 70. és 81. §-ok rendel-

kezése szerint hozattak. A névszerinti szavazók nevei nincsenek feljegyezve. Hiányzik továbbá a pontos területet feltüntető és a becsértéket igazoló hatósági bizonyítvány.

Közzgyűlésünk az iratokat visszaadja a fenti pótlások végett, egyben felhatalmazza az elnökséget, hogy kiegészítés után a szerződést jóváhagyhassa és az E. T. I. t.-c. 76. § e) alapján az egyházkerület elé terjeszthesse. (Dr. gr. H. I.)

51. A miskolci egyházközség egy adás-vételi szerződésmásolatot terjeszt fel jóváhagyás végett. A felsővárosi egyházrész templomalapjára begyűlt adományt az egyházközség pénztára 2000 pengő kölcsönnel kiegészítette és özv. báji Patay Gyuláné görömbölytapolcai 133 négyszögöl terjedelmű villatelkét, az 1943 szeptember 19-i egyházközségi közgyűlés névszerinti szavazással hozott határozata szerint, négyszögölenként 40 pengőért, összesen 4400 pengőért megvásárolja, a becsatolt folyó évi szeptember 16-án létrejött szerződés szerint pedig négyszögölenként 45 pengős áron, összesen 5985 pengőért vásárolta meg.

Presbiteri határozat nincs az iratokhoz csatolva.

Közzgyűlésünk a másolatban becsatolt adás-vételi szerződést nem hagyhatja jóvá, mert nincs mellékelve a presbiteri határozat és mert az eredeti szerződésre kell rávezetni a jóváhagyási záradékot.

Felhívja a miskolci egyházközséget ezeknek az iratoknak az esereshez való betérjesztésére, továbbá annak bejelentésére, hogy az 1585 P vételár különbözetet miképpen fedezte az egyházközség.

Ezeknek az iratoknak beérkezése után felhatalmazza az egyházmegye elnökségét, hogy hagyja jóvá a szerződést és az E. T. I. tc. 76. § e) pontja alapján terjessze fel az egyházkerülethez végső jóváhagyás okából. (Dr. R. Z.)

52. Felmerülő indítványra

közzgyűlés határozatilag kimondja, hogy azoknak az egyházaknak lelkipásztorait, ahonnan nem az E. T. rendelkezései szerint terjesztetnek fel az ügyiratok, az egyházmegyei közzgyűlés vagy tanács a lelkészözvegyek javára pénzbírsággal sújtsa.

53. A miskolc – martintelepi egyházközség templomépitési adóságának törlesztésére 1000 P közalapí egyszersmindenkori segélyt kér.

Közzgyűlésünk a vagyon nélküli, nagy áldozatot hozott egyházközség kérését meleg pártolással terjeszti

fel a Közalapi Végrehajtó Bizottsághoz, az egyházkerületi közgyűlés útján. (N. B.)

54. Jelentés tétel, a Miskolcon március hó 28-án tartott lelkeszi konferenciáról, melynek előadója Bereczky Albert budapesti lelképásztor volt. Nagyszámú résztvevő előtt folyt le a konferencia és lelki áldásokkal gazdagította a jelenlévőket.

Közgyűlésünk a bejelentést szívesen veszi tudomásul és az előadónak köszönetet mond. (N. B.)

55. Az egyházlátogatók a következő beosztásban küldettek ki: Román Ernő a poroszlói járásba, Szakács Pál az emődi járásba, Szabó József a mezőcsáti járásba, Kérészy István az ónodi járásba, Komjáthy József a miskolci járásba, dr. Filep Gusztáv az egri járásba, Várady Pál a mezőkeresztesi járásba, Benke József a tiszamenti járásba.

56. A jövő évi közgyűlés helyéül Miskolcot állapítja meg a közgyűlés.

57. A jegyzőkönyv hitelesítésére felhatalmazást kapott: Román Ernő, Nádházy Bertalan, dr. Komjáthy Aladár, Nagy József, Arday Janka László, dr. Tolnay Ferenc, dr. Dienes István, dr. Román Zoltán.

A tárgysorozat végére értünk délután fél 6-kor. Nádházy Bertalan hálaadó imája után elénekeltük a XXXV. zsoltár 1. versét és esperesünk bezárta a közgyűlést.

Ezt a jegyzőkönyvet hitelesítjük:

Komjáthy Aladár

Román Ernő
esperes.

Nádházy Bertalan
lelkészi főjegyző.

Dr. Tolnay Ferenc.

Dr. Dienes István.

Dr. Román Zoltán.

Jegyzet. Takarékosság okából egyes jegyzőkönyvi pontok rövidebb szövegben jelennek meg nyomtatásban. A teljes szöveg az esperesi levéltárban fellelhető.

Az egyes számokat jegyezték és előadták: N. B. = Nádházy Bertalan, lelkészi főjegyző. Dr. gr. H. I. = Dr. gr. Haller István, világi főjegyző. N. J. = Nagy József, lelkészi jegyző. A. J. L. = Arday Janka László, lelkészi jegyző. Dr. R. Z. = Dr. Román Zoltán, világi jegyző. Dr. T. F. = Dr. Tolnay Ferenc, ügyész. Dr. D. I. = Dr. Dienes István, ügyész. B. J. = Benke József, bm előadó. M. B. = Molnár Béla, túb. elnök. Dr. F. G. = Dr. Filep Gusztáv, tanácsbíró.

III.

Bírósági ügyek.

1943. évi október 13-án az egyházmegyei bíróság az 1944. évi őszi közgyűlés idejéig az időszaki tanácsokat így alakítja meg:

I. sz. tanács: Elnökség: Szabó József, Dr. Komjáthy Aladár lelkészi rendes, Cseh József lelkészi póttag. Dr. Kérészy Barna világi rendes és Dr. Jégh Gyula világi póttag.

II. sz. tanács: Elnökség: Kérészy István, Benke József lelkészi rendes, Gyarmathy Béla lelkészi póttag. Vitéz Dr. Mikuleczky Gyula világi rendes és Bay Bertalan világi póttag.

Ugyanez az ülés a következő bírói határozatokat hozta:

1. Molnár József tiszatariáni tanító fegyelmi ügyében az 1943. június 13-án hozott *ítéletet*, a feddést, zárt tárgyaláson végrehajtotta.

2. A VII. B./1943. számú Komjáthy József diósgyőri lekipásztor Kiss Barna böcsi segédlelkész ellen tett panaszos ügyében az elnökség végzését a bíróság *végzéssel* jóváhagyta: az ügy részben hivatalból, részben magánpanaszra folytatható.

3. Komjáthy József diósgyőri lekipásztor panaszos, Benyhe Imre diósgyőri segédlelkész panaszlott ügyében a X. B./1943. számú panaszos által megfellebbezett elnökségi végzést a bíróság *végzésileg* jóváhagyta: a további eljárás csak magánpanaszra folytatható.

IV.

TÁRGYMUTATÓ.

I. Az 1943 június 16-iki egyházmegyei tanács ügyei:

Ikvysz.	Iapsz.
1, 2. Megnyitás, megalakulás	3
3. Számvevőszék jegyzőkönyve	3—8
4. A sárospataki teológusok ügye	8
5. Noszvaj erdővétele	8—9
6. Noszvaj rendkívüli adója	9
7. A tiszavalki lelkészi föld bérlete	9
8. Tiszatarján adókulcsa	9
9. Tiszatarján adókulcsa	10
10. A ládházai lelkészi föld bérlete	10
11. Az ónodi lelkészi szőlő megmunkálása	10
12. Az ónodi földeladási ügy	10—11
13. A tiszaszederkényi kántori díjlevél	11
14. A mezőkövesdi lelkész lakásépítése és kölcsöne	11
15. Borsodgeszt átmeneti kölcsöne	12
16. Bezárás	12

II. 1943 október 13-iki közgyűlési ügyek:

1. Megnyitás, határozatképesség	13—14
2. Gondnoki megnyitó	14—15
3. Szavazatbontó bizottság jegyzőkönyve	15—16
4. Dr. Fekete Gyula tanácsbíró lemondása	16—17
5. A bírósági ülés ideje	17
6. Esperesi jelentés	17—32
7. Egyházmegyei tanács, lelkészjelölő bizottság megalakítása, egyházkerületi képviselők megbízása	32—33
8. Missziói jelentés	33—41
9. Tanügyi bizottsági jelentés	41—49
10. Vallásoktatási jelentés	49—52
11. Lelkészegyesületi jegyzőkönyv	52—55
12. Segédlelkészek elhelyezése	55
13. Tanítóválasztások, beerősítések, eskütételek	55—56
14. A noszvajai kántortanító díjlevele	56
15. Komjáthy József fellebbezése	56—58
16. Gulyás László diósgyőri presbiter fellebbezése	58—59
17. Jelentés a diósgyőri egyházzrészek különválása ügyében	59—60
18. Egerlövő kántortanítói fizetése	60
19. Jelentés a lelkészjellegű s szolgálatot nem teljesítő egyénekről	61
20. Új lelkészi állások ügye	61

21. Kiss László tanító lelkészi jellege	61
22. Novotny Gyula lelkészi jellege	61
23. Martintelep 1942. évi zárszámadása	62—63
24. Noszvaj számadási ügyei	63
25. Böcs 1942. évi zárszámadása	63
26. Miskolc 1942. évi zárszámadása	64
27. Ároktó 1942. évi zárszámadása	64
28. Tiszakeszi egyházi föld haszonbérlete	64
29. Noszvaj erdővétele	64—65
30. Noszvaj lelkészi díjlevele	65
31. Mezőnagymihály templomrenoválása és rendkívüli adója	66
32. Tiszánána rendkívüli adója	66
33. Mályi adókulcs módosítása	66
34. Miskolc adókulcs módosítása	66
35. Cserépfalu rendkívüli adója	67
36. Ládháza haszonbérleti szerződése	67
37. Ónod templomjavítása	67
38. Sály ajándékozási szerződése	67—68
39. Eger lakásügyi sérelme	68
40. Hejőszalonta toronyjavítása, kölcsöne	68—69
41. Mályi haszonbéri szerződése	69
42. Felsőábrány rendkívüli adója	69
43. A MEMSZ kérése	69
44. Az igrici lelkészi föld haszonbérlete	69—70
45. Hejőszalonta segélykérése	70
46. Szalay L. emódi tanító kántorhelyettesítési ügye	70
47. Az ORJO bejelentése	71
48. Az özvegyi kegyeleti és csonka év ügye	71
49. Tiszadorogma iskolai földhaszonbérlete	71
50. Bükkaranyos adásvétele	71—72
51. Miskolc adásvétele	72
52. Ügyiratok törvényszerinti felterjesztése	72
53. Martintelep közalapi segélye	72—73
54. Lelkészi konferencia	73
55. Egyházlátogatók beosztása	73
56. Jövő évi közgyűlés helye	73
57. A jegyzőkönyv hitelesítése	73
A gyűlés bezárása	73

III. Bírósági ügyek:

1. Időszakai tanácsok alakítása	74
2. Molnár József tiszatarjáni tanító <i>ítéleti</i> feddése	74
3. Komjáthy József—Kiss Barna ügyében végzés	74
4. Komjáthy József—Benyhe Imre ügyében végzés	74

